

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 794

6. SRPNJA 2018. CIJENA 50 DINARA

Kardinal Parolin u posjetu Srbiji

8

Proslavljeno 50 godina
Subotičke biskupije

**Bilo je i
gorih vremena**

10

Provokacije u režiji
Aleksandra Šešelja

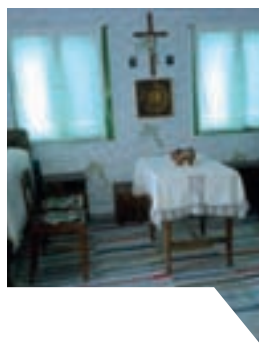
**Verbalni incidenti
šešeljevca
u Strasbourgu**

12

Dario Španović, nastavnik
Hrvatskog jezika s elementima
nacionalne kulture u Sr. Mitrovici

**Hoće li škole
u Srijemu ostati
bez nastavnika
hrvatskog jezika?**

26

Etno kuće/salaši u Bačkoj (1)

**Putovanje
kroz tradiciju**

30

Vjersko-kulturna manifestacija
u Vajskoj

Dan zavjeta i zavičaja

43

Uspjela veslačka regata
Vojvodina Open

**Osiječani
prezadovoljni**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Želje i uvjeti

»Vjernici katolici u Srbiji imaju pravo susresti Papu«, poručio je beogradski nadbiskup **Stanislav Hočevar**. Govoreći u povodu dolaska državnog tajnika Svete Stolicе kardinala **Pietra Parolina** u Srbiju, nadbiskup je u razgovoru za Hrvatski katolički radio rekao da je Međunarodna biskupska konferencija sv. Ćirila i Metoda uputila preko kardinala Parolina poziv papi **Franji** da posjeti Srbiju.

»Zna se da Katolička Crkva to jako želi. Ističemo da vjernici katolici u Srbiji imaju prirodno pravo susresti svoga poglavara. Državni tajnik je rekao da je posjet velika želja Svetog Oca, ali i da želi pomoći i državi Srbiji i čitavom društvu da se na to pripremi«, rekao je nadbiskup Hočevar. Istaknuo je da je Papa jako voljan doći, ali da u Srbiji trebaju biti ispunjeni osnovni uvjeti, »a to je da bude jasan sporazum i želja da se svi koji živimo u tome društvu poštujemo, da nema više napetosti među nama, da svi stanovnici Srbije imaju ista prava«, rekao je nadbiskup Hočevar.

S druge strane, službeni stav Srbije o dolasku Pape, i tijekom i nakon posjeta kardinala Parolina, ostao je nejasan a čini se i kao da se nije željelo pridavati velikog značaja dolasku »drugog čovjeka« Vatikana. Kardinal Parolin se dakako susreo s državnim vrhom Srbije, no poruke su se odnosile manje-više na odnos Vatikana prema Kosovu dok su sve druge teme ostale u drugom planu. Prema službenim priopćenjima, tijekom susreta je najvažnija tema bio odnos Svete Stolicе prema pregovorima »Beograda i Prištine«. Tako je premijerka **Ana Brnabić** ocijenila da su »odnosi Srbije i Vatikana dobri i bez otvorenih pitanja, s obostranom težnjom ka daljem jačanju u duhu uzajamnog poštovanja, povjerenja i tolerancije«, te je izrazila zahvalnost na principijelnom stavu Svete Stolicе u vezi s Kosovom. Predsjednik **Aleksandar Vučić**, pak, zamolio je kardinala Parolina da Papi, uz pozdrave, prenese zahvalnost na značaju koji Sveta Stolica pridaje teritorijalnom integritetu i suverenitetu Srbije te je također izrazio zadovoljstvo zbog dobrih i stabilnih odnosa Srbije i Svete Stolicе. Niti predsjednik niti premijerka, međutim, nisu se izjašnjavali o mogućem dolasku Pape. Na ovu temu izjasnili su se jedino šef srpske diplomacije **Ivica Dačić** i patrijarh Srpske Pravoslavne Crkve **Irinej** iznoseći oprečne stavove. Ministar Dačić smatra da bi posjet pape Franje donio korist Srbiji, dok patrijarh Irinej smatra kako još »nije vrijeme« i ističe da se o tome nije niti razgovaralo.

Sasvim su druge reakcije bile u Crnoj Gori gdje je »nada u skori povijesni posjet Pape« bila jedna od ključnih poruka nakon trodnevnog posjeta kardinala Parolina. Državnog tajnika su u toj zemlji dočekali s najvišim državnim počastima, a premijer **Duško Marković** je kazao da će posjet Parolina biti dobra osnova za jačanje i produbljivanje suradnje Crne Gore i Svete Stolicе »ali i poticaj da u skoroj budućnosti budemo domaćin njegovoj svetosti, papi Franji, čiju mirotvornu i pomiriteljsku misiju izuzetno cijenimo«.

Ipak ovu temu nisu zaobišli srpski mediji pa i nakon završetka posjeta pišu o mogućim razlozima zašto Papa nije dobro došao u zemlju u kojoj živi preko 350 tisuća katolika. Prema pisanju tiska glavni razlog je protivljenje SPC, i sve dok se ne složi SPC papa Franjo neće doći u posjet Srbiji jer ne ide nigdje ukoliko ga ne pozovu i čelnici najveće crkve u toj zemlji. Ipak, kažu pojedini vjerski analitičari, ukoliko država zaista riješi da poglavara Katoličke Crkve dođe u Srbiju, i stav vrha SPC-a će se promijeniti.

J. D.

Vučić primio katoličke biskupe Srbije

Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** primio je 28. lipnja katoličke biskupe Srbije, s kojima je razgovarao o suradnji državnih tijela i institucija s katoličkom zajednicom.

Katolički biskupi su pohvalili napore države, koji su doprinijeli da veći dio otvorenih pitanja bude riješen, kao i sve aktivnosti poduzete s ciljem da se pomogne život i rad katoličke zajednice u Srbiji. Na sastanku su razmotrena, između ostalih, pitanja iz oblasti obrazovanja, imovinska, kao i pitanja matičnih knjiga.

Sastanak je protekao na obostrano zadovoljstvo, uz dogovor da se rad na rješavanju različitih tekućih pitanja katoličke zajednice nastavi u suradnji s državnim tijelima i institucijama Republike Srbije.

Grabar-Kitarović na jesen u Beogradu?

Kabineti šefova država dogovaraju posjet hrvatske predsjednice **Kolinde Grabar-Kitarović** Srbiji. Jedan od preduvjeta da do posjeta dođe što prije jest korak naprijed u rješavanju sudbine nestalih.

Grabar-Kitarović mogla bi na jesen doći u službeni posjet Beogradu, a točan datum dogovara se između ureda šefova država u Beogradu i Zagrebu, koji su u stalnom kontaktu, pišu *Novosti*.

Na Pantovčaku kažu da je Grabar-Kitarović s velikim zadovoljstvom primila informaciju da predsjednik **Aleksandar Vučić** namjerava imenovati povjerenika koji bi radio na ovom pitanju.

Hrvatska predsjednica je prije nekoliko dana primila svog povjerenika za nestale **Ivicu Vrkića**, gradonačelnika Osijeka, koji ju je detaljno obavijestio o razgovoru koji je tijekom nedavnog posjeta Beogradu vodio s Vučićem. Grabar Kitarović želi da posjet ne bude isključivo protokolaran i da se na stolu nađu konkretna pitanja i rješavanje problema iz prošlosti. U pripremi je i ekonomski forum, kako bi se hrvatski poslovni ljudi predstavili svojim kolegama u Srbiji, a za njega vlada veliko zanimanje.

Interes za probleme ovdašnjih Hrvata

Nastavnici iz dviju zagrebačkih osnovnih škola – *Vjenceslava Novaka* i *Granešina* – bili su u posjetu Vojvodini, odnosno Petrovaradinu, Novom Sadu, Tavankutu i Subotici, gdje su se, među ostalim, susreli i s predstavnicima ovdašnje hrvatske zajednice. U ponedjeljak su imali kraći prijam u Hrvatskom nacionalnom vijeću, gdje su im o životu Hrvata u Srbiji te ključnim problemima s kojima se pripadnici te zajednice susreću u ostvarivanju svojih manjinskih prava, govorili predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić** i savjetnica predsjednika HNV-a **Jasna Vojnić**.

Gosti iz Zagreba su ovom prigodom iskazali namjeru da u Hrvatskoj, u okviru svojih mogućnosti, ukazuju na postojanje i probleme hrvatske zajednice u Srbiji.

»Ostvarujemo i održavamo kontakte s Hrvatima u Srbiji. Prije otprilike dvije i pol godine bili smo u posjetu Subotici, tada smo bili u đurđinskoj školi *Vladimir Nazor*. Svaki dolazak ovdje je podizanje suradnje na višu razinu. Raduje nas što Hrvati ovdje čuvaju svoj identitet i nadamo se da će se uspjeti izboriti za sva prava koja im zakonski pripadaju«, kaže za HR ravnatelj OŠ *Vjenceslava Novaka* **Žarko Čorić**.

S nastavnicima su u posjetu skupa bili i predstavnici zagrebačke nakladničke kuće *Školska knjiga*, koja već godinama unatrag pomaže nastavu na hrvatskom jeziku u Srbiji.

»Vlasnik *Školske knjige* **Ante Žužul** ima senzibiliteta za Hrvate diljem svijeta, pa tako i za Hrvate ovdje u Srbiji. A mi uposlenici ga slijedimo u tome. Na nama koji smo danas ovdje jest da budimo svijest u Hrvatskoj da i ovdje ima Hrvata i da trebaju našu potporu. To je zadaća i same države Hrvatske ali i svih Hrvata«, kaže **Ante Tomić** iz *Školske knjige*.

D. B. P.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor CSABA JENEI, JOSIPA KOLUMBA 32, SUBOTICA, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: FARMA SVINJA S PRATEĆIM SADRŽAJIMA (FAZA I.) zaveden pod brojem IV-08/I-501-190/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 31858 KO Donji grad, Ulica Pastirska bb (46.097319°; 19.603350°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Kardinal Parolin posjetio Srbiju i blagoslovio sjedište
Biskupske konferencije u Novom Sadu

Nada, ohrabrenje i kršćanski optimizam

Na čuveno novinarsko pitanje o posjetu pape Srbiji, upućeno na završnoj konferenciji za tisak, kardinal Parolin je kazao kako će »papa doći kada se ispune svi potrebni uvjeti i kada svi budu suglasni da papa dođe«

Posjet Srbiji državnoga tajnika Svete Stolice, kardinala **Petra Parolina** 30. lipnja i 1. srpnja, protekao je znakovito i bio je pun simboličkih gesta i poruka, kako za državne vlasti naše zemlje tako i za službenike i članove mjesne Crkve. Uslijedio je nakon posjeta Crnoj Gori (28. i 29. lipnja), koji je, protokolarno, bio sasvim drugačiji, uz vrlo svečani doček (i počasnu gardu), koji je priredio premijer **Duško Marković**, svečanu večeru s predsjednikom **Milom Đukanovićem** i služenje svečanih misa u katedralama u Baru i Kotoru, te u konkatedrali u Podgorici.

Susret s državnim vrhom

Parolina su, po diplomatskom protokolu, u Srbiji primili i s njime razgovarali predsjednica Vlade **Ana Brnabić**, ministar vanjskih poslova **Ivica Dačić**, a predsjednik **Aleksandar Vučić** ga je primio u kurtoazni posjet. Očekivano, glavni naglasak u razgovorima bio je, sa strane nositelja vlasti u Srbiji, unisona zahvalnost na nepriznavanju neovisnosti Kosova od strane Svete Stolice, kao i pojašnjenja koja se tiču razgovora Beograda i Prištine, koji su u tijeku. Kardinal Parolin je, čini se, pristup svakom sugovorniku vrlo nijansirao. Predsjedniku Vučiću je zahvalio na svim aktivnostima koje državna tijela i institucije poduzimaju u cilju pomoći životu i radu katoličke zajednice u Srbiji, dok je ministru vanjskih poslova zajamčio da »Srbija u Svetoj Stolicu može naći iskrenog sugovornika na teme očuvanja mira, kako na Balkanu tako i u čitavoj Europi, ali se zalažemo i za dijalog o miru i očuvanju religijskih i ljudskih prava«. U razgovoru s premijerkom prenio je podršku Svete Stolice europskim integracijama Srbije, dodajući da je »Europska unija u osnovi projekt mira i suživota različitih religija i nacionalnosti, kojem Srbija i regija zapadnog Balkana pripadaju«. Parolina je primio i srpski patrijarh **Irinej**.

Pozornost na stanje Katoličke Crkve u Srbiji kardinal je nastavio obraćati i tijekom drugog dana posjeta, koji je protekao u Novom Sadu, odazvavši se pozivu Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda. Njezin predsjednik **Ladislav Német**, zrenjaninski biskup, pozdravio ga je na početku nedjeljne mise, koju je uzoriti kardinal predvodio u župnoj crkvi Imena Marijina, skupa s nuncijem **Lucianom Surianijem**, svim biskupima Srbije, Crne Gore, Makedonije, te Kosova koji čine ovu

konferenciju, te izaslanicima biskupskih konferencija Hrvatske i Bosne i Hercegovine, svećenicima, uz asistenciju triju đakona i uz sudjelovanje mnogobrojnih vjernika grada i okolnih župa.

»Nadam se da se nakon Vašeg posjeta možemo nadati dolašku pape **Franje**, koga s iskrenim poštovanjem pozivamo ovdje u Srbiju. Mislim da je danas već svim ljudima dobre volje jasno da je papa čovjek mira, tolerancije i dijaloga«, kazao je Német u uvodu mise, tijekom koje su trojezično pjevali združeni zborovi Gradski zbor *Neven* i *Santa Maria* iz Bača i zborovi župe Imena Marijina, pod vodstvom i uz orguljsku pratnju **Davida Bertrana**.

Novo crkveno sjedište

Sjedište Međunarodne biskupske konferencije svetih Ćirila i Metoda nalazi se u prostoru koji je do nedavno bio kao župni dom župe Svetoga Roka, i nalazi se pokraj istoimene crkve u Futoškoj ulici. Posljednjem svećeniku koji je rezidirao na ovom mjestu prestala je služba prije četiri godine, od kada prostor nije bio korišten za stanovanje. Biskupi Konferencije su na svojem zasjedanju u jesen 2017. dali suglasnost za započinjanje radova na adaptaciji ulične zgrade i dvorišnog prostora. Ulična zgrada je preuređena u uredski prostor u prizemlju i na katu, dok su u ostalome dijelu opremljene prostorije za prijeme i sastanke. Administrativno sjedište nedavno utemeljenog Međubiskupijskog suda bit će također u ovom prostoru i započet će s radom u rujnu ove godine.

Prije obreda blagoslova s kardinalom i biskupima pozdravio se gradonačelnik Novog Sada **Miloš Vučević**, a predsjednik konferencije mons. Német predstavio je kardinalu sve biskupe Međunarodne biskupske konferencije, s kojima je on održao sastanak iza zatvorenih vrata. U obredu blagoslova sudjelovali su i episkop bački **Irinej**, njegov vikarni episkop **Isihije**, zastupnik u Skupštini Srbije i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**, potpredsjednik Uprave za suradnju s crkvama i vjerskim zajednicama dr. **Marko Nikolić** i dje-latnik Uprave **Gavrilo Grban**, te odgovorni graditelji. Uvodeći u obred, biskup Német je kazao:

»Mi, članovi Biskupske konferencije izabrali smo Novi Sad za sjedište konferencije iz više razloga. Novi Sad ima višestoljetno iskustvo multikulturalnog i multireligijskog života, duboki osje-

Nedjeljna misa u župnoj crkvi Imena Marijina u Novom Sadu

čaj za toleranciju i poštivanje različitih načina života. To je glavni grad Vojvodine, gdje živi ogromna većina katolika s područja Međunarodne biskupske konferencije. Za nas katolike na ovim prostorima, otvaranje ovog sjedišta izraz je solidarnosti vodstva Katoličke Crkve i vjernika širom svijeta. Mi živimo ovdje u manjini, i financijski nismo uvijek samostalni. Pomoć za ovaj projekt je sada došla iz *Papal Foundation*, Američke biskupske konferencije te fondacija *Renovabis* i *Aid to the Church in Need*, kojima srdačno zahvaljujemo. Nadam se da će naša prisutnost u Novom Sadu biti novi poticaj ekumenskim nastojanjima katolika u Srbiji

i na terenu naše Konferencije, o čemu svjedoči i prisustvo visoke delegacije sestrinske Srpske Pravoslavne Crkve», rekao je on.

Zagovor svetih Ćirila i Metoda zazan na biskupe

»Ova struktura bit će mjesto za rad na širenju Kraljevstva Božjega, po službi kršćanskih zajednica, i susreta sa svima koji vjeruju u Krista i osobama dobre volje. Biskupi lokalnih crkava, u suradnji s papom, tražit će u dijalogu najbolje putove kako bi animirali život vjere Crkava koje su im povjerene i naviještali

evanđelje u suvremenom svijetu, ojačani sigurnošću da uskrsli Gospodin uvijek prati svoju Crkvu. Neka ove pastire zagovaraju sveti Ćiril i Metod i neka svima budu primjer apostolskog žara i kršćanske mudrosti u prenošenju poruke evanđelja u današnjem svijetu», kazao je kardinal u nagovoru prije blagoslova.

Vrlo znakovita i dojmljiva je bila molitva vjernika tijekom blagoslova, koju su predmolili biskupi, svatko na jeziku koji se pretežito koristi u biskupiji u kojoj ordiniraju. Srijemski biskup **Đuro Gašparović** predmolio je zaziv na hrvatskom jeziku, subotički biskup **Ivan Pénzes** na mađarskom, skopski biskup i eparh za katolike bizantskog obreda u Makedoniji **Kiro Stojanov** na makedonskom, barski nadbiskup **Rrok Gjonlleshaj** na albanskom, a egzarh za katolike bizantskog obreda u Srbiji **Đura Džudžar** na rusinskom jeziku. Nakon toga, kardinal je poškropio prostorije u prizemlju, uz asistenciju preč. **Mirka Štefkovića**, generalnog tajnika MBK, i modera-tora svih događaja tijekom drugog dana kardinalovog posjeta. Pjevanjem je obred blagoslova uzveličao franjevački zbor mladih *Kapistran* pod ravnanjem **Margit Beszédes**.

Na čuveno novinarsko pitanje o posjetu pape Srbiji, upućeno na završnoj konferenciji za tisak, kardinal je kazao kako će »papa doći kada se ispune svi potrebni uvjeti, i kada svi budu suglasni da papa dođe«, dodavši da misli da su ti uvjeti sada »malo bolji«, no da se još ne može precizno odrediti kada će do posjeta doći.

Marko Tucakov

Foto: Vedran Jegić

Blagoslov sjedišta Međunarodne biskupske konferencije svetih Ćirila i Metoda

Poruke ohrabrenja katolicima u Srbiji

»Zabrinjavajuće je da se zajednica katolika u Srbiji smanjuje posljednjih godina zbog velike emigracije. Ipak, Isus nije rekao da nas treba biti puno, nego je rekao da budemo kvasac, sjeme koje je bačeno u zemlju da raste i donese puno ploda. Upućujem poruku nade, ohrabrenja i kršćanskoga optimizma katolicima u Srbiji da ovdje gdje žive svjedoče evanđelje«, poručio je kardinal Parolin.

Proslavljeno 50 godina Subotičke biskupije

Bilo je i gorih vremena

*»Isus ne govori o količini vinove loze nego o kvaliteti njezine povezanosti s korijenom. Poziva nas da ostanemo u njemu jer je to jedini put našega opstanka. Stoga, ovdje leži i odgovor na pitanje budućnosti naše biskupije. Ona je izvjesna samo u onoj mjeri koliko smo Kristovi«, rekao je biskup Ivan Pénzes * »Ne smijemo pomisliti da je situacija sada u našoj biskupiji najgora u povijesti. Ona uopće nije najgora, bilo je i puno gorih situacija kad je biskupija stala na svoje noge i mi se nadamo s Božjom pomoći i zalaganjem ljudi da će opet biti dobro i lijepo biti katolik u Bačkoj«, kazao je mons. Stjepan Beretić*

Sveti otac **Pavao VI.** 25. siječnja 1968. godine ustanovio je na području Bačke apostolske administrature novu, Subotičku biskupiju, a 30. lipnja iste godine liturgijskim je činom započelo djelovanje Mjesne crkve subotičke. Povodom 50 godina od njezine uspostave protekloga vikenda, 29. i 30. lipnja, organizirana je akademija na kojoj je predstavljena povijest Katoličke Crkve na ovim prostorima te misno slavlje predvođeno subotičkim biskupom mons. dr. **Ivanom Pénzesom**.

Budućnost biskupije

Euharistija, kao središnja proslava obilježavanja zlatnog jubileja Subotičke biskupije služena je u subotu, 30. lipnja, u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske. Osim biskupa domaćina, na misnom slavlju je sudjelovao još 21 biskup iz okolnih zemalja, stotinu svećenika, oko dvije tisuće vjernika te predstavnici političkog, kulturnog i vjerskog života Subotice i regije. Liturgija je služena na hrvatsko-me, mađarskome i latinskome jeziku.

Ovom prigodom mons. Pénzes poručio je kako za opstanak Subotičke i bilo koje druge biskupije nije bitno koliko ona broji vjernika, već žive li oni vjeru doista.

»Dragi hodočasnici, slavlje 50-te obljetnice Subotičke biskupije nije trenutak da se s nostalgijom sjećamo minulih vremena kada nas je bilo brojčano više, kada su nam crkve bile punije i kada je vjera bila prisutnija u svagdanjem životu. Nostalgiji bijeg u prošlost može nas samo odvratiti od zauzetosti za ono danas, za ono sad. Isus ne govori o količini vinove loze nego o kvaliteti njezine povezanosti s korijenom. Poziva nas da ostanemo u njemu jer je to jedini put našega opstanka. Stoga ovdje leži i odgovor na pitanje budućnosti naše biskupije. Ona je izvjesna samo u onoj mjeri koliko smo Kristovi. No, ne smijemo previdjeti da svaki vinograd potrebuje čišćenja i orezivanja. Zato je velika milost u času rezanja prepoznati Očevu ruku«, rekao je biskup.

Od 11. stoljeća

Na akademiji, koja je održana večer prije, 29. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće kroz četiri izlaganja je prikazana povijest Katoličke Crkve na ovim prostorima od utemeljenja crkvenih struktura, oko jedanaestog stoljeća do današnjih dana.

Toga dana zaređeni đakon Subotičke biskupije **Dražen Skenderović** govorio je o stanju Crkve na prostoru biskupije od Drugoga svjetskoga rata do danas s naglaskom na uzdignuće Bačke apostolske administrature na rang biskupije.

»Ovaj period obilježila su tri važna segmenta. Prvi je progon vjernika Nijemaca i Mađara iz Bačke nakon rata prilikom kojega je domove napustilo njih 200.000 dok ih je 50.000 ubijeno. Tada je ubijeno 18 svećenika na prostoru biskupije, a preko 20 župa je prestalo biti aktivno. Važno je spomenuti i samu uspostavu biskupije i rad njezinoga prvoga biskupa **Matije Zvekanovića** koji je podignuo sjemenište *Paulinum* te je puno radio na liturgijskoj obnovi nakon Drugoga vatikanskoga koncila. A što se tiče aktualne situacije u biskupiji, odnosno rada biskupa Pénzesza može se reći da je također puno urađeno – najvažnije je uspostavljanje Teološko-katehetskog instituta te izgradnja pastoralnog centra *Augustinianum*«, rekao je vlč. Skenderović.

On se osvrnuo i na činjenicu kako je usprkos velikim postignućima u biskupiji od osnutka do danas trenutačno broj vjernika u opadanju. Istaknuo je kako i u ovakvim situacijama unutar biskupije ima prostora za napredak, samo i ako se situacija sagleda realno.

Na drastično smanjenje broja vjernika u biskupiji upozorio je i mons. **Stjepan Beretić**. No, s obzirom na to da je tema njegova izlaganja bilo razdoblje od Mohačke bitke do Prvoga svjetskoga rata svjedočio je kako je biskupija živjela i gore dane iz kojih se uspjela izdignuti.

»Nakon 1526. godine Bačka je bila potpuno razorena i izgledala je kao da više nikada neće oživjeti. Posljedice toga su bile toliko velike da smo 1715. od Kalače do Novog Sada imali samo 15.000 katolika. Jako se teško obnavljao duhovni život i Crkva u ovim krajevima. Ipak 1923. godine ovaj prostor između mađarske granice, Dunava i Tise dočekao je s pola milijuna katolika, tako da je snažno krenuo napredak crkve u ovim krajevima«, naveo je mons. Beretić i dodao kako je ova, najveća biskupija po broju katolika u Srbiji, nakon 90-ih izgubila polovicu vjernika. »Ne smijemo pomisliti da je situacija sada u našoj biskupiji najgora u povijesti. Ona uopće nije najgora, bilo je i puno gorih situacija kad je biskupija stala na svoje noge i mi se nadamo s Božjom pomoći i zalaganjem

ljudi da će opet biti dobro i lijepo biti katolik u Bačkoj«, rekao je mons. Beretić.

Među predavačima bili su još i profesor crkvene povijesti na Teološko-katehetskom institutu Subotičke biskupije dr. **Károly Harmath** koji je govorio o Katoličkoj Crkvi na ovim prostorima od osnutka crkvenih struktura do Mohačke bitke te također profesor crkvene povijesti istoga Instituta dr. **Károly Orcsik** koji je predstavio razdoblje između dva svjetska rata, odnosno zamah novoosnovane Bačke administrature na čelu s biskupom **Lajčom Budanovićem**.

Riječi iz Vatikana

Na dan održavanja akademije, 29. lipnja, prije 50 godina aktualni biskup Pénzes zaređen je za svećenika i to dan uoči uspostave Subotičke biskupije. Povodom njegova zlatna jubileja misništva, kao i biskupije skupu je nazočio i predstavnik Svete stolice u Srbiji, mons. **Luciano Suriani**, apostolski nuncij.

Mons. Suriani rekao je kako su za Crkvu od velike važnosti Riječ Božja, euharistija te zajedništvo. »Prve crkve su se rađale upravo tako da je navješтана Riječ, da su slavljene sakramenti i da su slavili euharistiju i molili zajedno. Upravo je Crkva otajstvo zajedništva koje se očituje u zajedništvu s pastirima, u zajedništvu na euharistiji, u čitanju Božje Riječi i u ljubavi prema bližnjima. Crkva je jedna oko jednoga pastira, a danas je to papa **Franjo**«, rekao je nuncij i dodao kako su biskupi u biskupijama i župnici u crkvama znak jedinstva Crkve.

Istaknuo je i da se u Srbiji zbog različitosti jezika, tradicija i kultura može iskustiti to zajedništvo na kojemu počiva Katolička Crkva, a kojemu je, kako je rekao, uvijek težio i biskup Pénzes.

»Prije 50 godina biskup Pénzes je zaređen za svećenika i Božja volja je htjela da kasnije postane pastirima ove mjesne crkve koju vodi uvijek tražeći jedinstvo, zajedništvo, ljubav i razumijevanje«, naveo je mons. Suriani.

Ovom prigodom pročitano je i Papino pismo upućeno prvenstveno biskupu Pénzesu u kojemu se osvrnuo na njegovo cjelokupno svećeničko djelovanje.

»U mnogobrojnim djelima povjerenima tvojoj marljivosti koja su se pokazala spasonosna za katoličku vjeru očitovao si nemalu razboritost i vještinu«, navedeno je između ostaloga u pismu.

Na akademiji, kao i na misi u subotu, pjevao je Katedralni zbor **Albe Vidaković** pod ravnanjem **Miroslava Stantića**.

N. Skenderović / J. Dulić Bako

Provokacije u režiji Aleksandra Šešelja

Verbalni incidenti šešeljevca u Strasbourgu

*Prije nekoliko dana na zasjedanju Parlamentarne skupštine Vijeća Europe Aleksandar Šešelj je postavio pitanje hrvatskoj ministrici Mariji Pejčinović-Burić kada će vratiti otetu RSK onima koji su pobjegli od ustaškog noža, a za ministricu naveo kako je riječ o članici stranke koju je osnovao fašist i kriminalac Franjo Tuđman * Dan kasnije mlađi Šešelj optužio je hrvatskog premijera Andreja Plenkovića da glorificira Jasenovac i tretira Srbe kao građane drugog reda * Plenković je Šešelju odgovorio rečenicom da »jabuka ne pada daleko od stabla« i da »promiče program stranke koja se zalaže za Veliku Srbiju«*

Pročitao sam nedavno naslov u najstarijem listu na Balkanu: »Hrvatski premijer vređao Srbiju«. Jest da se taj list survaio u silivo od kraja osamdesetih naovamo, ali taj naslov tiskan masnim, crnim velikim slovima baš me zabrinuo, jer sam Hrvat, a eto, premijer vrijeđa moju domicilnu državu. Čitajući tekst koji slijedi ispod naslova, shvatio sam da *Politika* prenosi priopćenje Srpske radikalne stranke (izvor: *Tanjug*) u kojemu se navodi kako je premijer **Andrej Plenković** u Strasbourgu rekao da je »Srbija izvršila agresiju na Hrvatsku, ali prije toga i na Bosnu, Sloveniju i Kosovo i odgovorna je za ratove.« Onda se objašnjava da je Plenković replicirao **Aleksandru Šešelju**, članu srbijanske delegacije na zasjedanju Parlamentarne skupštine Vijeća Europe.

Laknulo mi, jer sam shvatio da premijer nije vrijeđao. Pomislih: ako imate situaciju da se u jednoj maloj ulici jedan nasilan susjed posvađa s četiri susjeda i tvrdi da je on u pravu, pa još i peti susjed, koji ima malu-malu kuću, kaže tom nasilnom susjedu da ni ne pomišlja da je i ta mala kuća njegova, pride velikoj kući nasilnog susjeda, onda valjda taj nasilni susjed ne bi trebao biti uvrijeđen kad mu ostali susjedi kažu da nije u pravu.

Tko je bio tko 90-ih?

Čitajući tekst, prvo sam se zapitao: zbog čega je Plenković replicirao? Evo zbog čega. Kao prvo, na zasjedanju Parlamentarne skupštine Vijeća Europe 25. lipnja, za vrijeme dok je ministrica vanjskih i europskih poslova **Marija Pejčinović-Burić**, kao predsjedateljica Odbora ministara Vijeća Europe odgovarala na pitanja, zastupnik Srpske radikalne stranke Aleksandar Šešelj, čiji je predsjednik osuđeni ratni zločinac **Vojislav Šešelj**, upitao je Pejčinović-Burić kada će Hrvatska »vratiti Republiku Srpsku Krajinu ljudima koji su pobjegli od ustaškog noža«, kako prenosi SRS, a navodi novinska agencija *Beta*. Šešelj je u Strasbourgu rekao kako je Pejčinović-Burić članica stranke čiji je osnivač **Franjo Tuđman** »zločinac i neofašist« koji je »odgovoran za najve-

će etničko čišćenje u Europi nakon Drugog svjetskog rata« te da je »sramno« što Hrvatska slavi godišnjicu *Oluje* kao državni blagdan. Mogao bih ispisati stranice i stranice argumentiranih tvrdnji koje opovrgavaju ovakve skandalozne izjave, no, ovoga puta samo ovoliko, jasno i kratko – prvi predsjednik Hrvatske Franjo Tuđman pristupio je kao mlad čovjek Komunističkoj partiji Hrvatske i ubrzo postao pripadnik njezine partizanske vojske. Ostalo i pride je na zasjedanju u replici objasnio Plenković.

A što je sutradan rekao Aleksandar Šešelj na zasjedanju? »Koliko ja razumijem, Vijeće Europe se bori za demokraciju i vladavinu prava. Danas pred sobom imamo čovjeka koji glorificira Jasenovac, koncentracijski logor za 700 tisuća Srba, Židova i Roma, koji glorificira Bleiburg, lidera neonacističkog režima u srcu Europe koji tretira Srbe kao građane drugog reda«, rekao je Šešelj, kako prenose hrvatski mediji, misleći pri tome na Plenkovića, prije nego što ga je prekinula predsjednica Parlamentarne skupštine Vijeća Europe **Liliane Maury-Pasquier**.

Premijer Plenković, koji je održao govor i sudjelovao u raspravi u Parlamentarnoj skupštini, vrlo je oštro odgovorio Šešelju, nabrojivši činjenice o programu i statutu stranke kojoj Šešelj pripada i koju je utemeljio Šešeljev otac.

»Što se tiče komentara zastupnika Šešelja, mislim da je on živeći primjer izreke da jabuka ne pada daleko od stabla. Vi predstavljate političku stranku čiji program i statut, a što ova Parlamentarna skupština treba znati, promiče program 'Velike Srbije' koja bi uključivala teritorij Bosne i Hercegovine i Hrvatske«, rekao je Plenković, čiji je odgovor pozdravljen pljeskom nazočnih delegata iz parlamenata članica Vijeća Europe.

»To je točno ono što je Vaš otac radio i za što je osuđen kao ratni zločinac u Haagu, iako Vi ne morate biti odgovorni za djelovanje Vašeg oca. Mi smo imali tragediju 90-ih zbog takve politike. Zbog politike **Slobodana Miloševića** moja je zemlja patila – 15 tisuća mrtvih i 37 milijardi dolara ratne štete. Mi smo siti širenja lažnih informacija, a ovo je baš jedan takav primjer, kada se nastoji Hrvatsku prikazati u negativnom svjetlu. To će uvijek

naiči na vrlo snažan odgovor zemlje koja je demokratska, koja je europski orijentirana i koja je jako protiv politika koje dovode do tisuća mrtvih, do tragedija u Hrvatskoj, BiH, na Kosovu, prije toga u Sloveniji i na kraju do tragedije u Vašoj vlastitoj zemlji. A činjenica da ste kao stranka nedavno orkestrirali incident u srbijanskoj skupštini za vrijeme posjeta našeg izaslanstva na čelu s predsjednikom Sabora predstavlja konzistentnu politiku. Ali, unatoč Vama i takvima, mi smo tu da gradimo normalne dobrosusjedske odnose i rješavamo probleme iz prošlosti sa Srbijom. Da gradimo budućnost s onima koji žele graditi budućnost i da jasno kažemo tko je bio tko 90-ih. Mi to znamo, vi ste bili agresor, a mi žrtva», rekao je Plenković i naglasio: »Ako želite znati, osobno sam bio u Jasenovcu ove godine i prošle i daleko sam od svega onoga što ste upravo izrekli. Politika hrvatske vlade prema totalitarnim režimima 20. stoljeća je jasna i bit će jasna i osuđivat će ono što treba biti osuđeno«.

Hrvatski premijer Plenković boravio je u Strasbourgu, u posjetu Vijeću Europe, najstarijoj paneuropskoj organizaciji koja okuplja 47 država.

Režiser incidenta se našao uvrijeđenim

Nakon istupa Aleksandra Šešelja u Strasbourgu, povrh svega šefica srpske parlamentarne delegacije **Aleksandra Tomić** rekla je za *Tanjug* da je Pejčinović-Burić odbila odgovarati na pitanja srbijanskih zastupnika, uz njenu paušalnu ocjenu da su prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj zaštićena i da se Zakon i ustavne odredbe o pravima nacionalnih manjina poštuju, te je srbijanska delegacija u PSVE uputila prosvjed predsjednici Pasquier zatraživši hitan sastanak zbog »neprimjerenog obraćanja premijera Plenkovića«, ali i »nereagirana predsjednice«. Za ne povjerovati, ali nije tu kraj.

Skupština Srbije stala je u obranu Aleksandra Šešelja. U priopćenju su naveli da je Plenkovićev odgovor bio krajnje neprimjeren, te da je hrvatski premijer iznio skandaloznu tvrdnju da je tijekom sukoba devedesetih godina Srbija bila agresor, a Hrvatska žrtva. Iz Skupštine Srbije ističu da je, »isprovociran pitanjima o ugroženim pravima Srba u Hrvatskoj, premijer Plenković na-

stavio s uvredama na račun države Srbije«. Sve ovo jako podsjeća na imidž Srbije iz devedesetih.

I treba li me sada čuditi da se u srbijanskom parlamentu nisu upitali tko zastupnika Aleksandra Šešelja plaća da režira incidente i skandale u Europi? Građani Srbije, naravno, jer svaki njegov odlazak na zasjedanje međunarodnih organizacija, njegovo mjesto u delegacijama Skupštine se debelo plaća, dnevnice, put i smještaj, jel'? I je li netko zapitao u kojoj mjeri je njegov nastup nanio štetu Srbiji? Jest, građani su birali, tako da su zastupnici SRS-a članovi čak pet srbijanskih delegacija iz Narodne skupštine. Zahvaljujući uspjehu na izborima i činjenici da su treća po snazi zastupnička grupa u parlamentu, radikali imaju svoje članove u delegacijama parlamentarnih skupština Vijeća Europe, NATO-a, Organizacije dogovora o kolektivnoj sigurnosti i Crnomorske ekonomske suradnje, kao i u Interparlamentarnoj uniji pravoslavlja.

U krhkim odnosima između Srbije i Hrvatske sigurno nisu potrebne varnice i verbalni incidenti, ali je indikativno da se srbijanska Vlada ne ograđuje od navedene i sličnih režija provokacija. Ili je nekomе potrebno upravo potenciranje »nacionalnog neprijatelja«?

»Hrvatska želi okrenuti stranicu i razvijati političke i gospodarske odnose sa Srbijom na način da se rješavaju otvorena pitanja s partnerima s kojima se može razgovarati«, izjavio je u Strasbourgu Plenković, komentirajući provokacije Šešelja, te svoj odgovor na te provokacije.

»Riječ je očito o nastavku provokacija koje su se već jučer dogodile nakon govora potpredsjednice vlade Pejčinović-Burić. Mislim da sam jasno rekao hrvatski stav o tome što mislimo o političkim ciljevima Srpske radikalne stranke, njihovim 'postignućima' u 90-ima, osuđenom ratnom zločincu Šešelju. Hrvatski stav je jasan, a to je da želimo razvijati odnose sa Srbijom, ali na način da rješavamo otvorena pitanja, okrenemo novu stranicu, kako bismo razvijali političke i gospodarske odnose. Ovo je nešto što me od strane njegove stranke nije iznenadilo«, rekao je Plenković novinarima nakon rasprave u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe.

Zvonko Sarić

Dario Španović, nastavnik Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u Srijemskoj Mitrovici

Hoće li škole u Srijemu ostati bez nastavnika hrvatskog jezika?

Intervju vodila: Suzana Darabašić

U rujnu 2009. godine u osnovne škole u Srijemskoj Mitrovici uveden je predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Zbog velikog odaziva djece za pohađanje ovaj je predmet uveden u sve osnovne škole u Srijemskoj Mitrovici za sve uzraste. U osnovnim školama u Srijemskoj Mitrovici predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture svih tih godina predavao je nastavnik **Dario Španović**. Od iduće školske godine postalo je izvjesno da će Srijemska Mitrovica ostati bez nastavnika hrvatskog jezika, te smo stoga s njime razgovarali o razlozima odlaska i eventualnim mogućnostima povratka na radno mjesto.

Koji je bio Vaš radni status svih ovih godina od kada predajete Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u osnovnim školama u Srijemskoj Mitrovici?

Kao nastavnik iz predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture počeo sam raditi od samog uvođenja, odnosno rujna 2009. godine. Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture prvobitno je bio uveden kao fakultativni predmet u mitrovačke osnovne škole, da bi nakon šest godina postao izborni. Premda predajem od 1. rujna 2009. godine, i dalje imam ugovor na određeno vrijeme. Prvih pet godina sam koncem kolovoza potpisivao raskid ugovora o radu a početkom rujna potpisivao novi. Nakon toga dobio sam ugovor u kojemu stoji da sam zaposlen na određeno vrijeme do raspisivanja natječaja.

Jesu li postojala obećanja da će se nešto promijeniti nabolje?

Svih ovih godina je postojalo obećanje da ću konačno dobiti ugovor na neodređeno vrijeme, ali još ništa od toga premda je prošlo devet godina od uvođenja predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i mog rada kao nastavnika.

Osim djece manjeg uzrasta i srednjoškolci imaju mogućnost pohađati nastavu na hrvatskom jeziku?

Veći dio djece koja su završila osnovnu školu te krenula u srednju izrazila su želju za daljnjim pohađanjem ovog predmeta. Stoga se nastava za njih organizira jednom tjedno u dvije grupe u Hrvatskom domu ili župnim prostorijama predviđenim za mladež. Broj djece srednjoškolskog uzrasta koja su izrazila želju da i dalje pohađaju ovaj predmet je svake godine oko 30. No, problem je taj što se ta djeca nalaze u više srednjih

škola, pa niti u jednoj nema potreban broj da se predmet uvede u nastavu.

Kada dolazi do pogoršanja Vašeg radnog statusa?

Do pogoršanja mog radnog statusa dolazi u listopadu 2016. godine. Za školsku 2016./17. godinu anketu za pohađanje Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture je ispunilo 64 učenika, premda se nastava počela održavati za 59 učenika. Razlog je taj što se nastava svakog dana održava u jednoj osnovnoj školi te postoje slučajevi gdje su se djeca izjasnila za pohađanje nastave, ali su osmi razred, i ako tog dana imaju sedam nastavnih sati, ne mogu im održati osmi sat. Na temelju ispunjenih anketa početkom rujna sam dobio ugovor o radu na 100 posto fonda nastavnih sati (sveukupno u svim osnovnim školama u Mitrovici). No, u listopadu sam dobio izmjenju ugovora, gdje mi je smanjen fond na 40 posto prema kojemu za fond od 100 posto moram imati 150 prijavljenih učenika. I do danas je to ostalo na snazi. Premda mi je fond smanjen na 40 posto, te 2016. godine nastavu sam do konca ove godine nastavio održavati 100 posto, iako mi to nije plaćeno. Svu djecu u četiri škole u dvije smjene nije moguće uklopiti u 40 posto fonda.

Jeste li imali potporu od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske?

U studenom 2016. godine imali smo sastanak s predstavnicima Ministarstva znanosti i obrazovanja u Hrvatskom nacionalnom vijeću i tada je donesena odluka gdje sam dobio Ugovor o djelu za drugo polugođe u trajanju od 1. veljače do 30. lipnja, s tim da je predviđeno započinjanje nastave Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture i u Petrovaradinu, što je i urađeno. U školskoj 2017./18. godini potporu od strane MZO-a sam dobio samo u trajanju od 2. studenog do 22. prosinca i to je bilo sve za ovu školsku godinu.

Spomenuli ste da je nastava započeta i u Petrovaradinu?

Nastava je započela koncem siječnja u župnoj dvorani Uzvišenja svetoga Križa u Petrovaradinu. Nastavu je počelo pohađati 8 učenika, no broj zainteresirane djece je rastao. Za nastavu 2017./18. godine bilo je prijavljeno 13 djece, no nastavu nismo ni pokrenuli jer ne samo da nisam dobio ugovor od strane MZO-a kako je bilo predviđeno, već nisam dobio ni za putne troškove

Zainteresirane djece za pohađanje Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture sveukupno u osnovnim i srednjim školama u Srijemskoj Mitrovici i Petrovaradinu ima skoro 90. Ta brojka je za našu neveliku zajednicu jako značajna, jer su to djeca koja žele izučavati svoj materinji jezik, običaje, kulturu i povijest svog naroda i svoje matične domovine* Vratio bih se na mjesto nastavnika ukoliko bi se riješio moj radni status, ali već dvije godine moj fond, a samim tim i plaća je 40 posto, što je 20.000 dinara s čime stvarno nije moguće živjeti

koji na relaciji Srijemska Mitrovica – Petrovaradin nisu mali i nisam ih mogao plaćati »iz svog džepa«.

HR **Vašim odlaskom doći će do gašenja nastave hrvatskog jezika u Srijemskoj Mitrovici. Pod kojim uvjetima biste pristali ponovno raditi?**

Mojim odlaskom doći će do ukidanja nastave Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u Srijemskoj Mitrovici, jer nitko nije zainteresiran raditi s nastavom u dvije smjene u četiri škole za 40 posto fonda nastave, odnosno plaće. Do ukidanja, dakle, neće doći zato što nema djece, već, na žalost, zato što moj status nije riješen. Također mi je veoma krivo što nije nastavljeno s nastavom u Petrovaradinu koji ima puno potencijala, HKPD *Jelačić* izvrsno radi s mladima i siguran sam da bi svake godine bilo sve više prijavljene djece i sigurno bi došlo do uvođenja nastave u škole. Također, razočarao me je i stav MZO-a koji mi je za dvije godine dao potporu ugovorom o djelu u sveukupnom trajanju od 6 mjeseci. U MZO je za školsku 2017./18. poslana potpisana anketa s 87 djece (sveukupni broj u srednjim i osnovnim školama u Srijemskoj Mitrovici i Petrovaradinu), no ni to nije imalo utjecaja da dođe do rješavanja mog statusa.

HR **Što bi po Vašem mišljenju moglo popraviti status profesora hrvatskog jezika i biste li se nakon toga vratili na mjesto nastavnika Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture?**

Da, naravno da bih se vratio na mjesto nastavnika Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, ukoliko bi se riješio moj radni status. Ali već dvije godine moj fond, a samim tim i plaća je

40 posto, što je 20.000 dinara s čime stvarno nije moguće živjeti. Nakon što sam 2007. diplomirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu vratio sam se u Srijemsku Mitrovicu. Nisam želio ostati u Hrvatskoj niti otići negdje u inozemstvo. Želio sam sudjelovati u radu hrvatske zajednice u Srbiji, posebice na polju obrazovanja. Od 2009. godine radim u nastavi hrvatskog jezika. No, kao što sam već naveo, postalo je nemoguće živjeti s plaćom od 20.000 i nekog vidljivog rješenja u skorijoj budućnosti. Ukoliko dođe do rješavanja mog statusa od strane Ministarstva prosvjete Srbije ili Ministarstva znanosti i obrazovanja Hrvatske ili nekog trećeg rješenja, vratio bih se na mjesto nastavnika. Ono što je bitno jest to da za pohađanje predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture sveukupno u osnovnim i srednjim školama u Srijemskoj Mitrovici i Petrovaradinu ima skoro 90 djece. Ta brojka djece je za našu zajednicu, koja nije velika, jako značajna, jer su to djeca koja žele izučavati svoj materinji jezik, običaje, kulturu i povijest svog naroda i svoje matične Domovine. I upravo oni predstavljaju budućnost hrvatske zajednice u Srijemu.

Ujedinjena oporba

Porazi i teške lekcije

U posljednjih nekoliko tjedana se pokazala promjena u razmišljanjima oporbenjaka * Glavni problem koji bi mogao ugroziti novi savez jest to da se ponavljaju i neke greške od ranijih godina

Ukoliko ste pratili politiku u posljednjih nekoliko godina, mogli ste primijetiti da se Demokratska stranka našla pred potpunim rasulom i u borbi za cenzus. Dok sama DS nikada u Srbiji nije bila samostalno snažna do te mjere da je mogla sama obnašati vlast od devedesetih nije padala ispod cenzusa u Beogradu.

Taj veliki poraz u Beogradu je za mnoge bio poziv na buđenje, a za druge znak da je jedna epoha parlamentarne povijesti Srbije gotova. DS je u početku bila neka vrsta kluba intelektualaca koji je zastupao stavove o modernoj i europskoj Srbiji. Nakon 2008. godine, kada su napravili koaliciju sa Socijalističkom partijom Srbije, moglo se vidjeti da ona to više nije. Razočaranje glasača se samo povećavalo godinama nakon brojnih afera i pokušaja mijenjanja Ustava s ciljem dobivanja još jednog predsjedničkog mandata. Ovo nezadovoljstvo je kulminiralo totalnim razbijanjem stranke.

Dolazak SNS-a

Te 2012. godine dolazi do promjene vlasti. Kada se to dogodilo, bio sam još u gimnaziji i sjećam se zbunjenosti mojih roditelja i nekih profesora tim zbivanjima. Mnogi su doista vjerovali u DS i ideje koje je barem načelno zastupala. Tada je moj profesor Ustava i prava građana dao jedno razmišljanje koje mi je ostalo u glavi. Kazao je kako nije istina da je Srpska napredna stranka pobijedila već je DS katastrofalno izgubila. Za nekolicinu koji su nakon toga vjerovali i dalje u DS kao projekt dobili su samo još nekoliko godina poraza i razočaranja, te su mogli samo promatrati učvršćivanje nove vlasti na čelu s istom garniturom kao i devedesetih. Pritom, ta obnovljena vlast iz devedesetih je dijelom potpomognuta Demokratskom strankom, jer je ona nanovo dala legitimitet socijalistima i tako SNS-u omogućila funkcionalnu većinu u parlamentu.

Nakon ovih poraza stranka se dijeli, odlaze joj predsjednici i potpredsjednici i stvaraju svoje nove stranke. Iz DS-a proizlaze Socijaldemokratska stranka **Borisa Tadića**, Zajedno za Srbiju u Šapcu te Nova Stranka **Zorana Živkovića**. Posljednji dijelovi Đinđićeve DS su se raspršili u zrak.

Nakon nekoliko godina poraza na izborima i nemogućnosti oporbe da svoju poruku uskladi sa željama njihovih glasača činilo se kao da je gotovo pa nemoguće da se reformiraju i krenu nanovo.

Nova nada i nove dileme

Međutim, u posljednjih nekoliko tjedana se pokazala promjena u razmišljanjima oporbenjaka. Ta promjena je bila naj-

evidentnija na stranačkim izborima unutar DS-a na kojima je pobijedio kandidat **Zoran Lutovac**. Lutovac govori da se DS treba redefinirati kao socijaldemokratska opcija, a to bi značilo početak borbe za radnike i studente. Govori da su DS-u potrebni aktivisti, a ne masovno članstvo; da je »bolje da ima 300 Spartanaca nego 3000 ljudi na papiru«. Predstavlja modele za rekonstrukciju stranke kako bi postala učinkovitija, poziva na, kako on to naziva »spuštanje u narod«, a predlaže i više rada s aktivistima.

Lutovac također pokazuje volju za stvaranjem općeg saveza svih oporbenih stranaka protiv aktualne vlasti. Takav jedan projekt je započeo na beogradskim izborima bivši predsjednik DS-a **Dragan Đilas** koji je i prije toga pozivao na ujedinjenje oporbe.

I tako sada polako dobijamo sliku u kojoj se oporbene stranke okupljaju oko jednog imena ili bolje rečeno oko jedne ideje kako bi zaprijetili prevlasti vladajućih. U pregovorima za savez nalaze se sve stranke koje su se otcijepile od nekadašnje DS i još neke dodatne opcije koje su nastale u posljednjih nekoliko godina. S tim da su neke opcije aktivnije uključene u pregovore od drugih.

Glavna dilema u stvaranju tog novog saveza jest hoće li on biti programski ili akcijski savez. Što to znači? Programski savez kojeg zastupa Đilas podrazumijeva davanje zajedničkih kadrova i financija Savezu. To bi u svojoj biti bio dosta centraliziran savez kojeg vodi jedan Savjet članova svih stranaka u samom Savezu. Ovoj ideji su se usprotivili mnogi, jer se plaše gubljenja svojih kadrova i financija. Programski model ili »više od koalicije, a manje od partije« je ublažena verzija prvotnog prijedloga koji je podrazumijevao da sve stranke Saveza zamrzuju svoj rad te predaju sve resurse zajedničkom nastupu.

Osim programskog modela, Lutovac i drugi su ponudili akcijski savez koji podrazumijeva rad s aktivistima na terenu i dosta decentraliziraniji pristup od Đilasove ideje. Savez za Srbiju za sada postoji samo u imenu i svojim načelima. Osnovna ideja jest da se formira savez koji bi se na parlamentarnim izborima 2020. godine suprotstavio aktualnoj koaliciji Srpske napredne stranke i Socijalističke partije Srbije.

Glavni problem koji bi mogao ugroziti novi savez jest to da se ponavljaju i neke greške od ranijih godina. Odnosno da se oporba okuplja oko ličnosti u strankama više nego oko zajedničkog programa i ideje. Međutim, naravno, pregovori oko samog saveza nisu ni približno gotovi i u narednih nekoliko mjeseci će biti više informacija o tome kakav će nastup oporba imati.

Vedran Horvacki

Nacionalne manjine u nastavnim programima i udžbenicima u Srbiji

Manje stereotipa, više afirmacije suživota

nije slučaj i ne odgovara stvarnosti. Imamo i primjer koji je sporan iz vizure političke korektnosti, poput pjesme *Ciganin hvali svoga konja* u nastavi iz jezika i književnosti. S druge strane, kod pojma 'arabeska' koji se vezuje za muslimansku vjeroispovijed i Bošnjake, u udžbeniku se navode primjeri tog tipa ornameta iz svijeta – Irana, Turske, Španjolske, ali ne iz Srbije, čime se mimoilazi kulturno naslijeđe značajno za našu državu, a koje bi potencijalno moglo biti iskorišteno kao primjer multikulturalnosti i doprinosa manjina. Istaknuto je i da nije dovoljno iskorišten potencijal da se prisutnost i prinosi nacionalnih manjina obrade iz aspekta lokalnih povijesti, a ne na unificiran opći način kakav je sada slučaj. U tom kontekstu se preporučuje doedukacija i motivacija nastavnog kadra«, kaže Sarić Lukendić.

Razvijanje svijesti

Osim toga da se obrati pozornost na zastupljenost (vidljivost), kontekst i vrijednosnu kvalifikaciju nacionalnih manjina, jedna od ključnih preporuka jest da se razviju kapaciteti evaluatora udžbenika da mogu prepoznati sadržaje kojima se diskriminiraju različite skupine i krše ljudska i manjinska prava širenjem predrasuda i negativnih etničkih, vjerskih i drugih stereotipa. Među ostalim, udžbenici bi uz kompleksniju prezentaciju, uzimajući u obzir različite činjenice i perspektive, trebali kontekstualizirati osjetljive teme i kontroverzne primjere. Također, preporučuje se pokretanje nastavnih i izvanastavnih aktivnosti te programa kojima bi se kod učenika ali i nastavnika razvijala svijest o potrebi razumijevanja prava, položaja i prisutnosti nacionalnih manjina u Srbiji, uz razvijanje tolerancije i suživota.

»Kroz utjecaj na obrazovanje djece dugoročni efekt bilo bi smanjenje međuetničke tenzije koja se, u različitim istraživanjima, još uvijek detektira kao relativno visoka. Provedeno istraživanje sadržaja nastavnih programa i udžbenika i predstavljene preporuke su značajni. I Akcijski plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina na nekoliko mjesta ukazuje na potrebu provedbe takvih aktivnosti koje bi bile usmjerene na afirmativno predstavljanje manjina u javnom prostoru, od obrazovanja preko kulture do medija. To ima za cilj prevenciju potencijalnih konflikata u našem društvu, koje se smatra postkonfliktnim«, kaže Darko Sarić Lukendić.

Svoje komentare na prezentirane preporuke, kao i na brošuru *Obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina: Što roditelji i učenici trebaju znati?* koja će biti publicirana u okviru projekta, nacionalna vijeća trebaju dostaviti Ministarstvu prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja. Preporuke su prezentirane u sklopu projekta *Jačanje zaštite nacionalnih manjina u Srbiji*, u okviru Zajedničkog programa Europske unije i Vijeća Europe *Horizontal Facility* za zapadni Balkan i Tursku, a u suradnji sa spomenutim Ministarstvom.

D. B. P.

Nastavni programi u Srbiji ostavljaju prostor za zastupljenost sadržaja o nacionalnim manjinama, koji bi mogao biti i bolje iskorišten, a kada su u pitanju udžbenici takvih sadržaja ima ali dio njih nije na odgovarajući način obrađen. Na ovakvo stanje ukazano je prošloga tjedna u Beogradu na okruglom stolu na kojem su predstavljene preporuke koje proistječu iz dvaju izvješća: Izvješća o zastupljenosti nacionalnih manjina u nastavnim programima i obrazovnim standardima u Srbiji i Izvješća o zastupljenosti i predstavljanju nacionalnih manjina u školskim udžbenicima (koji se koriste u nastavi na srpskom jeziku) u Srbiji. Preporuke je pripremio prof. dr. sc. **Marko Šuica**, izvanredni profesor na Odeljenju za istoriju Filozofskog fakulteta u Beogradu i upravnik »Centra za istraživanje nastave istorije i istorijskog nasleđa« pri istom fakultetu.

Manjine u nošnji

Nacionalne manjine su u nastavi najčešće prikazane u kontekstu velikih političkih i konfliktnih situacija iz prošlosti, a da nisu u dovoljnoj mjeri prikazani njihov doprinos razvoju srpskog društva u mirnodopsko vrijeme, razdoblja suživota, zajedničko kulturno i povijesno naslijeđe te zajednički izazovi u svakodnevnim situacijama, ukazuje predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić** koji je nazočio prezentaciji ovog istraživanja.

»Nacionalne manjine su primarno prikazane kroz etničke i etnografske elemente, kroz folklor, što znači da se pripadnike manjina automatski može svrstati u jedan autohtono zatvoreni koncept. Netko bi temeljem toga mogao pomisliti da pripadnici većinskog naroda idu u civilnoj, građanskoj odjeći a da pripadnici manjina nužno idu u svojim narodnim nošnjama, što dakako

Otkrivanje ljepote fasade

Ljepota glavne fasade Tehničke škole *Ivan Sarić* došla je do izražaja tek nakon restauracije završene prošle godine, te uklanjanja zaštitnih zastora postavljenih tijekom radova. Iako je obnovom glavne, ulične fasade, završen samo dio neophodnih radova na izgledu cjelokupnog objekta, i ovim se radovima već ukazala sva monumentalnost zdanja pred očima i uljepšala Trg Lazara Nešića, gdje se nalazi. Sadašnje generacije, do ove obnove, pamte ovu zgradu samo s oronulom fasadom i u sve lošijem stanju. Sada je zablistala svojim izgledom, a kupole i brojni zanimljivi detalji obnovljene fasade privlače pozornost.

Zgrada je starija od stoljeća, podignuta je 1912. – 1913. godine za potrebe Mađarske državne željeznice. Nakon Prvog svjetskog rata ovdje je bila Direkcija Državnih željeznica Kraljevine Jugoslavije, a nakon Drugog svjetskog rata počeli su je koristiti u obrazovne svrhe, prvo kao Željezničko-industrijsku, a potom kao Mašinsko-elektrotehničku i saobraćajnu srednju školu (MEŠSC).

Razglednica na kojoj je prikazana Direkcija željeznica nastala je između dva svjetska rata, u vrijeme kada se preko puta objekta nalazio niz kuća, srušenih u bombardiranju 1944. godine. Danas je tamo park.

Penzionerski čardaš

Vjerujem da skoro svi cijenjeni čitatelji misle da je čardaš mađarski narodni ples; zapravo ovaj ples je »izmišljen« od strane mađarskog plemstva kao konkurencija bečkom valceru. Poslije bitke na Mohaču u kojoj je poginuo i mladi ugarski kralj, mađarsko, ali i hrvatsko plemstvo se podijelilo na dva tabora. Jedni su podržavali **Habsburgovce** (zapadni dio zemlje) a drugi istočni dio (Erdelj) je podržavao kralja iz redova ugarskog plemstva. Ovo »suparništvo« često se završavalo i borbama, pobunama. Početkom XIX. stoljeća rivalstvo je preneseno i u balske dvorane i zato je nastao čardaš kao nacionalni ples ili »prosvjedni ples« protiv bečkog Dvora. Iz balskih dvorana ples je prenijet i u narod, koji ga je prihvatio kao svoj i onda je postao prava narodna igra. Sigurno se pitate koja veza postoji

đuvremenu broj umirovljenika se smanjuje umiranjem i njima ne treba ništa vraćati, ali istovremeno njihov broj se povećava odlaskom radnika u mirovinu. A nedostatak mladih radnika u zemlji dovodi do straha da jednog dana neće biti onih koji će puniti mirovinski fond.

Početak plesa

U davnini, kada sam još bio dijete, ustanovljeni su zdravstveni i mirovinski fondovi koji su se u početku samo punili. Bilo je novaca koliko si želio, broj umirovljenika je bio mali. Velika hrpa novca na jednom rakašu, dovodila je i prepoštene komuniste u iskušenje, pa su poput mirovinskih fondova kapitalističkih zemalja i oni taj »slobodan novac« posuđivali ili su ga ulagali za financiranje važnih građevina. Samo najkrupniji primjeri: nekadašnja zgrada Centralnog komiteta u Beogradu građena je i novcima penzionera, isto tako sportski centar SPENS u Novom Sadu, djelomično hidroelektrana Đerđap itd. Nagradno pitanje: tko su vlasnici bivše zgrade CK-a, tko su vlasnici SPENS-a? Je li to Penzionerski invalidski fond, skraćeno PIO koji je »posudio« novce ili netko drugi? Dokumenti su vjerojatno nestali ili su uništeni. Svojevremeno, kao mjera socijalne zaštite radnika, mirovinski fondovi su zamišljeni kao vrsta banaka s dugoročnom štednjom. Četrdeset godina štediš, a poslije se u ratama isplaćuje tvoja uštedjevina dok si živ. To je u suštini lijepa i humana zamisao, i u kapitalističkim zemljama to je i funkcioniralo. Čak iako si prebrzo umro, ostatak tvoje uštedevine mogu i djeca naslijediti, npr. u Njemačkoj. Naravno, što se tiče socijalne zaštite SAD je izuzetak, ali o tome na drugom mjestu.

Je li povećana mirovina?

između čardaša i umirovljenika? Osnovni koraci čardaša su: dva koraka lijevo, dva koraka desno. Što se nas umirovljenika tiče, penzionerska varijanta nije prosvjedna, nego prinudna, plešemo po Vladinoj volji: dva koraka naprijed, dva koraka nazad, ali primjenjuje se i druga figura plesa: okretanje. Umirovljenicima koji su imali veće mirovine od 25 tisuća dinara linearno, bez odgovarajućeg rješenja, je »skinuto« deset posto penzije. Na žalbu upućenu Ustavnom sudu »premudri« suci su odgovorili: »penzije su sigurne, ali visina penzije nije! Svatko tko je stekao mirovinu dobio je konačno ili privremeno rješenje o iznosu penzija. U ovom slučaju svi kojima je smanjena mirovina trebali su dobiti novo rješenje. Naša Vlada napravila je korak nazad i nikome nije izdano novo rješenje. Zašto? Jer na rješenje se može uložiti žalba, a ako nemaš rješenje ne možeš se ni žaliti. Pravo okretanje, dok ti se ne zavrti u glavi. Rukovodioci nas već godinama »hrane« obećanjima: »bit će uskoro povećanje državne plaće i penzije«. Zapravo, mic po mic, za koji postotčić manje skidaju nego prije, ali i dalje to čine. Još nitko nije objasnio hoće li umanjnjeni (posuđeni?) iznos jednog lijepog dana biti vraćen ili ne? Ako ne, onda je li to bio dobrovoljni prilog umirovljenika ili im je naprosto zakonom oteto ono što su zaradili, tj. uštedjeli? U me-

Cijena centralizacije

U **Brozovo** doba postojali su razni mirovinski fondovi: savezni, republički i pokrajinski, obrtnički i umjetnički itd. U to vrijeme nije se mogla isplatiti plaća ako nisi podmirio doprinose za zdravstvo i mirovinu. Sjećam se početkom »antibirokratske revolucije« u Vojvodini se događalo nešto, za centraliste nedopustiva stvar: mirovine su isplaćivane na vrijeme, a prosječna penzija bila je veća nego u Beogradu. Poslije objedinjavanja tri dijela Srbije u jedan baratanje novcima iz mirovinskih fondova prešlo je u centralu, pa se trošilo i nenamjenski. Prosto, novac je nestao kao i u bankama. Penzije su kasnile, a poslije privatizacije radnici su ostajali bez posla, ali i bez uplaćenih doprinosa. Sada je nakon tri desetljeća konačno situacija umirovljenika i značajnog broja birača stabilizirana, mirovina stiže na vrijeme naravno kako treba, u prosjeku je najveća u prijestolnici. Jedino što ne znamo hoće li biti »povećanja« u listopadu ili tek iduće godine, hoće li to biti značajno ili manje značajno povećanje? Sjetite se: dva lijevo, dva desno, pa u krug.

Mudrost zvana ljubav

Drugo lice **SUBOTICE**

U do sada nedefiniranoj formi »zbunjenog patriotizma« lokalni mediji prenijeli su priču o Subotičaninu **Attili Bartóku**, koji je 23. lipnja uz poziv na vojnu vježbu u Bačku Topolu sa sobom poveo i svoje dvoje malodobne djece. Pošto mu je supruga umrla prije sedam godina, ovaj tridesetsedmogodišnji samohrani otac časnicima u vojarni ispričao je da nema kome ostaviti na čuvanje i skrb dvanaestogodišnju kćerku i desetogodišnjeg sina sljedećih dva tjedna, koliko je predviđeno trajanje vježbe. I još im je ispričao da je Vojnom odsjeku u Subotici uputio molbu za neodazivanje na vojnu vježbu, ali da otuda nije dobio nikakvog odgovora. Na njegovu sreću, u Bačkoj Topoli je naišao na razumijevanje, pa se istoga dana vratio doma, ali je nakon ovog sižea Bartóku ostalo još nekoliko nerazjašnjenih pitanja poput onih do kada mu je vojna vježba odgođena i što treba raditi ako mu poziv opet stigne?

Inspiriran ovom pričom, a nakon dugotrajnog razmišljanja, potpisniku ovoga teksta u glavi se stvorila prava zbrka od pitanja i zaključaka, koji vjerojatno nisu ni u kakvoj vezi. Temeljno je, recimo, pitanje čemu uopće vojne vježbe za civile kada imamo profesionalnu vojsku? Zaključak, koji je u neizravnoj vezi s tim, svakako je da je cijena takve vrste zanimacije ravna kajgani Svetog Petra. Pod uvjetom da rezervisti ne moraju sami donositi hranu, opremu za higijenu i plaćati račune za utrošenu vodu i struju. Jedno od zanimljivijih pitanja svakako je i ono što uopće rade uposleni u Vojnom odsjeku u Subotici ako nisu u stanju čovjeku odgovoriti niti na jedno ovako osjetljivo pitanje? Zaključak, koji naravno nema izravne veze s ovim pitanjem, se

nameće sam po sebi: sličan ili isti odnos prema građanima ima i većina drugih državnih ili lokalnih službi, pa zašto bi Vojska iskakala iz sustava? Uostalom, kome ovo nije jasno, neka se sjeti **Kafkinog Proces**a. I sam način obrade ovakve teme u dijelu lokalnih medija (*Subotičke novine*, *Subotica.com*) nameće pitanje zašto su se urednici uopće odlučili za njezino objavljivanje kada do sada niti riječi nisu napisali o odgovornosti Vojske za uzaludno izgubljene živote više od 20 Subotičana prije četvrt vijeka, kada su ljudi također bili pozivani na »vojne vježbe«. Zaključak bi mogao glasiti da je to zato jer su tako obučeni kada je Vojska u pitanju, posebno ako se otkrije da se ispod šapke može naći i ljudski lik koji ima razumijevanja za građane, koji opet imaju razumijevanja za Vojsku, ali... Čudno je i sljedeće pitanje, ali ono se jednostavno nameće, pa nameće: kako **Aleksandar Vulin** može biti ministar obrane kada je opće poznato da nije služio vojni rok, a da istodobno pozive na skraćene reprize na vojničke dane dobijaju oni koji su ih, svojevremeno ili ne, već odslužili? Umjesto zaključka, jedan od odgovora svakako bi mogao biti i dijalog iz filma *Ko to tamo peva* u kom na pitanje Konduktera Krstića (**Pavle Vuisić**) kamo mu to vode upravo mobiliziranog sina Miška Krstića (**Aleksandar Berček**) Poručnik (**Slobodan Aligrudić**) kratko, jasno i nadasve logično, kaže: »Vojna tajna«.

Konačno, na pitanje je li Attila Bartók ovim činom pokazao veću ljubav prema djeci ili uniformi, odgovor koji razoružava svako pravilo službe može se naći u pjesmi **Velimira Miloševića** *Djeca su vojska najjača*. Mudro, zar ne?

Z. R.

Program – Dužijanca 2018.

8. srpnja – *Dužijanca* u Žedniku – 10 sati, crkva sv. Marka Evanđelista, Žednik

Dužijanca u Bajmaku – 10 sati, crkva sv. Petra i Pavla apostola, Bajmak

13. srpnja – Otvorenje *XXXIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame* – 19.30 sati, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD *Matija Gubec*, Tavankut

14. srpnja – *Takmičenje risara* – 6.30 sati, njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu

17. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – 17 sati, Đurđin

19. srpnja – Svečana akademija povodom obilježavanja jubileja *Dužijance* – 19 sati, Velika vijećnica Gradske kuće u Subotici

21. srpnja – Zatvaranje *XXXIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame* (izložba radova) – 19.30 sati, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD *Matija Gubec*, Tavankut

22. srpnja – *Dužijanca* u Tavankutu – 10.30 sati, crkva Presvetog Srca Isusova, Tavankut

25. srpnja – Postavljanje izloga za natjecanje – tijekom dana, u središtu grada

28. srpnja – Otvorenje izložbe radova s *XXI. Međunarodne likovne kolonije Bunarić 2017.*, svečana dvorana HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica (izložba je otvorena do 28. kolovoza)

29. srpnja – *Dužijanca* u Maloj Bosni – 10 sati, crkva Presvetog Trojstva, Mala Bosna

29. srpnja – Konjičke utrke *Dužijanca* – 14 sati, Gradski hipo-drom, Subotica

2. kolovoza – Početak rada *XXII. Međunarodne likovne kolonije Bunarić*, HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica

4. kolovoza – Zatvaranje *XXII. Međunarodne likovne kolonije Bunarić*, HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica

5. kolovoza – *Dužijanca* u Đurđinu – 10 sati, crkva sv. Josipa Radnika, Đurđin

5. kolovoza – *Dužijanca* u Mirgešu – 18 sati, kod križa u centru, Mirgeš

Blagdan sv. Petra i Pavla u katedrali-bazilici

Zlatni jubileji i ređenje đakona

Danijel Katačić, Nebojša Stipić i Dražen Skenderović

Na svetkovinu svetog Petra i Pavla, u petak, 29. lipnja, u subotičkoj katedrali-bazilici svete Terezije Avilske slavljena je svečana sveta misa. Tom prigodom su subotički biskup **Ivan Pénzes** i četverica svećenika proslavili zlatno misnički jubilej, 50 godina svećeništva. Naime, na Petrovo 1968. godine tadašnji biskup **Matija Zvekanović** za svećenike je zareadio Ivana Pénzesa, preč. **Julija Bašića**, župnika župe Uznesenje Blažene Djevice Marije u Bikovu, rektora sjemeništa Paulinum mons. **Józsefa Miócsa**, preč. **Istvána Dobajja**, župnika na Šupljaku i preč. **Józsefa Csobánczyja**.

Na ovoj svečanoj misi su u red đakonata promaknuti **Danijel Katačić** iz župe svetog Mihovila u Bregu, **Dražen Skenderović** iz župe Presvetog Trojstva u Maloj Bosni i **Nebojša Stipić** iz župe sv. Roka u Subotici. Misno slavlje je predvodio subotički biskup Ivan Pénzes u koncelecijaciji s nadbiskupom beogradskim **Stanislavom Hočevarom** i svećenicima. U ime svećenika, redovnika i vjernika biskupski vikar mons. **Stjepan Beretić** je jubilarcima čestitao 50. obljetnicu svećeničkog ređenja. Za vrijeme svoje biskupske službe biskup Ivan Pénzes je zareadio 65 svećenika i 14 đakona. Svečanost je uzveličao komorni orkestar i Katedralni zbor **Albe Vidaković** pod ravnanjem **Miroslava Stantića**.

S obzirom na to da je Pénzes 18. lipnja započeo 30. godinu biskupske službe i da 10. kolovoza navršava 75 godina, kada po crkvenim zakonima mora podnijeti odreknuće od službe, biskup je apostolskom nunciju **Lucianu Surianiju** predao svoju ostavku.

N. S.

Foto: Zvonik

**Sto godina od smrti prvog subotičkog olimpijca,
Đuro Stantić, 19. kolovoza 1878. – 10. srpnja 1918.**

Zaboravljeni svjetski prvak

Ove godine navršava se 100 godina od smrti čovjeka koji je ostavio svom gradu u amanet puno rekorda i velikih rezultata kao što su mnoge pobjede u zemlji i Europi pa i naziv svjetskog prvaka te nositelja olimpijskog odličja osvojenog na proslavi 10 godina od osnivanja modernih Olimpijskih igara. Danas se za njegova dostignuća i rezultate malo tko interesira, a postignuti su u danas nepojmljivim uvjetima na kraju XIX. i početkom XX. stoljeća.

Stantić na cilju utrke 1906. g.

Približava se dan njegove smrti, 10. srpnja, kada je 1918. godine preminuo na radnom mjestu u Gradskoj kući. Veliko je pitanje pred nama hoće li konačno dobiti spomen obilježje ovaj prvi, izvanredni svjetski prvak u hodaњу iz 1901. i nositelj prvog zlatnog odličja – zlatnog pokala iz 1906. s ove »međuoлимпијаде« i vjerojatno zato nije dobio zasluženno mjesto na *Olimpijskoj česmi* na Aleji maršala Tita.

Entuzijast u čizmama

Poznata je činjenica da se jednom jedan entuzijast u čizmama 1896. godine na Paliću na atletskim natjecanjima prijavio sucima da sudjeluje u natjecanju u hodaњу. Nije bio prijavljen i nije mogao sudjelovati, jer nije imao poznat i priznat rezultat. Bio je u čizmama, bričes-pantalonama i košulji. Tadašnji »aktivnik« sportaši i suci su ga ismijali – jer što on hoće. Tvrdoglav, kakav je bio, iz inata i siguran u sebe nije sagnuo glavu niti se sklonio sa staze. Stao je na travu s vanjske strane staze i kada je dan znak za početak utrke i on je krenuo zajedno s »aktivnim« sportašima. Otpješačio je zajedno s njima ali dužu stazu, s vanjske – duže strane i na cilj stigao uvjerljivo prije svih. Najvjerojatnije je na tom natjecanju bio i **Nikola Matković**, prvi subotički profesor tjelovježbe, koji je uočio sposobnost, tvrdoglavost i upornost ovog mladića u čizmama, koji je i pored podsmjeha, kako »aktivnih« sportaša tako i gledatelja pokazao svima svoje mogućnosti, odlučnost i srčanost.

Nikola Matković, legendarni sportaš i sudionik mnogih natjecanja u gimnastici, atletici, biciklizmu i hrvanju, imao je izvanrednu

moć zapažanja i odmah je prepoznao u ovom mladiću u čizmama veliki potencijal. Pozvao ga je da se učlani u *Szabadkai Sport Egylet* (Subotičko sportsko udruženje) i započeo kao trener s njegovom izobrazbom.

Treninzi su se nizali kao i pobjede na natjecanjima na kojima je sudjelovao. Poslije pobjeda u Subotici, sljedećih godina sudjelovao je na više natjecanja u Novom Sadu, Beču, Pragu, Beogradu, Budimpešti i drugim gradovima. U Berlinu je sudjelovao 8. rujna 1901. na međunarodnom natjecanju u utrci brzog hodaņa na 75 km. Pobjedom na ovom natjecanju postao je svjetski prvak u ovoj disciplini. Pobjedio je u vremenu 8 sati 45 minuta i 24 sekunde i 8 desetinki, popravivši dotadašnji rekord za više od 9 minuta.

Pobjede se nižu

Upornost ovog mladića i ogroman trud njegovog trenera Nikole Matkovića urodio je plodom. Pobjede se nižu i ima ih sve više, što se vidi po odličjima na njegovim grudima. Treninzi su oštri i naporni i on je dnevno prelazio tridesetak kilometara, ujutro rano ustajući i od 5 do 9 sati trenirao bez zaustavljanja prevaljujući kilometre kako bi stigao na vrijeme na radno mjesto.

Početkom 1906. objavljeno je da će se održati u Ateni od 22. travnja do 2. svibnja 1906. natjecanje u povodu 10 godina od početka održavanja modernih olimpijskih igara i Subotičani su bili izuzetno zainteresirani hoće li njihov uspješni natjecatelj **Đuro Stantić** sudjelovati. Naravno, on je odmah započeo s intenzivnim pripremama, jer je iz Budimpešte ubrzo stiglo obavještenje da je Đuro Stantić uzet za člana olimpijske ekspedicije Mađarske na ovom natjecanju.

Na put je ekspedicija krenula iz Budimpešte preko Rijeke, brodom za Pirej i Atenu. Bio je velika nada za disciplinu 1500 m u hodaњу. U svojoj utrci stigao je sedmi. Đuro Stantić, razočaran i neutješan, opredijelio se za ubijanje svog neuspjeha u noćnoj »šetnji« po Ateni. Poslije raznih peripetija, trčanja i diskvalifikacija

Đuro Stantić s osvojenim odličjima na grudima

Lajos Vermes i Ivan Sarić dobili su primjerene spomenike za svoja sportska dostignuća. Đuro Stantić do danas nije dobio NIKAKVO obilježje iako je svojim osvajanjem prve titule svjetskog prvaka, kao i prvog nositelja olimpijskog odličja kao i svim ostalim rezultatima to obilno zaslužio

određena je nova disciplina od 3000 m, za koju se uključio grčki prijestolonasljednik **Konstantin** kao sudac. I ovoga puta je došlo do guranja i trčanja u žaru borbe; i prvi i drugi natjecatelj **Robert Wilkinson** i Austrijanac **Eugen Schuster** su bili diskvalificirani ali su htjeli stići prije Đure Stantića u cilj i morali su trčati da bi ga prestigili u samom cilju. Đuro Stantić je proglašen pobjednikom kada je osvojio prvi zlatni pokal u povijesti sporta Subotice, a

koji mu je uručio osobno grčki prijestolonasljednik Konstantin. Ovakav pokal su na ovom jubilaranom natjecanju dobili svega tri sportaša: Englez za trčanje, Amerikanac za postignute sportske rezultate, a Đuro Stantić za hodanje.

Prvo olimpijsko odličje

Đuro Stantić spada sigurno zbog svojih pobjeda, pored **Lajosa Vermesa** i **Ivana Sarića**, u najznačajnije sportaše Subotice s početka XX. stoljeća, pogotovo jer je postao prvi svjetski prvak i prvi donio olimpijsko odličje u Subotici.

Interesantno je da su Lajos Vermes i Ivan Sarić dobili primjerene spomenike za svoja sportska dostignuća. Đuro Stantić do danas nije dobio NIKAKVO obilježje iako je svojim osvajanjem prve titule svjetskog prvaka kao i prvog nositelja olimpijskog odličja kao i svim ostalim rezultatima to obilno zaslužio. Na *Olimpijskoj česmi* izgleda nije »zaslužio« svoje mjesto, jer je svoj olimpijski pokal osvojio na međuolimpijadi i proslavi jubilarnih 10 godina od osnivanja modernih Olimpijskih igara.

Povratak iz Atene je bio veličanstven – dočekalo ga je više tisuća sugrađana. Nastavio je sljedećih godina i dalje se natjecati i pobjeđivati. Smrt nije uspio pobijediti. Umro je od srčanog udara u svom uredu – na radnom mjestu. Živio je svega 40 godina.

Sahranjen je na Bajskom groblju, a na spomeniku pored njegove slike, uklesano je:

Sztantics György,
počasni član Subotičkog sportskog udruženja i
1906. olimpijski pobjednik i svjetski prvak u hodanju.
»U zdravom tijelu, zdrav duh«

Osim Đure Stantića, naziv svjetskog prvaka osvajali su još nekoliko Subotičana: **Vilmos Harangozó**, **Zoran Kalinić** (stolni tenis), **Refik Memišević**, **Sreten Damjanović** (hrvanje), **Marija Vuković-Miličević** (padobranstvo), **László Magyar** (ribolov – bacanje umjetne mušice). Nitko od njih nema nikakvo sportsko obilježje u Subotici i bilo bi veoma pošteno da i oni dobiju odgovarajuće obilježje za svoje postignute rezultate.

Komisija Skupštine grada donijela je odluku da mu se podigne spomenik kod »vatrogasaca« na čošku »Kod Čure« i smatram da bi Grad Subotica trebao iskoristiti priliku da u povodu 100 godina od njegove smrti i 140 godina od rođenja nađe toliko sluha da ovom zaslužnom sportašu konačno podigne odgovarajući spomenik kao što je to učinjeno dvojici zaslužnih sportaša Subotice – Lajosu Vermesu i Ivanu Sariću.

Ljudevit Vujković Lamić

Izgradnja modernog kupališta/banje na pragu realizacije

Kakvu Banju Palić želimo?

 Termalni bazen na Paliću – samo širi sadržaj ili nova banja?

Ovih dana mnoge Subotičane obradovala je vijest da je najveća planirana investicija na Paliću – izgradnja modernog kupališta/banje – na pragu realizacije. Komisija za planove odobrila je arhitektonski i građevinski projekt pod nazivom »Proširenje sadržaja na Termalnim bazenima«. Građevinska dozvola je dobijena, a što je najvažnije, osigurana su i sredstva za realizaciju prve faze ovog kapitalnog projekta vrijednog osam milijuna eura. Za prvu fazu Republika i Pokrajina ulažu po 100 milijuna dinara, a Grad 120 milijuna dinara. Za iduću godinu, po planu, predviđeno je daljih 600 milijuna dinara.

Gradonačelnik **Bogdan Laban** ističe kako ćemo »biti ponosni na naš wellness centar koji će biti u rangu, ako ne i bolji od Mórahaloma«. On je dodao i da će(mo) raditi na privlačenju turista, ali i na tome da im ponudimo zanimljive sadržaje da ne ostanu samo jedan ili dva dana na Paliću, već da produže boravak. Najavio je da će u sklopu novoizgrađenog kupališta/banje biti otvoreni i zatvoreni bazeni, bazeni s termalnom vodom, mali akvapark, wellness centar sa saunama i turskim kupatilima i da će se sve to graditi na prostoru Muškog štranda što će pridonijeti širenju hotelskog smještaja i privlačenju novih investitora.

Naći i odrediti prepoznatljivost

Naravno da ćemo biti ponosni na našu buduću banju – Palić ima banjsku tradiciju još od 1845. Navedeni budući sadržaji u suvremenom turizmu se podrazumijevaju, kao i činjenica da ovakva ponuda omogućuje duži boravak turista i privlačenje

*Kada čujemo da se nešto gradi u faza-
ma, podsvjesno se odmah sjetimo »faza
i osiguranih sredstava za iste od Repu-
blike, Pokrajine i Grada« za kapitalne
investicije* Nadajmo se da se negativna
povijest subotičkih faznih gradnji neće
ponoviti, a kakvu ćemo banju dobiti za
8 milijuna eura – vidjet ćemo, ali znamo
kakvu želimo i kakvu Palić zavrjeđuje*

novih investitora. To je svuda tako. Zato je bitno odmah, još prije početka radova precizirati kakvu banju želimo – naći i odrediti prepoznatljivost – jer je konkurencija doslovno ogromna. Primjera radi, samo u južnom dijelu mađarskog Alfelda (Dél-Alföld) postoje 33 (slovima: trideset tri) veće ili manje banje! Pri tome, bez ustručavanja, što više poželjno je primijeniti pozitivna iskustva konkurencije.

Mórahalom ne smije i ne treba biti jedino mjerilo za našu buduću banju. Samim položajem u centru, inače vrlo uređenog gradića (dobio je status grada), banja je prostorno ograničena, a podatak da je 2017. prodano preko 460.000 ulaznica govori sam po sebi – prenapučeno! S druge strane, banja u Gyuli (Gyulai Várfürdő – službeno ime banje) smještena je u zaštićenom prirodnom ambijentu, stoljetnom uređenom (i konstantno održavanom!) parku površine 8,5 hektara s 5.000 m² travnjaka i cvjetnih leja, s izuzetno uspješno riješenim spojem zdravstveno-lječilišne i rekreativne ponude. Banja u Makóu (službeno ime banje je Hagymatikum) je svoju prepoznatljivost stekla zahva-

ljujući jedinstvenom arhitektonskom rješenju banjskog kompleksa svjetski poznatog arhitekta **Imre Makovec**za. Akvapolis (Aquapolis) u Segedinu – moderna banja XXI. vijeka – gostima najčešće ostaje u sjećanju po najvećem toboganu u Europi: 272 m dužine i 30 m visine. Svakako da uz navedene prepoznatljivosti ovih banja kao udarni aduti »ruku pod ruku« idu raznovrsnost ukupne turističke ponude i visoka razina kvalitete usluga s posebnim naglaskom na karakteristike i ljekovita svojstva termalnih i termomineralnih voda svake banje ponaosob.

A kakvu banju želimo? Funkcionalno dobro osmišljenu, kvalitetno građenu i ambijentalno uklopljenu, s prepoznatljivom ponudom na turističkom tržištu i, naravno, profitabilnu.

Lokalno izletišta ili turistička destinacija

Prostor i lokacija Muškog štranda, odnosno postojećeg termalnog bazena, nalazi se u zaštićenom »Parku prirode Palić« uz samo jezero, što daje jedan poseban vizualni doživljaj, ali i obvezuje da se buduća banja ambijentalno uklopi u takvu svoju okolinu – kako hortikulturno tako i po izgledu, cijeneći specifično arhitektonsko naslijeđe Palića (ni »Dubai arhitektura«, ni »kvazisecesija«). Banjski sadržaji moraju biti funkcionalno i racionalno tako raspoređeni i osmišljeni da udovolje dvojnoj turističkoj ponudi – i zdravstveno-lječilišnoj i rekreativnoj – ne remeteći jedna drugu. Dobar primjer za navedeno je banja u Gyuli. Pri tome, za zdravstveno-lječilišnu ponudu izuzetno je bitno naglasiti specifičnosti paličke termalne vode, a za rekreativnu ponuditi bar jedan takav »vodeni doživljaj« koji druge banje nemaju. Ako se sve navedeno primijeni, banja Palić će imati svoj udarni adut – prepoznatljivost!

Nedvojbeno, novoizgrađena banja pridonijet će produženju prosječnog boravka turista na Paliću, ali to nije dovoljno. Osim

bazena, wellnessa, sauna, turskih kupatila i drugih predviđenih sadržaja, gostima buduće banje trebaju se ponuditi i razni/raznovrsni programi za vrijeme njihovog boravka, što podrazumijeva da se u ponudu uključi sve što je zanimljivo za turiste: primjera radi – vinarije, salaše, znamenitosti Subotice, Ludaško jezero, ergelu Kelebija – sve što Palić i okolica može ponuditi i pružiti turistima. Što više, po ugledu na afirmirane banje, boravak u budućoj banji Palić potencijalnim gostima treba se nuditi putem paket aranžmana na bazi višednevnog boravka koji obuhvaća kompletnu postojeću turističku ponudu grada i okolice, a naročito za vrijeme većih i već uhodanih i afirmiranih manifestacija kao što su palički Filmski festival, *Dužijanica*, *Prvomajski uranak* ili *Interetno*. Na taj način se prosječan boravak može još više i značajno produžiti.

Ali ono što malo zbunjuje u ovoj, za Subotičane lijepoj, vijesti krije se u nazivu projekta – »Proširenje sadržaja na termalnim bazenima« – je li to samo dopuna postojećim, te će biti »gradsko brčkalište« (desetljećima nerazjašnjena dvojba kakav Palić želimo: lokalno izletišta ili turističku destinaciju) ili se stvarno misli na izgradnju jedne kompletne suvremene banje, tim više što je u pitanju izgradnja u više faza (za prvu je osiguran novac). To je i normalno i logično kod velikih investicija. Međutim, mi Subotičani kada čujemo da se nešto gradi u fazama, podsvjesno se odmah sjetimo »faza i osiguranih sredstava za iste od strane Republike, Pokrajine i Grada« za kapitalne investicije namijenjene za rekonstrukciju i dogradnju kazališta ili Y kraka na koridoru 10, ili već odavno prežaljenog neostvarenog ulaganja Terme *Olimija* na Paliću. Nadajmo se da se negativna povijest subotičkih faznih gradnji neće ponoviti, a kakvu ćemo banju dobiti za 8 milijuna eura – vidjet ćemo. Ali znamo kakvu želimo i kakvu Palić zavrjeđuje.

Atila Dunderski

Manifestacija *Vinski park* drugi puta održana u Srijemskoj Mitrovici

Promoviranje vinske i gastro kulture

»Ovaj dio Srijema je gastronomski veoma privlačan za turiste, i to je ono čime se možemo pohvaliti
* Ovakvi sajmovi mogu biti dobar put da se predstavi proizvodnja vina jedne zemlje, jedne regije u drugoj državi«

Gradski park u Srijemskoj Mitrovici bio je u predvečerje 30. lipnja mjesto okupljanja velikog broja ljubitelja dobrog vina i hrane, delacija specifičnih za podneblje Srijema, koji su se okupili na gastronomskoj manifestaciji *Vinski park*. Nakon prošlogodišnje manifestacije, koja je ostavila lijep dojam kako na izlagače tako i na posjetitelje, organizatori su se potrudili da manifestacija ove godine bude još bolja i posjećenija. Brojni posjetitelji imali su priliku degustirati preko 250 vrsta vina 52 izlagača, najboljih vinarija iz Srbije i regije. Osnovni cilj manifestacije je promoviranje vinske i gastro kulture u Srijemu. Osim toga, bila je ovo prigoda da se na jednom mjestu okupe mali proizvođači kako bi pronašli svoje mjesto na tržištu.

Raznovrsna gastro ponuda

Jedan od organizatora manifestacije je i Turistička organizacija Grada Srijemska Mitrovica. Osim izlaganja gastro ponude Srijema, cilj im je bio i kroz ovu manifestaciju privući što veći broj turista. Uz simbol grada, gradske fontane *Kameni cvijet*, posjećujući mnogobrojne štandove vina i suhomesnatih delacija posjetitelji su imali priliku uživati u klasičnoj muzici i u muzici 50-ih godina, ali i uživati u hrani, koju je te večeri pripremao *Junior Chef Team* iz Beograda.

»Svi dobro znamo da uz vrhunsko vino dobro ide izuzetna hrana. Zato su zajedno s vinarima na ovoj manifestaciji i proizvođači autentičnih proizvoda slatkih, slanijih i slatko-ljutijih suhomesnatih proizvoda i sireva. Ovaj dio Srijema je gastronomski veoma privlačan za turiste i to je ono čime se mi možemo pohvaliti. Približiti proizvođače potrošačima je nešto što je jako važno. Zato smo se i odlučili *Vinski park* organizirati i ove go-

dine i pokazalo se da je naša ideja dobra, s obzirom na to da je ove godine udvostručen broj posjetitelja. Strane turiste privlači naš gastro program, ali i naš domaćinski mentalitet i to je nešto čime se mi ponosimo«, kazala je direktorica Turističke organizacije **Svetlana Sabol**, dodajući da veliki broj turista dolazi u Srijem upravo kako bi degustirao prepoznatljiva fruškogorska vina i »sremačke« proizvode.

 Svetlana Sabol

Dobar vid uspostavljanja suradnje

Osim izlagača iz Srbije, svojim proizvodima predstavili su se izlagači iz Makedonije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Među njima, svoje vino predstavila je i vinarija *Feravino* iz Feričanaca u Slavoniji.

»Prvi puta sam u Srijemskoj Mitrovici na festivalu vina. Sretan sam što sam ovdje, ali bih bio još zadovoljniji da je više mojih kolega iz Hrvatske prepoznalo ovakve vrste nastupa na sajmovima vina. Imamo dobre odnose s vinarima iz ovog dijela Srijema, ali nemamo suradnju u smislu da se često posjećujemo. Možda je

Tjedan u Srijemu

San uskoro postaje stvarnost

Kada imate sve uvjete da svoje svakodnevne poslove odrađite na najbolji način, onda to i ne predstavlja veliki problem. Ali kad u svom mjestu nemate, recimo vodovod, što se u suvremenom svijetu podrazumijeva, onda to ide mnogo teže. Za ostatak

svijeta voda iz pipe je nešto što se podrazumijeva, ali za neke od mještana fruškogorskih sela u šidskoj općini ona je još uvijek samo san u koji su davno prestali vjerovati. Vodovodna mreža u Sotu, kao što sam pisala u nekim od brojeva našeg tjednika, završena je prošle godine. U tijeku su radovi na priključenju kućanstava na vodovodnu mrežu i u tom mjestu trenutno je priključeno oko 30 mještana. Okolna sela Bikić Do, Privina Glava i Ljuba još uvijek nemaju vodu. Pomirili su se mještani navedenih mjesta s tom činjenicom, pa ih je većina u svojim kućanstvima izbušila bunare i ugradila hidrofore, preko kojih crpe vodu za pranje i kuhanje. Pijaću vodu samo neki od njih koriste sa svojih bunara, jer sumnjaju u njihovu ispravnost, s obzirom na to da su u blizini septičke jame, pa im i kupovina vode za piće predstavlja, pored ostalih troškova, veliko opterećenje za kućni proračun. Ono što daje nadu jest nedavno objavljena vijest da će uskoro početi radovi na izgradnji vodovodne mreže i u ova dva sela. Ta investicija u iznosu od 42 milijuna dinara, koju će zajednički financirati Općina Šid i Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, predstavljaće najznačajniju investiciju posljednjih godina u ovim selima. A od kolikog je značaja za mještane, oni to najbolje znaju. Najavljuju čelnici šidske općine i završetak radova na jednom dijelu industrijske zone već početkom jeseni i dolazak prvih investitora u ovu najzapadniju, rekla bih pomalo zaboravljenu, srijemsku općinu. Da počnemo živjeti i raditi kao sav normalan svijet. Nevjerica kod stanovništva još uvijek postoji, jer je odavno ugašena nada da će se nešto konačno pokrenuti. Uvjeti postoje, radovi su u tijeku, a kao što smo mogli čuti, i čvrsta obećanja da će tako biti. Preostaje samo da sačekamo još neko vrijeme i povjerujemo da su snovi ipak ostvarivi, kao i da ima nade za šidsku općinu, koja je posljednjih deset godina zaostajala za drugim srijemskim općinama.

S. D.

Josip Pavličić

Interesiranje srpskog tržišta za hrvatska vina je, prema riječima vinara iz Slavonije, za sada prvenstveno bazirano na vina iz Istre i Dalmacije.

»Slavonska vina oni poznaju, cijene ih. Znaju za *graševinu*, *frankovku*, ali još uvijek nema većeg interesa za njih. Ovakvi sajmovi vina mogu biti dobar put da se predstavi proizvodnja vina jedne zemlje, jedne regije u drugoj državi. Nije loše da se predstavimo, da ljudi usporede vina i da se tržište ovdje u Vojvodini upozna s našom proizvodnjom vina.«

Iako je još rano pričati o rodu vinograda, vinar iz Hrvatske očekuje dobar i kvalitetan rod, a samim tim i kvalitetno vino.

Put ka tržištu

Bila je ovo prigoda da se na štandovima, osim vina, izlože i srijemski suhomesnati proizvodi. Jedno bez drugoga jednostavno ne ide, što su potvrdili, kako posjetitelji tako i izlagači.

»Ova manifestacija je idealan put da mali proizvođači nađu svoje mjesto na tržištu i da se prvenstveno mi kao mala obiteljska tvrtka predstavimo posjetiteljima. Ovdje se nalazi veliki broj malih vinarija. U posljednjih deset godina je došlo do njihove ekspanzije na sreću nas konzumenata. Ali, i mi proizvođači tradicionalnih suhomesnatih proizvoda smo se uklopili pored njih. Ako mali proizvođači igraju fer i pošteno, mogu se izboriti za svoje tržište. Pri tom morate imati jaku volju i istrajati u svojoj ideji. Mislim da je naša mala obiteljska tvrtka pravi primjer za to, imajući u vidu da smo uspjeli zaštititi srijemski kulen geografskog porijekla, koji je postao prvi proizvod od mesa na teritoriju Srbije sa zaštićenim geografskim porijeklom i koji je prije dva tjedna osvojio prvu nagradu *Najbolje iz Srbije*«, kaže **Branislav Jovanović** iz obiteljske tvrtke *But&Co* iz Lačarka.

Zbog srdačne dobrodošlice, ugodnog ambijenta i okusa dobrog vina mnogi od posjetitelja su obećali dolazak i iduće godine, kada se, prema riječima organizatora, očekuje još veći broj izlagača.

S. Darabašić

Etno kuće/salaši u Bačkoj (1)

PUTOVANJE kroz tradiciju

»Nije na odmet primijeniti pozitivna iskustva drugih, ali ih ne treba kopirati. S druge strane, treba priznati i to da i kod nas ima vrlo uspješnih na polju etno turizma, upravo zahvaljujući autentičnosti njihove ponude – i da se ne zaboravi – posvećenosti toj djelatnosti«, kaže Atila Dunderski.

Razdoblje je godine u znaku godišnjih odmora koje najradije provodimo u nekom drugom, novom okruženju. Mnogi svoje slobodne dane provode na morskoj obali, netko na planini, u blizini jezera ili rijeke, a mjesta koja su u posljednjih nekoliko godina sve popularnija jesu etno sela, odnosno etno salaši/kuće, kojima naša Vojvodina ne oskudijeva. Onima koji su u potrazi upravo za takvim mjestom, žele biti u prirodi, upoznati se s kulturom i tradicijom ili vratiti se u prošlost, u vrijeme naših *májki* i *didova*, u tekstu od dva dijela preporučamo nekoliko etno salaša, odnosno etno kuća u Bačkoj uz kraći osvrt na to što zapravo podrazumijeva etno turizam.

Biti autentičan, jedinstven i prepoznatljiv u ponudi

Zbog zasićenosti »industrijskim turizmom« sve se više traže male, intimne destinacije. Turisti traže »doživljaj« i tu je šansa za etno turizam. Nije točno pomalo uvriježeno mišljenje da je etno turizam samo nostalgija za ruralnim korijenima ili provod za turiste slabije platežne moći, kaže za HR turizmolog i suradnik tjednika **Atila Dunderski**.

»Kada se kod nas u Subotici spomene etno turizam, automatski se podrazumijeva da su u pitanju salaši, odnosno turizam vezan samo za salaše. Međutim, etno turizam je širi pojam od toga – on promovira i aktivno uključuje u turističku ponudu kulturno naslijeđe, folklorne karakteristike uključujući i običaje, gastronomiju, lokalne karakteristike, stare zanate, umjetnost naive i način života jedne određene ruralne sredine. Jest osnova ovdašnjeg etno turizma salaš, jest sjever Bačke poznat po salašima, ali treba se uzeti u obzir jedna činjenica: širom Panonske nizine odnosno u okruženju, također postoje slične ruralne destinacije – u Slavoniji, južnoj Mađarskoj, banatskom dijelu Rumunjske na primjer – što predstavlja veliku konkurenciju, pogotovo ako se uzme u obzir da je etno turizam u Mađarskoj kao najbližoj destinaciji sa sličnim/usporedivim motivima, razvijeniji nego kod nas. Zato je od presudnog značaja biti autentičan, jedinstven i prepoznatljiv u ponudi. Nije na odmet primijeniti pozitivna iskustva drugih, ali ih ne

treba kopirati. S druge strane, treba priznati i to da i kod nas ima vrlo uspješnih na polju etno turizma, upravo zahvaljujući autentičnosti njihove ponude – i da se ne zaboravi – posvećenosti toj djelatnosti«, pojašnjava Dunderski.

Šokačka etno kuća *Didina kuća* u Baču

Bač, općina u Južnobačkom okrugu, po kojem je cijela Bačka dobila naziv, sve više postaje zanimljiva i tražena turistička destinacija. Osim povijesnih spomenika, kao što su, u prvom redu franjevački samostan iz XII. stoljeća, tvrđava iz XIV. stoljeća, tursko kupatilo, jezero Provala... Općina Bač i Turistička organizacija Općine Bač nude posjetiteljima i razna događanja kao što su *Bački kotlič*, *Kulenijada*, *CikloBač*.

Jedna od nezaobilaznih turističkih destinacija je i šokačka etno kuća *Didina kuća*, o kojoj nam govori predsjednica Udruge građana *Tragovi Šokaca* **Stanka Čoban**.

Gank *Didine kuće*

»Pripreme za otvaranje etno kuće počele su prije deset godina, a za posjetitelje je otvorena u kolovozu 2009. Svih šest prostorija je namješeno pokušvom od prije 80 do 100 godina i prilagođena je tako da se u njoj i danas može živjeti, naravno bez televizora, kompjutera, telefona. Od kuhinje gdje je zidani štednjak, stražnje sobe s paorskom peći i stativama za tkanje, preko *sridnje sobe* do *pridnje* u kojoj se čuva šokačko ruvo, dunje i jastuci još od prije više od sto godina koji se ni za što drugo nisu koristili nego samo za namještene visoke krevete. To je soba u kojoj se nikada nije spavalo, ručalo, nego je koristila samo za najznačajnije događaje u kući, kao što su svatovi, a i posljednji ispraćaji najmilijih.«

Na pitanje što ova etno kuća nudi posjetiteljima, Čoban navodi da je u dvorištu novoizgrađeni objekt – gank, koji služi za prijem i

Zidani štednjak u kuhini Didine kuće

ručavanje gostiju, za razne seminare, radionice i sl. Osim seminara i radionica, djeca se na školskim ekskurzijama mogu upoznati s kovačkim zanatom u stroj kovačnici koja je kupljena sredstvima Pokrajinskog tajništva za privredu i turizam, Hrvatskog nacionalnog vijeća i Općine Bač, potom s pekarskim zanatom gdje mogu peći kruh i kolače u krušnoj peći, igrati se raznih starih igara na ograđenom igralištu iza kuće i sl. Osim toga, dodaje ona, gosti u ovoj kući mogu provesti vikend, obaviti kolinje, pripremiti zimnicu, a oni koji traže mir i tišinu, mogu se dobro odmoriti.

»U etno kući *Didina kuća* se svake godine u suradnji s UG *Tragovi Šokaca* održava manifestacija *Žensko tradicijsko češljanje i izrada oglašja Hrvatica* u regiji, od ove godine trodnevni seminar, radionice i revija urađenog na radionicama. Također, projekt koji je podržala Općina Bač *Mirisi iz bakinog kuhara* okupit će sve nacionalne zajednice koje žive u našoj općini da prikažu svoja nacionalna jela«, kaže Stanka Čoban i dodaje kako turista i posjetitelja (od školske djece, studenata na radionicama do umirovljenika) svake godine ima sve više.

Šokačka kuća u Sonti

Sonta, nekada jedno od najvećih sela u Zapadnobačkom okrugu, pripada Općini Apatin i većinu stanovništva čine Hrvati – Šokci. U njemu od 2002. godine djeluje Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata *Šokadija*, koja je 2006. kupila staru kuću u Sonti kako bi od nje napravila šokačku etno kuću.

Predsjednik spomenutog društva **Zvonko Tadijan** kaže kako je projekt *Šokačke kuće* osmišljen kao višenamjenski prostor u kojem bi se odvijale različite aktivnosti na kojima radi KPZH *Šokadija* iz Sonte. On ističe da su neophodna sredstva za opremanje, održavanje i prezentaciju kulturnih programa u ovoj kući, a u planu je da ona sadrži muzejski dio (starinska soba s izloženim eksponatima namještaja, odjeće i alata, te predmeta za svakodnevnu uporabu), galerijski dio (prostor predviđen za različite vrste likovnih i etno-izložbi tijekom cijele godine), knjižnicu i arhivu (dio predviđen za sakupljanje i čuvanje knjiga i arhivskog materijala – do 1200 jedinica razne knjižne građe koju je prikupila *Šokadija* u cilju

čuvanja, objavljivanja i prezentacije, kao i mjesto na kome bi se održavale književne večeri, predavanja), te učionicu, a s ciljem da sve funkcionira kao mali hrvatski kulturni centar.

»Ono što je do sada urađeno jest da su završeni svi vanjski i unutarnji zidarski radovi, završena je muzejska soba i galerijski prostor. Tijekom 2017. godine je napravljena i pomoćna prostorija – čajna kuhinja i prostor za smještaj arhive. Kuća je već u funkciji i u njoj se održavaju seminari, književne večeri, terenska nastava geografije za učenike sončanske škole, djeluje etno-odjel i razne druge aktivnosti. Isto tako KPZH *Šokadija* je sakupila veliku zbirku narodnih nošnji, rukotvorina i predmeta za kućanstvo koje je više puta izlagala na raznim manifestacijama. Zbog toga postoji potreba da se ovi predmeti sistematski izlože i pravilno čuvaju, te

Čista soba, Šokačka kuća u Sonti

prezentiraju javnosti«, kaže Tadijan napominjući da je ovaj projekt trajnog karaktera i da se radi po etapama.

On ističe kako bi muzejskom postavkom narodnih nošnji, sobe, dvorišta i svega ostalog što je činilo jedno starinsko šokačko kućanstvo bili sačuvani materijalni dokazi o jednom vremenu i razdoblju života ovdašnjih Hrvata, što bi bilo predstavljeno svima koji su zainteresirani za tradiciju. U planu je također, preko Turističke zajednice Apatin, etno kuću staviti na popis destinacija koje bi posjetitelji apatinske općine mogli obići.

U sljedećem broju predstavljamo vam Etno salaš *Balažević* u Donjem Tavankutu i etno kuću *Mali Bodrog* u Monoštoru.

Ivana Petrekanić Sić

Gubec i Bodrog na Festivalu tista

BATINA – HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta i KUDH *Bodrog* iz Monoštora sudjelovali su na *Festivalu tista* u Batini koji je održan u sklopu *Dunav Art Festivala*. Tavankučani su se predstavili »Taranom s divenicom«, a članovi *Bodroga* pripremali su riblji parikaš. Tavankučani su također ovom prigodom predstavili i turističke potencijale sela iz kojega dolaze.

Dunav Art Festival se održavao tijekom lipnja na više podunavskih lokacija u Hrvatskoj, a realiziran je u okviru projekta *Central Danube Tour*, financiranog kroz program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija. Cilj projekta je poticanje razvoja turizma u prekograničnom području putem povećanja kvalitete i raznolikosti turističke ponude kroz stvaranje i promociju zajedničke prekogranične turističke destinacije srednjeg Podunavlja.

I. D.

mnom nadvišen... Na Susretu su podijeljene i glavne književne nagrade HSK-a a to su: plaketa *Mihovil Pavlek Miškin* za pjesništvo, plaketa *Slavko Kolar* za prozno stvaralaštvo i plaketa *Kalman Mesarić* za dramsko stvaralaštvo. Prosudbeno povjerenstvo djelovalo je u sastavu: **Ivan Babić**, književnik, **Alen Biskupović**, teatrolog i kazališni kritičar, te **Miroslav Mićanović**, književnik.

Tavankučani na Malim vezovima

ĐAKOVO – Srednja uzrasna skupina HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta sudjelovala je na 52. *Malim vezovima* u Đakovu održanim u nedjelju, 1. srpnja. U mimohodu je sudjelovalo 32 sku-

pine, s oko 1500 djece. Nakon prolaska središtem grada, na ljetnoj pozornici u Strossmayerovom parku održan je program na kojemu su mladi prikazali tradicijske plesove, pjesme ili običaje svoga kraja. Tavankučani su predstavili plesove bunjevačkih Hrvata iz Tavankuta.

Mali vezovi se održavaju u sklopu *Đakovačkih vezova*, jedne od najvećih smotri tradicijske kulture u Hrvatskoj. Središnji program ovogodišnjih *Đakovačkih vezova* održava se za vikend, 7. i 8. srpnja.

I. D.

Priznanje za Lajču Perušića

ZAGREB – U godini obilježavanja 70. obljetnice rada, Hrvatski sabor kulture (HSK) u Zagrebu objavio je natječaj za poetske, prozne i dramske radove. Na književnom natječaju je sudjelovalo ukupno 104 autora s čak 454 književna djela (395 poetskih radova, 48 proznih i 11 dramskih djela). Za vrijeme nedavno održanih 37. susreta hrvatskih zavičajnih književnika objavljeni su rezultati natječaja. Jedan od nagrađenih je i književnik **Lajčo Perušić**, podrijetlom iz Subotice, koji je dobio Priznanje za poetske radove u 2017./18. godini i, po natječaju, za pjesmu *Nada-*

Croart na koloniji u Dušniku

DUŠNOK – Članovi HLU *Croart* iz Subotice – **Šandor Kerekeš**, **Snežana Buljovčić**, **Rozalija Ilić**, **Ildika Monus** i **Laslo Kelč** – sudjelovali su na likovnoj koloniji *Panon-Dušnok* koja je za vikend održana u tom mađarskom mjestu. Osim njih, na koloniji su sudjelovali i članovi likovnih udruga *Pannon-Art* iz Dušnoka i *Bel-Art* iz Belišća. Nastavak je to suradnje ovih triju udruga iz tri države. Kolonija je održana u galeriji *Hub Art*, a nastalo je preko trideset radova u raznim tehnikama, na kojima su prevladali motivi Panonske nizine. Sudionici kolonije su organizirano posjetili i aktualnu izložbu u Galeriji Biskupijskog muzeja *Astricum* u Kalloči. U *Croartu* kažu kako je manifestacija u Dušniku potvrdila vitalitet ideje *Panon*, a već u rujnu slikari će se ponovno sresti u Hrvatskoj na koloniji *Panon Belišće 2018*.

Festival marijanskog pučkog pivanja u Monoštoru

MONOŠTOR – U Monoštoru će sutra (subota, 7. srpnja) biti održan *Festival marijanskog pučkog pivanja*. Ove godine tema su pjesme posvećene Maloj Gospi. Na festivalu će sudjelovati gosti iz Hrvatske (pjevačke skupine iz mjesta Beravci, Sijač, Zagreba, Vrbanje i Bošnjaka), te pjevačka skupina iz Stanišića i domaćini ŽPS *Kraljice Bodroga* mjesnog KUDH-a *Bodrog*. Manifestacija se održava u crkvi svetog Petra i Pavla, a početak je u 19 sati.

Z. V.

Udruga Fischer na Bojčinskom kulturnom ljetu

BEOGRAD – Hrvatska čitaonica *Fischer* iz Surčina predstaviti će svoj rad u okviru manifestacije *Bojčinsko kulturno ljetu* u nedjelju, 8. srpnja, s početkom u 20 sati. Sudjelovat će njihova literarna sekcija i mješoviti zbor uz pratnju buzukija, gitare i kontrabasa. Ova velika manifestacija se održava na ljetnoj pozornici u Bojčinskoj šumi, a programi se priređuju svakog vikenda tijekom ljetnih mjeseci.

Đakovački susreti hrvatskih književnih kritičara

Nagrada Julije Benešić za Tomislava Žigmanova

Tomislav Žigmanov iz Subotice dobitnik je nagrade *Julije Benešić* za najbolju knjigu književnih kritika koja se dodjeljuje na Đakovačkim susretima hrvatskih književnih kritičara, koji su ove godine održani po 21. put. Žigmanov je nagradu dobio za *Vivisekcije književnosti: vojvođanske i ine književne teme*, a priznanje je podijelio s **Božidarom Alajbegovićem** iz Rijeke koji je nagradu *Julije Benešić* dobio za knjige kritika *Paralelni svjetovi* i *Librido*. Spomenuta se nagrada dodjeljuje za najbolju knjigu književnih kritika objavljenu od 1. lipnja prošle do 1. lipnja tekuće godine.

»Nagrade struke, poput ove, su važnije od drugih. Nagrada *Julije Benešić* potvrda je kvalitete mojih nastojanja da knjišku produkciju i druge književne sadržaje vezane za Hrvate u Vojvodini, kontinuirano i kritički tematiziram. Na taj način je priznato da hrvatska književnost pulzira i ovdje na istoku, na teritoriju izvan Hrvatske, a ujedno je i priznanje kvalitete te književnosti. Na koncu, to je i satisfakcija, neka vrsta potaknuća da istrajavam i u tom dijelu svojega stvaralaštva«, izjavio je Žigmanov za HR.

Na Đakovačkim se susretima dodjeljuje i *Povelja uspješnosti* za književnog kritičara iz Slavonije koja je ove godine posthumno dodijeljena nedavno preminulom **Vlastimiru Kusiku** iz Osijeka.

O dobitnicima ovogodišnjih nagrada odlučivalo je povjerenstvo u sastavu: dr. **Goran Rem**, dr. **Vlasta Markasović** i **Adam Rajzl**. Uručenje nagrada laureatima bit će održano u studenome ove godine u Đakovu.

D. B. P.

Aukcija slika s kolonije u organizaciji HKC-a Novi Sad

Dar namijenjen rodilištu

Humanitarna likovna kolonija *Dar za budućnost* održana je početkom lipnja na Tekijama, u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra iz Novog Sada. Mjesec dana kasnije, točnije u utorak 3. srpnja, u dvorcu Egység u Novom Sadu otvorena je prodajna izložba djela nastalih na ovoj manifestaciji koja je okupila likovne stvaraoce iz Subotice, Sombora, Belišća, Vukovara, Osijeka i Novog Sada. Prema izjavi predsjednika HKC-a **Dragana Dražena Ilića**, sva djela su prodana već u prvih pola sata, čime je sakupljeno 405.000 dinara. Prikupljena sredstva bit će uplaćena Klinici za ginekologiju i akušerstvo Kliničkog centra Vojvodine.

U otvaranju je, uz predsjednika HKC-a, sudjelovao i član Gradskog vijeća Grada Novog Sada za kulturu **Dalibor Rožić**.

»Kada pogledamo izložena likovna djela, očigledno je da su hrvatski umjetnici imali više nego ugodan ambijent za stvaranje. Akademski slikari, kao i amateri, stvorili su preko trideset umjetničkih slika, a zahvaljujući ljudima koji će na današnjoj aukciji kupiti njihova djela, naše novosadsko rodilište stjeći će uvjete da prikupljenim sredstvima poboljša kvalitetu svojih usluga. Ovo je proizvod odlične suradnje Grada Novog Sada i Hrvatskog kulturnog centra, a najljepše od svega je što su i slikari veoma zadovoljni i što su oduševljeno dali svoj nesebičan doprinos, a sve u cilju humanosti i jačanja prijateljstva. Zajedničko stvaranje slikara iz vojvođanskih i hrvatskih gradova, upravo u Novom Sadu, Europskoj prijestolnici kulture, pokazatelj je da želimo kontinuirano stvarati najbolje uvjete za razvitak kulture, umjetnosti i interkulturalnog dijaloga«, kazao je Rožić.

Upravnik Klinike za ginekologiju i akušerstvo Kliničkog centra Vojvodine dr. **Tihomir Vejnović** zahvalio je organizatorima na donaciji i rekao da je ona znak ne samo dobre volje, nego i dobrote i humanosti.

M. T.

Vjersko-kulturna manifestacija u Vajskoj

Dan zavjeta i zavičaja

Na Srpnu Gospu ili Pohodenje Blažene Djevice Marije Elizabeti, u ponedjeljak u župi sv. Jurja u Vajskoj obilježen je Zavjetno-zavičajni dan. U organizaciji proslave sudje-lovale su župa sv. Jurja Vajska i župa sv. Ilije Bođani te HKU *Antun Sorgg* iz Vajske. Pošto je iz tih krajeva puno ljudi otišlo u »bijeli svijet«, članovi udruge *Antun Sorgg* došli su na ideju da po prvi puta ove godine na zavjetni dan pokušaju okupiti bivše mješta-ne.

A zašto je Srpna Gospa njihova zaštitnica? Jer je jedne davne godine prošloga stoljeća cijelo selo potukao led. Te davne go-dine seljani nisu mogli u prvi tren razaznati je li to led ili snijeg, poslije toga zemlja je bila ravna kao staklo. Kažu da se iz Vajske vidjelo i Tovariševo. Oni koji se sjećaju pričaju da je to bilo straš-no nevrijeme, da su svi bili strašno uplašeni, od ljudi do živo-tinja. Strašna nepogoda uvjetovala je da se Vaištanci zavjetuju Nebeskoj Majci. Za zavjetni dan izabrali su Srpnu Gospu, kako se takva nepogoda ne bi više ponovila.

Misa i procesija

Zavjetno-zavičajni dan započet je svečanim misnim slavljem koje je predvodio župnik vlč. **Vinko Cvijin**, u koncelebraciji s vlč. **Draganom Muharemom**, vlč. **Patrikom Tvorekom**, bivšim župnikom vlč. **Josipom Kujundžićem**, dekanom bačkog

Uspješna suradnja udruge i župe

HKU *Antun Sorgg* je mlada ali aktivna udruga. Nakon Zavjet-no-zavičajnog dana pripremaju proslavu 330. obljetnice od do-laska Hrvata u ove krajeve iz tuzlanskog dijela Bosne, u suradnji s HKUPD *Matoš* iz Plavne, koja će biti održana 6. i 7. listopada. »Veliko hvala velečasnom Vinku što podržava naš rad, što nam ustupa župne prostorije za naše sastanke i danas nam je ustupio župno dvorište, a hvala i članovima udruge koji aktivno sudjelu-ju u radu i organiziranju naših događanja«, kaže Mladen Šimić, predsjednik HKU *Antun Sorgg*.

dekanata **Josipom Štefkovićem**, te novo zaređenim đakonom **Draženom Skenderovićem**. U svojoj homiliji vlč. Josip Kujundžić je, među ostalim, kazao: »Vaši stari izabrali su ovaj dan, kada Djevica Marija iako trudna i u ono doba u teškim uvjetima za putovanja ide posjetiti svoju trudnu rođakinju Elizabetu. Bio je to dug i naporan put, a mi danas kada imamo sva prijevozna sredstva, kada možemo lagano putovati nemamo vremena doći na nedjeljnu svetu misu. Danas promatramo dvije žene koje su iskreno radosne jer u sebi nose novi život, a danas je sve manje djece, pa je i sve manje radosti u obiteljima«.

Misno slavlje animirao je župni zbor, a prenosila ga je Radio Marija. Poslije misnog slavlja uslijedila je procesija s obnovljenim Gospinim kipom, koji je postavljen na postolje ispred crkve.

Kulturno-umjetnički program

Uslijedio je bogat kulturno-umjetnički program ispunjen pjesmom i plesom, a na kojem su sudjelovali gosti iz Vinkovaca – Ženska pjevačka skupina *Šumarice* i KUD *Šumari*, zatim plesna skupina *Pahuljice* iz Plavne, te pučki pjesnik **Josip Dumendžić Meštar** iz Bođana. Program je vodila **Mirela Iličić**, a prisutnima su se ovom prigodom obratili predsjednik udruge *Antun Sorgg* **Mladen Šimić** te zastupnik u parlamentu Srbije **Tomislav Žigmanov** koji je pozvao okupljene da ostanu na svome ognjištu i da se nastave ovdje boriti za novo i bolje sutra. Nakon kulturnog programa uslijedila je večera za sve uzvanike. Poslije večere svi prisutni su zaplesali šokačko kolo te nastavili druženje uz pjesmu tamburaša.

Zavjetno-zavičajnom danu nazočili su predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, NIU *Hrvatska riječ*, Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, Vukovarsko-srijemske županije, Udruženja poljoprivrednika Tuzlanskog kantona i manifestacije *Baranjski bečarac*.

A. Šimunović

Pravljenje domaće tarane na tradicijski način – radionica Dužijance

Tradicionalno jelo bunjevačkih Hrvata

Pravljenje domaće tarane na tradicijski način naziv je radionice u sklopu manifestacije *Dužijanica 2018.* koja je drugu godinu zaredom održana u dvorištu župe sv. Josipa Rad-

nika u Đurđinu. Kako ističu organizatori iz Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*, radionica je organizirana kako bi se pripremila domaća tarana za *Takmičenje risara*, ali i predstavio proces pravljenja ove tradicionalne hrane bunjevačkih Hrvata. U radionici

je sudjelovalo desetak žena iz Subotice, Male Bosne i Đurđina.

»Radionicu pravljenja tarane organiziramo prvenstveno kako bi svi natjecatelji u kuhanju tarane u sklopu *Takmičenja risara*, koje će biti održano 14. srpnja, također ovdje u Đurđinu, mogli imati ovu, domaću taranu. Osim tarane, natjecatelji će kao i prethodnih godina dobiti i domaću kobasicu koja je zimus napravljena na *Risarskom disnotoru* upravo za njih. Osim ova dva sastojka, prvi puta osigurat ćemo im i domaću svinjsku mast koja je također istopljena na *disnotoru*, tako da će ove godine tarana što se bude kuhala na *Takmičenju risara* biti potpuno autentična«, navodi organizatorica radionice iz UBH *Dužijanica* **Marija Kujundžić**.

Ona kaže i kako se kroz ovu radionicu mogu obučiti i oni koji nikada nisu pravili taranu, jer je prikazan kompletan proces pravljenja – od sastojaka do sušenja. Ističe i da nije zadovoljna odazivom mlađih te se nada da će sljedeće godine ipak netko doći, kako bi se ovo znanje prenijelo i na sljedeću generaciju.

Kako nam je rekla **Marija Nimčević** iz Subotice na kilogram brašna ide tri jajeta, malo vode i malo soli. Sastojci se umute rukom tek toliko da smjesa ne bude grumnjava, a potom se prosije nekoliko puta kroz protak s većim te manjim rupama. Nakon toga se osuši, najbolje vani na suncu, te se tako pripravljena tarana može čuvati i godinu dana.

J. D. B.

Novosađanin Nemanja Nešić sklada na stihove Dobriše Cesarića

Melankolija koja glazbeno inspirira

Kao i uvijek kada stvaram, radim spontano, po osjećaju. Moram priznati da mi je Cesarićeva poezija došla u život upravo tako. Neočekivano. Iako sam znao pjesme poput *Balada iz predgrađa*, pjesma *Povratak* u interpretaciji glumca **Žarka Radića** otvorila je put glazbi, a onda i ostale koje su se nanizale jedna za drugom. Upravo one koje su se našle na CD-u *Sve što slutnja šapne*, ali i dvadesetak drugih koje još nisu službeno objavljene, no mogu se čuti u demo verzijama na internetu. Melankolija je tu uzela glavnu ulogu, te sam Cesarićeve stihove odredio najbliže šansoni, glazbenom pravcu koji, po mom mišljenju, najjasnije donosi snagu poetike.

Pjesnici, čitatelji i slušatelji strogi su suci, svaki na svoj način. Na koji način se brinete da poezija bude na dobitku, a ne na gubitku kada se glazbeno dopuni?

S tim sam se suočio veoma mlad, kao student na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu, radeći glazbu na stihove Crnjanskog. Bilo je komentara kako je to prevelik zalogaj. Smatram da se ne može svatko glazbeno baviti poezijom i da je i to dio dara i osjećaja. Moja je potreba, kao umjetnika, da joj podarim note, a da je pri tome nikako ne ugušim njima, već samo izdignem, te kroz minijature, dijelom pjevane a dijelom recitatorske, oživim i takve iznesem pred publiku. Cesarić je veoma muzikalan pjesnik, njegove riječi same muziciraju, a ja sam ih samo odjenuo notama, ne iz potrebe da se to pod svaku cijenu nekom svidi, već da ja budem umjetnički zadovoljan učinjenim. Reakcije publike na promotivnim koncertima dale su mi znak da to radim na način koji godi slušatelju.

Nekada vrlo popularna i živahna, šansona je na našim glazbenim prostorima postala mnogo manje primjetna. Koji je bio Vaš motiv da je oživite?

Motiv je isključivo osobne prirode. Na ovim prostorima bilo je mnogo kantautora koji su jako uspješno radili glazbu na stihove pjesnika, a prije svih to je radio **Arsen Dedić**. Danas, u generacijama mog godišta i mlađih, gotovo da nema pravih šansonijera. Moj motiv je u potrebi i ljubavi prema poeziji, ali samo onoj koja u potpunosti odgovara mojem životnom dobu, karakteru, osjećaju... Mogao bih skladati po narudžbini, zanatski, na stihove bilo kog pjesnika, ali ovo je samo moj izbor, a u njemu se, nadam se, prepoznaju i oni koji čuju to što radim. I sam pišem stihove, u jednom većem dijelu svojeg opusa, kao kantautor, te su utjecaji upravo spomenutih pjesnika prisutni i u mojim pjesmama.

Marko Tucakov

Koncem travnja ove godine Croatia Records objavila je album *Sve što slutnja šapne* novosađskog skladatelja, kantautora i šansonijera **Nemanje Nešića**, podrijetlom Subotičanina. To je prvi njegov nosač zvuka u nakladi vodećeg hrvatskog glazbenog nakladnika, s 13 šansona uglazbljenih na poeziju velikog hrvatskog pjesnika **Dobriše Cesarića**. Glazbu za pjesme skladao je Nemanja, dok je njegov brat Svetozar pomogao s aranžmanima i produkcijom albuma.

Nešić kaže da je »čudo da su u Croatia Recordsu stali iza ovog projekta«.

»Imao sam koncerte u Osijeku, Novom Bečeju, Novom Sadu, a medijska predstavljanja u Zagrebu i Beogradu. Urađen je spot za pjesmu *Shelley*, a planiramo i za pjesmu *Povratak*, tijekom ljeta. Publike za ovakvu glazbu i poeziju ima, ali sluha organizatora baš i ne, i to je problem«, kaže Nešić.

Kako ste u Cesarićevu opusu motivski pronašli ambijent za Vaše stvaralaštvo?

Kao diplomirani skladatelj, dobrim dijelom svojeg stvaralaštva srodnost sam pronašao u poeziji, glazbeno srodnoj umjetničkoj disciplini. I ona ima svoj ritam i skrivenu melodičnost. Cesarić je jedan od pjesnika s kojima sam se gotovo potpuno poistovjetio, posebno kada sam zašao u zrelije godine života. Melankolija je ozračje u kojem se najčešće krećem, a Cesarić je pjesnik prolaznosti života, jeseni... Motiv je bio u jednostavnosti i čistoći stihova, a istovremeno njihovoj dubini i skrivenim porukama, okrenutim običnom čovjeku iz kuta urbane, gradske sredine. Moglo bi se reći da je Cesarić pjesnik mog života, iako sam radio, i radim na stihove još nekih pjesnika koje izuzetno volim: **Crnjanskog, Disa, Zmaja, Dučića, Galetina, M. Zubca**...

Kako je tekao proces stvaranja glazbenog ozračja koje bi na odgovarajući način dočaralo »slutnje« koje su snažno obilježile Cesarićevo pjesništvo?

Dunja Knebl, world music diva

Hrvatski tožni človek kao građanin svijeta

Ovogodišnje, 15. po redu izdanje *Etnofesta*, festivala muzike svijeta otvorila je hrvatska world music diva **Dunja Knebl**. Svojim nastupom u dvorištu Muzičke škole ova vrsna glazbenica, subotičkoj se publici predstavila uglavnom programom s njenog trostrukog CD izdanja pod nazivom *33 balade*. Kao glazbena pratnja Dunji, čiji je jasan i zvonki glas dominirao na glazbenoj pozadini gitare koju je svirala, nastupio je i **Roko Margeta** na indijskom harmoniju, a scenografsku potku priča ispričanih pjevanim baladama obogatio je i raznim zvukovima frula. Trostruki album *33 balade* Dunje Knebl, koji je svjetlo dana ugledao prije nešto više od godinu dana, nastao je u suradnji s **Hrvojem Nikšićem** (disk 1 i 2) i **Tomom Sombolcem** (disk 3, koji je nastao na temelju predstave *Oj, ti tožni človek* Dunje Knebl i **Marija Kovača**). Ovaj posljednji album je i kruna njene karijere. Svoj nastup u Subotici ona je započela pjesmom *Oj, ti tožni človek* iz njene istoimene predstave, čime je uokvirila tematski sadržaj večeri u naziv *Murder balads*, a ovdje povlačimo paralelu i podsjećamo da je **Nick Cave** svoj album objavljen 1996. godine nazvao *Murder Balads*. Jer, većina balada s posljednjeg trostrukog albuma, pripovijetke su o neuzvraćenim ljubavima, nesretnim sudbinama, tragičnim smrtima, mračnim ljudskim porivima. Ove priče, ispričane arhaičnim jezikom, stare više od stotinu godinu i danas nalazimo u crnim kronikama, ali zbog ljubavi bi trebalo živjeti a ne umirati, rekla je u svom neposrednom i prisnom odnosu sa subotičkom publikom Dunja Knebl.

Duh iz starih pjesmarica

Snimanju pjesama prethodio je Dunjin istraživački rad prikupljanja tradicionalnih hrvatskih balada. Tekstovi i napjevi sakupljeni preko dvadeset godina, od kojih neki do sada nikada nisu objavljeni, ne samo da su sačuvani od zaborava, već su dobili suvremeno ruho te i na temelju toga sadašnje generacije mogu graditi osjećaj vrijednosti jer pripadaju jednom narodu sa zaista bogatom baštinom. Jedan od prvih kontakata s bogatom

hrvatskom riznicom balada i popijevki, bio je Dunjin susret s notnim zapisima *Pučke popijevke* iz Međimurja **Florijana Andrašeca**, hrvatskog pučkog pjesnika koji je između dva svjetska rata bio desna ruka dr. **Vinka Žganca**, jednog od najvećih hrvatskih etnomuzikologa. Od tada je krenula u istraživanje starih, zaboravljenih i malo poznatih hrvatskih tradicijskih pjesama. Nije manje zanimljiva niti melodika pjesama u Dunjinoj izvedbi, jer se mnogi folklorni napjevi nekih hrvatskih regija, Međimurja, Podravine, Hrvatskog zagorja, temelje na ljestvičnom sustavu starocrkvenih načina i tako svjedoče o svojem ranom srednjovjekovnom podrijetlu. Ti napjevi su uglavnom u starocrkvenim autentičnim i plagalnim tonalitetima bez predznaka, odnosno u arhaičnom pentatonskom nizu te sve to, glas Dunje Knebl, odabir instrumenata, arhaični jezik te specifična melodika, ulazi u cjeloviti dojam njenih izvedbi i nastupa.

Kololira u Hrvatskoj

Dunja Knebl je do sada snimila 14 albuma, a jedno od priznanja koje je dobila za svoj rad je i uvrštavanje u britansku enciklopediju world music glazbe *Rough guide to world music*. Vrijedi napomenuti još jednu zanimljivost. Dunja Knebl je izdala dva albuma s pratećim bendom pod nazivom *Kololira*. Kololira je instrument po kojemu se grupa nazvala, a naziv instrumenta je osmislila Dunja Knebl. Riječ je o instrumentu čiji je engleski naziv *hurdy gurdy*. Naime, prema istraživanju etnomuzikologa, kololira se još u doba srednjeg vijeka koristila kao instrument u mnogim europskim zemljama, a nema nikakvih tragova o tome da se svirala u Hrvatskoj. Riječ opisuje instrument (kolo+lira), a kao izraz je sličan onome koji se koristi u nekim europskim zemljama.

U poplavi zvukovlja, preporučam, makar za promjenu, slušati Dunju Knebl. To je nešto sasvim drugo.

Nela Skenderović

Papin dan svečano proslavljen u Beogradskoj nadbiskupiji

Korak više, ka jedinstvu i univerzalnosti

U oči blagdana svetih Petra i Pavla, 27. lipnja u crkvi Krista Kralja u Beogradu, održana je svečana večernja liturgija koju je predvodio apostolski nuncij u Srbiji mons. **Luciano Suriani** uz koncelebraciju beogradskog, zrenjaninskog i srijemskog biskupa, kao i oko 30-ak svećenika iz raznih biskupija. Beogradska nadbiskupija i župa Krista Kralja u Beogradu, na blagdan svetih Petra i Pavla, proslavila je tradicionalno i *Papin dan*, petu obljetnicu od kada je izabran papa **Franjo** i 52. godišnjicu od ponovne uspostave nuncijature u Beogradu. Na poseban način po nakanama pape Franje molilo se za duhovne potrebe ove zemlje i za mir među narodima.

Poruke mira i zajedništva

Na svečanosti apostolski nuncij poslao je poruke mira, jedinstva i zajedništva svima, kao i predstavnicima Srpske Pravoslavne Crkve, koji se zauzimaju za duhovni rast naroda i predstavnicima Vlade i diplomatskog kora koji rade na izgrađivanju dobrih odnosa među narodima.

»U cijelom svijetu je jako važno da se na dan svetkovine svetih Petra i Pavla organizira proslava posvećena našem Papi. Kao i svako drugo veleposlanstvo, tako i mi imamo nacionalno slavlje. No, ovo nije nacionalno nego je to više trenutak da zagrlimo sve narode. U liturgiji smo govorili i podcrtali da je važno jedinstvo i univerzalnost Crkve i u različitosti naroda. Isus Krist nas ujedinjuje na tom putu«, istaknuo je nuncij.

Posebnu zahvalnost Bogu apostolski nuncij izrazio je na daru posjeta Srbiji kardinala **Pietra Parolina**, državnog tajnika pape Franje, u cilju učvršćivanja odnosa Svete Stolice i Srbije:

»Mogu reći da su odnosi jako dobri i oni imaju svoju povijesnu kontinuiranost u Jugoslaviji, u Kraljevini i danas u Republici Srbiji. Ja sam u Srbiji predstavnik Vatikana i sam posjet kardinala je jedan dobar znak da naši odnosi rastu još više. Mnogi me pitaju kada će Papa doći u Srbiju. To je moja najveća želja i volio bih da se to dogodi. Vjerujem da je ovaj posjet, kao i naši odnosi, znak da oni idu prema tome da jednog dana Papa dođe ovdje. Božje vrijeme je i naše vrijeme i vjerujem da ćemo doživjeti tu radost da papu Franju vidimo u Srbiji«, kazao je nuncij.

Sve bolji odnosi

Kako je istaknuo, odnosi sa Srpskom Pravoslavnom Crkvom i s patrijarhom **Irinejom** su danas jako dobri. Te odnose su gradili i prijašnji nunciji u Beogradu, ali uvijek se može učiniti više u izgrađivanju tih odnosa, kako bi oni bili još bolji.

Tom prigodom poručio je vjernicima u Srbiji:

»Poruka ovoga dana je da budemo jedni pored drugih. A Krist je i došao kako bi bili bliži jedni drugima.«

Znak jedinstva i povezanosti

Značaj obilježavanja *Papinog dana* je pored povezivanja crkava i u stvaranju i promicanju jedinstva i zajedništva.

»Za sve vjernike je vrlo važno da žive u zajedništvu, razumijevanju i ljubavi, a da bi to bilo potreban je jasan nauk. Značajno je da se mi hranimo ne samo zemaljskom već i duhovnom hranom i da slavimo ovaj dan. Kada slavimo *Papin dan*, vidimo kako Bog brine za čovjeka, za svaki narod, za svaku zemlju. Zato sveta Crkva ima diplomatske odnose sa svakom državom i time svojom prisutnošću promiče dijalog, susret i stvaranje mira. Odatle vidimo da je uloga današnjeg dana izvanredno velika, jer se radi o dijalogu koji promiče svoje vrijednosti. Odnosi Katoličke Crkve i Republike Srbije sve su bolji i pozitivniji. Znak tomu je i dolazak državnog tajnika njegove svetosti pape Franje 30. lipnja. Time će promicati dijalog s državom, sa Srpskom Pravoslavnom Crkvom ali i s katoličkom zajednicom u Srbiji, koja ima upravo ovo značenje da je uvijek u službi mira i dijaloga«, istaknuo je beogradski nadbiskup mons. **Stanislav Hočevar**.

Proslava *Papinog dana* od iznimnog značaja je i za župe.

»Za nas kao katolike, kao vjernike koji žive na području Srbije, ovakav jedan susret i sveta misa koju smo slavili je znak jedinstva i povezanosti s rimskom crkvom. Nismo sami, bez obzira koliko smo male zajednice i koliko su naše župe malene. Ovo ih učvršćuje i daje im snagu i povezanost. Jer slaviti zajednički *Papin dan* i moliti daje vam veliku snagu«, kazao je župnik u Novom Beogradu i direktor Caritasa Srbije **Ivica Damjanović**.

Svojom prisutnošću večernje liturgijsko slavlje uveličali su vladika bački **Irinej** i vladika **Isihije**, vikar vladike bačkog, kao i predstavnici državnih institucija, predstavnik Uprave za suradnju s crkvama i drugim vjerskim zajednicama **Gavrilo Grban**, redovnici i redovnice, kao i ostali vjernici, pripadnici različitih naroda koji žive u Beogradu. Liturgijsko slavlje pratio je ekumenski muški zbor pod rukovodstvom maestra **Bratislava Prokića**.

S. Darabašić

Pred vratima raja

Mladi župe *Marija Majka Crkve* iz Subotice u nedjelju, 8. srpnja, organiziraju reprizu poučno-komične predstave *Pred vratima raja*. Predstava će biti održana u dvorani HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici s početkom u 20 sati. Ulaz je slobodan uz mogućnost dobrovoljnog priloga.

Raspored slavlja na Bunariću

7. srpnja – Prva subota: sveta misa u 9.30 sati

13. srpnja – Majka Božja Bištrička: sveta misa u 18 sati

16. srpnja – Karmelska Gospa: sveta misa u 18 sati

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Božje djelovanje nadilazi naše znanje

Evandjelja nam na mnogo mjesta govore o Isusovim čudima i o tome koliko ga je narod tražio, išao za njim u želji da čuje njegove riječi i vidi njegova moćna djela, da i sami iskuse o čemu su od drugih slušali. No, u evanđeljima pronalazimo i da Isus ipak nije svugdje bio prihvaćen, da nisu svi željeli slušati što on ima za reći i da nije mogao učiniti čudesa zbog nevjera naroda među koji je došao. A gdje to on nije bio prihvaćen i poštivan? Ni manje ni više nego u svom zavičaju, među svojima, rodbinom, prijateljima i poznanicima (usp. Mk 6,1-6).

Znanje o Bogu ne može biti apsolutno

Isusovi poznanici odbacili su njega i njegovu poruku jer im je bio dobro poznat. Poznavali su njegovu rodbinu, njegovu obitelj, pa i njega dok nije započeo javno djelovanje: »Nije li ovo drvodjelja, sin Marijin, i brat Jakovljevi, i Josipov, i Judin, i Šimunov? I nisu li mu sestre ovdje među nama?« (Mk 6,3). Poznavali su ga i znali o njegovoj obitelji dosta toga, no nisu znali sve, a mislili su da znaju. Taj stav da ga dobro poznaju, da je njihovo znanje o njemu apsolutno i da u njemu nema prostora za novost spriječio ih je da u Isusu prepoznaju Mesiju, da otkriju novu dimenziju njegove osobe, koja je izlazila iz domašaja njihovog prijašnjeg znanja. Vođeni mislju da će napraviti grešku ako mu povjeruju, jer ga dobro poznaju, upali su u veću grešku neprihvatanja Božjeg Sina. Čovjekovo znanje ne može nikada biti apsolutno, uvijek ima prostora za Božje djelovanje i njegova iznenađenja.

Zbog stava ljudi koji su mislili da ga poznaju, Isus nije bio u mogućnosti učiniti niti jedno čudo, »osim što ozdravi nekoliko nemoćnika« (Mk 6,5). Dakle, čudo je učinio samo nekolicini. Rodbina i znanci su se osjećali moćnima nad Isusom, jer su mislili da im znanje o njemu daje na to pravo. Njegov navještaj Kraljevstva Božjeg nije dotakao njihova srca jer moćnost njihovog ljudskog znanja nije dopustila Kristovoj riječi da na njih ostavi bilo kakav dojam, a posebno da izazove vjeru i prihvaćanje njegovih riječi. Zato je samo »nemoćnicima« Isus učinio čudo i ozdravio ih, jer su oni bili otvoreni Božjem djelovanju, nisu svojim prijašnjim znanjem spriječili Kristovoj riječi da prodre u njihova srca.

Znanje o Isusu koje su imali njegovi poznanici izazvalo je u njihovim srcima zavist kada je kao Mesija došao u svoj rodni kraj. Njegova popularnost, način govora, čuda koja je činio i sve ono što su o njemu čuli, nije ih ostavilo hladnokrvnima. No, zbog prijašnjeg znanja kojega su se čvrsto držali i smatrali ga apsolutnim, umjesto vjere i prihvaćanja, Isusova riječ u njima izaziva zavist i odbijanje. Tako Isus ostaje odbačen u svom zavičaju zbog okorjeloosti srca svojih zemljaka.

I pored znanja vjera

I danas među mnogima koji poznaju Isusa on ostaje odbačen i spriječen da učini čudo u njihovom životu. Suvremeni čovjek mnogo zna o svim područjima života, pa i o vjeri. Razvoj znanosti i dostupnost informacija omogućili su nam da znamo mnogo o Isusu i njegovom načinu života, ali i o mnogim drugim stvarima koje se oko nas događaju. No, znanje nije vjera, vjera izlazi iz granica znanja. Dokle god se oslanjamo na ljudsko znanje i sposobnosti, ne dopuštamo Bogu da djeluje u našem životu, jer odbacujemo vjerovati u njegovu svemogućnost.

Znanje nije bespotrebno i štetno, ono se ne suprotstavlja vjeri. Naprotiv, znanje je potrebno, ono podiže kvalitetu našeg života na zemlji, omogućava nam da budemo Božji suradnici na ovom svijetu, otvara naše vidike... No, čovjek mora biti svjestan ograničenosti svoga znanja o svemu, osobito o Bogu. Božje djelovanje nadilazi sve što je čovjeku poznato i zato ga čovjek ne smije stavljati u svoje ograničene spoznaje. Bez obzira na sve što znamo, naš život treba biti ispunjen vjerom i povjerenjem u Boga. Vjera nas mijenja i vodi putem vječnosti. Ona naša znanja usmjerava na put spasenja. Bez nje sve što znamo i možemo ne vrijedi ništa, čak i ako na temelju svojih znanja i sposobnosti stječemo bogatstvo, to je korisno samo u perspektivi zemaljskog života. U Božjoj perspektivi to je ništa. Vjera pročišćava naša znanja od prizemnih želja i zaključaka, vodi nas putom Neba na kojem to što znamo i možemo koristimo na slavu Božju i za neke uzvišene ciljeve, koji nadilaze našu prizemnost. Tko živi od vjere i s vjerom Božji je čovjek, bez obzira na to koliko i što znao.

Godišnji odmori

Kako **ORGANIZIRATI BIJEG** iz svakodnevice?

Ljetni su mjeseci i godišnji odmori su česta tema naših razgovora. Postoji li savršen godišnji odmor ili je to samo neostvariv san? Koliko je nada i očekivanja smješteno u tih nekoliko kratkih tjedana koji se pojave samo jednom godišnje? Ali ne samo to. Tu su i brige kako ćemo vrijeme imati, koliko ćemo puta koristiti kreditnu karticu, koliko će nas računa za režije dočekati kad se vratimo i na koncu kako ćemo se osjećati kad se vratimo u dosadnu, jednoličnu svakodnevicu.

Dobro planiranje godišnjeg odmora može spriječiti mnoge nezgode i glavobolje. Potrebno je znati što očekujemo od odmora, kakav želimo da bude i što želimo raditi za to vrijeme. Kakvi god odgovori bili, krajnji je cilj osjetiti se osvježen, obnovljen, preporođen i s ponovo »napunjenim akumulatorima« vratiti se svojim normalnim, rutinskim zadacima. Gotovo svi razmišljamo o odmoru kao vremenu opuštanja, bezbrižnosti, međutim malo je onih koji uzimaju u obzir da taj period može biti i vrijeme ne malog stresa. Nekoliko tjedana biti sam sa svojim bračnim partnerom ili stisnut s djecom u jednoj ili dvije hotelske sobe - može stvoriti puno napetosti i stresa. Kad se ljudi ne mogu složiti u tome kakav bi odmor trebao biti, oni će najvjerojatnije razočarati jedan drugog tijekom odmora. Ima onih koji će jednostavno i na odmor ponijeti svoje papire iz ureda. Neki se ljudi naprosto ne znaju »igrati«. Oni su toliko zaokupljeni poslom ili drugim odgovornostima da ne dozvoljavaju sebi da se opuste. Biti sposoban »igrati se« vrlo je važno za osobno zdravlje i međuljudske odnose. Dok su neki odmori osuđeni na propast zato što izazovu više stresova nego što ih doživljavamo u ostalom dijelu godine (natrpani programi, ispunjenje raznih obaveza), dotle drugima godišnji odmori propadnu zbog kompleksnijih razloga. Neki ljudi nikad ne razviju sposobnost da se odvoje od svojih roditelja ili od svoje kuće. Ako ipak i odu na put, ubrzo ih svlada nostalgija. Neki

se svjesno ili podsvjesno boje da će im voljena osoba, koju su ostavili kod kuće, umrijeti dok su oni na putu.

Odmori zahtijevaju planiranje

»Kao i svaki drugi veseo i radostan događaj, tako i godišnji odmori zahtijevaju planiranje«, kaže psihologinja **Mary Bornmann**. Dobro je početi s praktičnim detaljima: jesu li svi nedostaci na automobilu popravljeni? Je li rezervacija u hotelu ili u kampu potvrđena? Je li spakiran kupaći kostim, dovoljno pelena itd.?

Za vrijeme planiranja nemojte zaobići najboljeg prijatelja, a to je neka renomirana, dobra i pouzdana turistička agencija. Ona može puno pomoći i u planiranju i u samoj organizaciji putovanja. Ali ne samo to: ona može pružiti korisne informacije o vizama, putovnicama, kako se obući, što kupovati, zdravstvenim rizicima u pojedinim krajevima, carinskoj proceduri i pružiti mnoge druge praktične savjete.

Bračni partneri obično imaju različite potrebe za vrijeme odmora. Jedan želi biti aktivan, dok drugi želi »raditi ništa«. Trebalo bi osigurati da svatko može raditi ono u čemu uživa. Neki će supružnici možda poželjeti da, povremeno, dio dana provedu svaki na svojoj strani. »Ako vi i vaš partner imate različite

potrebe, nemojte optuživati jedan drugog – potražite rješenje» – savjetuje psihologinja Bornmann. Što se tiče samohranih majki, istraživanja pokazuju da su one najstresnija grupa u društvu. Njih vrijeme pritišće više nego druge majke, a osim toga imaju i znatno ograničenije kućne budžete. Međutim, godišnji odmori su za njih toliko važni da ih one naprosto moraju pokušati osigurati za sebe.

Kad ste jednom već na odmoru, pokušajte postići najteži dio, a to je opuštanje. To je vrijeme da prestanete biti mrzovoljni, razdraženi ili da se »grizete« zbog svake sitnice.

Na kraju, evo nekoliko kratkih praktičnih savjeta o godišnjim odmorima:

- Prije polaska provjerite je li vam zdravstvena iskaznica važeća.
- Označite svoju prtljagu izvana i iznutra. Ako ne želite da se vidi vaša adresa, kako vas ne bi netko »posjetio« dok ste na putu, možete staviti adresu radnog mjesta.
- Ako vam zatreba pomoć, neka vam prtljagu nose samo službeni, ovlašteni nosači.
- Nemojte prtljagom natrpati kabinu automobila. Stvari koje nećete trebati, stavite u prtljažnik.
- Malu djecu stavite u odgovarajuće automobilsko sjedište za djecu i vežite ih pojasom.
- Kad djeci počinje biti dosadno, započnite razne društvene igre: zbrajanje brojeva na tablicama drugih automobila, igra riječi, pričanje priča. Stariju djecu zaposlite, na primjer, zbrajanjem kilometraže, praćenjem troškova na putu itd.
- Održavajte dobru ventilaciju u autu, jer to pridonosi izbjegavanju bolesti putovanja, mučnine od vožnje. Ako nekome vožnja uvijek škodi, neka od liječnika zatraži tablete.
- Napravite više prekida i odmora za vrijeme vožnje i tako omogućite djeci da se ispušu i potroše nakupljenu energiju.
- Dobro je uvijek imati jastuk i deku za pridrijemati.
- Zamor vozača je opasan. Odredite si odmore svaka dva sata. Prošetajte malo i istegnite se.

dr. Ivo Belan

RECEPT NA TACNI

Sirove špagete

Posljednjih nekoliko godina je prijesna ishrana postala hit i čak dobila svoj pravac. Po nekim tvrdnjama ona liječi organizam od mnogih bolesti. Vjerovali u te tvrdnje ili ne, činjenica je da unos neobrađene hrane u naše tijelo čini organizam manje kiselim, a samim tim i zdravijim. Kažu da je upravo kiselost ta koja čini naš organizam podložnim raznim bolestima. I ako vam je sad palo na pamet da izbacite limun iz prehrane, odmah obustavite ideju. Apsurdno ili ne, limun je u prvim redovima namirnica za borbu protiv kiselosti.

Kako ne bismo ovu rubriku pretvorili u zagovaranje nekog od pravaca, pozivamo vas da istražite koje su blagodati koje vam konzumiranje svježih namirnica može donijeti, a na tacnu vam stavljam recept za sirove špagete. Vrlo jednostavna priprema, koja zahtijeva par alata, među kojima je neophodna oštrica slična onoj koja služi za guljenje krumpira ili krastavaca, ali malo drugačije, pa uz pomoć nje tikvice možete izrezati kao špagete. (Slika je u prilogu)

Potrebno: dvije srednje tikvice / dvije konzerve tune / 4 češnja češnjaka / rajčica / origano / list peršina za dekoraciju / sol / papar

Postupak: Oprati i oguliti tikvice i izrezati ih u špagete. Samu sredinu nemojte rezati, jer je puna tekućine pa će vam špagete biti u previše tekućem stanju. U blender ili čoper stavite češnjak, rajlič, malo soli, origano i papar i dobro izmiksajte. Tunu procijedite, te pomiješajte s izmiksanim smjesom i s tim prelijte špagete. Servirajte na tanjur i ukasite peršinovim listom.

Savjet: Ne otkrivajte ukućanima šta se to »krčkal« za današnju trpezu. Razotkrivanja će biti interesantna.

Uživajte u voću i povrću, i što više ih jedite u svježem obliku.

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (119)

Hasanaginica u viđenju Petra Šarčevića

Geza Kopunović, Eržika Kovačević, Klara Peić, Giza Katančić, Ante Kraljević i Ankica Devčić – Milan Ogrizović *Hasanaginica*, sezona 1953./54.

Na sceni subotičkog kazališta *Hasanaginica* **Milana Ogrizovića** (Senj, 1877. – Zagreb, 1923.), u režiji **Petra Šarčevića**, premijerno je izvedena 12. rujna 1970. godine. Nakon toga, kako zapaža dr. **Ana Lederer**, ni malo slučajno, njegova stvaralačka suradnja s ovdašnjom scenom, započeta 1959. godine, nasilno je prekinuta s buđenjem *Hrvatskoga proljeća*, budući da su ga tada, stanovite snage, u rodnom gradu proskribirali kao »nacionalista«, te mu je do kraja života uskraćeno pravo režije u dvije kazališne drame (srpsko-hrvatskoj i mađarskoj), gdje je do tada postavljao pretežito hrvatske autore (**M. Poljaković, A. Karagić, Zagorka, Ogrizović, Roksandić, R. Marinković, S. Kolar**), osmišljavajući i ostvarujući repertoar od značaja, itekako važan upravo u kontekstu povijesti subotičkog teatra.

Milan Ogrizović je pisao pjesme, novele, crtice, eseje i kritike, ali je ponajprije dramski pisac. Gimnaziju pohađa u Gospiću, filološki studij završava u Zagrebu, doktorira s tezom o **Pavićevu** prijevodu **Kačićeva** *Razgovora ugodnog*. [*Kako je Emerik Pavić preveo Razgovor ugodni*, Zagreb 1904.]

Do I. svjetskog rata bio je lektor u Hrvatskom zemaljskom kazalištu, a poslije profesor Glumačke škole. Povremeno upražnjavaju glazbenu kritiku, posebnu pozornost posvećuje operi i piše

libreta. Autor je tragičnoga igrokaza *Nepoznati o životu Vatroslava Lisinskog*.

Ogrizović je iznikao na valu moderne u hrvatskoj književnosti koja obuhvaća razdoblje od 1892. do 1916. godine. U tom razdoblju mladi naraštaj hrvatskih pisaca zagovara novi nacionalno-politički i književno-estetski program uistinu začet 1895. godine na Jelačićevom trgu u Zagrebu istupanjem protiv režima **Khuena Hedervaryja** i spaljivanjem mađarske zastave, u razdoblju kada nastaju iznimna umjetnička djela koja u sebi nose pravo bogatstvo motiva i stilskih postupaka. U oblasti drame, moderna u hrvatskoj književnosti je afirmirala posebne tipove drama: historijsko-romantičarsku, realističko-naturalističku, socijalno-psihološku i simboličko-lirsku dramu.

Glavni predstavnici hrvatske moderne su: **Antun Gustav Matoš, Vladimir Vidrić, Vladimir Nazor, Fran Galović, Janko Polić Kamov, Milutin Cihlar Nehajev, Dinko Šimunović, Dragutin Domjanić, Mihovil Nikolić, Milan Vrbanić, Stjepan Miletić** i dr. Najznačajniji dramatičari toga razdoblja su: **Ivo Vojnović, Josip Kosor, Milan Begović** i Milan Ogrizović.

Kao dramatik Ogrizović se oglasio djelom u tri čina *Dah* (HNK, 1901.), nastalom pod dojmom **Ibsena**, slijedi potom tetralogija pod naslovom *Godina ljubavi* (HNK, 1907.) koju čine jednočinke: *Proljetno jutro* (HNK, 1903.), *Ljetno popodne* (HNK, 1904.), *Jesenje večer* (HNK, 1903.) i *Zimska noć* (1907.). Ogrizović rado surađuje s drugim piscima, pa tako sa **Zvonimirom Vukelićem** piše satirične tekstove *Trgovina idejama* i *Nova trgovina ideja*, te komediju *Hrvati na Karpatima* ili *Gospođica od telefona*, s **Marijom Kumičić**, udovicom **Eugena Kumučića** povijesnu dramu *Propast kraljeva hrvatske krvi*, a s **Andrijom Milčinićem** *Prokletstvo*, komad koji cenzura zabranjuje, nakon čega je uslijedila hajka na dvojicu autora, pa je njihov komad praizveden tek šezdesetih godina XX. stoljeća.

Izniman, pa i neočekivan uspjeh, Ogrizović postiže s dramom *Hasanaginica* 1909. koja postaje jedno od najviše izvođenih kazališnih djela ne samo u Hrvatskoj. Pišući ovaj komad Ogrizović je za osnovu uzeo glasovitu narodnu baladu od 92 deseteračka stiha koju je zabilježio talijanski putopisac i etnograf **Alberto Fortis** i objavio je u svom djelu *Viaggio in Dalmazia* (Put po Dalmaciji), tiskanom u Veneciji 1774. godine, nakon čega su uslijedili prijevodi na raznim jezicima; spomenimo se samo **Johanna Wolfganga Goethea** (1775.), **Waltera Scotta** (1798.), **Aleksandra Puškina** (1835.), **Adama Mickiewicza** (1841.) i dr., a svi su je držali za jednu od najljepših balada ikada nastalih.

U povodu dvjestote obljetnice Fortisova djela bosanski književnik **Alija Isaković** objavio je svoju *Hasanaginica* (Sarajevo 1975.), donoseći na preko 700 stranica obilje tekstova o njoj, prijevode i prepjeve na talijanskom, njemačkom, francuskom, latinskom, engleskom, mađarskom, češkom, poljskom, ruskom, švedskom, slovenskom, srpskom, albanskom, malajskom, makedonskom, turskom, danskom, perzijskom i arapskom jeziku.

Naime, od Fortisove putopisne knjige do danas ova je pjesma postala dostupnom u oko 150 prijevoda na različitim jezicima svijeta, među ostalim na kineskom i japanskom.

BROJNA EKIPA

Hasanaginica, Milan Ogrizović. Redatelj: Petar Šarčević, scenograf: **Aleksandar Augustinčić**, kostimograf: **Ljubica Wagner**, glazba **Milan Asić**, savjetnik za jezik: prof. dr. **Bratoljub Klaić**. Uloge: **Danilo Čolić, Jelka Asić, Slobodanka Čolić, Meri Mijatović, Nenad Mijatović, Robert Jakočević, Josip Baić, Danica Lazarević Dević, Mirko Huska, Irena Jakočević, Katarina Bačlija, Milan Pintirović, Aleksandar Ugrinov**.

Jedna od rijetkih sačuvanih fotografija iz života sončanskih Roma od prije šezdesetak godina slučajno je došla u ruke **Antuna Čonke**. Ovaj nedefinirani političar i kontroverzni poduzetnik koristi svaku priliku da izađe u javnost, pa je tako i autoru ovih redaka ispričao sve što zna o životu sončanskih Roma i Rumunja iz vremena kad je nastala ova fotografija, ali i pomalo šture podatke o dolasku podunavske grane ovih naroda u naše krajeve. »Pisanih izvora o migracijama Roma iz prapostojbine u Europu gotovo da i nema. Na temelju šturih zapisa možemo konstatirati da se jedna grupa tzv. vlaških Cigana, porijeklom iz današnje Rumunjske, na ovom području trajno naselila polovicom 19. stoljeća. Dolaskom u Podunavlje prekidali bi tradicionalni, čergarski način

života i formirali svoja naselja na periferiji naseljenih mjesta uz Dunav. Tu su nalazili bogatu sirovinsku bazu, koja je uvjetovala njihovu orijentaciju na sječu šuma i izradu širokog repetoara proizvoda od drveta. Kako su bili vrlo daroviti za glazbu, mnogi od njih stekli su afirmaciju i daleko izvan područja u kojem su živjeli. Popularne ciganske bande postale su neizostavna sadržina ponude brojnih krčmi i podunavskih čardi. Bilo je i dosta putujućih bandi koje su nastupale po seoskim slavama i drugim manifestacijama«, priča Čonka. Romsko naselje u Sonti postoji i danas. Smješteno je sjeverozapadno, od posljednjih seoskih kuća odijeljeno nevelikim, nekada močvarnim pojasom širokim stotinak metara, danas isušenim i zaraslim u korov. U naselju je sve manje žitelja i sve manje onih tradicionalnih, malih kuća, poput ovih na fotografiji, izgrađenih od materijala kojega su vlasnici nalazili u najbližem okruženju. Evidentirano je i doseljavanje nekoliko obitelji pridošlih neznano otkud, sa strane i to obitelji čiji se članovi bave prosjačenjem u obližnjim gradovima Apatinu, Somboru i Odžacima. »Mlađe generacije romske i rumunjske populacije ne žele živjeti poput svojih predaka. Sve više je onih koji ne bježe od školovanja, sve više je uposlenih i sve više njih nastoji kupiti kakvu takvu kuću u selu, na mobu ju osposobiti za skroman život u njoj, najviše zbog komunalne infrastrukture. Mladi se žene djevojkama iz drugih mjesta, dovode ih u Sontu, a pripadnici naše populacije i dalje su karakteristični po brojnosti potomstva. Kod nas, jednostavno, nema bijele kuge, a država nam novim mjerama samo ide naruku. U posljednjim desetljećima imamo i sve više nacionalno mješovitih brakova s mještankama ili mještanima, što je velika promjena u odnosu na generacije naših očeva«, sa smijehom priča Čonka. U vrijeme kad je ova

Prekinuta putovanja

fotografija nastala gotovo svi sončanski Romi živjeli su u romskom naselju Medan na periferiji sela. Obitelji su bile mnogoljudne, nastambe koje su gradili male. Gradili su ih od materijala kojega je u njihovom okruženju bilo u izobilju, od pletera i blata, eventualno zidali od čerpića kojega su sami izrađivali, pokrivali ih trščanim krovovima. Preživljavali su radeći poslove poglavito vezane za obradu drveta. Tako se stariji žitelji Sonte i danas sjećaju Roma koji su izrađivali korita, od malih, za kupanje beba, pa sve do onih velikih, za šurenje svinja. Izrađivali su i drvene žlice, kuhače i mnoge druge kućne potrepštine. Dosta ih je bilo poznato i po prodaji ribe, ulovljene dosta primitivnim alatima u Dunavu i obližnjim kanalima. Žene su im također doprinosile kućnom proračunu, naravno naturalnom. Odlazile su prositi, gatat, pomagati u pojedinim kućnim poslovima, pa čak i masirati one koji bi to htjeli. U pojedinim obiteljima rađale su se generacije glazbeno vrlo darovite djece. Nisu im bile nepoznanica ni tambure ni violine, pa je jedan broj obitelji na Medanu živio dosta luksuzno u odnosu na ostale. Zabilježeno je i da su prvi Romi koji su kupili ili izgradili kuće u selu upravo iz obitelji nadaleko poznatih glazbenika. »Jedan od tih glazbenika bio je i moj otac, odnedavna pokojni, čuveni Pera Begešar iz onih vremena. Bas su svirali i njegovi preci, u našoj obitelji glazba se prenosila s koljena na koljeno. Poduke od oca i djeda dobili smo i braća i ja, ali nas je život odveo drugim stazama, pa se niz prekinuo na našem koljenu. Od oca smo se naslušali puno priča o nekadašnjem ciganskom životu i iskreno, danas čak pomalo i žalim što ga nisam imao prilike nastaviti živjeti«, završava priču Antun Čonka.

Ivan Andrašić

Ideje za ljetno

Kako ga **provesti** **kreativno**

Ljeto je i kalendarski stiglo, iako su pojedini dani više nalik jeseni. Vjerujem da ste se već naspavali i naodmarali od protekle školske godine te da sad već tražite ideje kako lijepo i kreativno provesti ljetni raspust. Stoga evo jedne interesantne ideje da se »osvježite«. Uz to, ova aktivnost je još bolja u društvu pa vam predlažemo da je obavezno realizirate s prijateljima. Kad dođu ovi pravi ljetni dani, koji nas nadam se očekuju, dobro će nam svima doći hladno osvjež enje. Kako ga možete napraviti pogledajte i sami. Ideju smo preuzeli sa sajta *krokotak*.

1. Najprije obojite predložak čaše, kockice leda i voća koji smo vam dali. Potom izrežite sve dijelove.

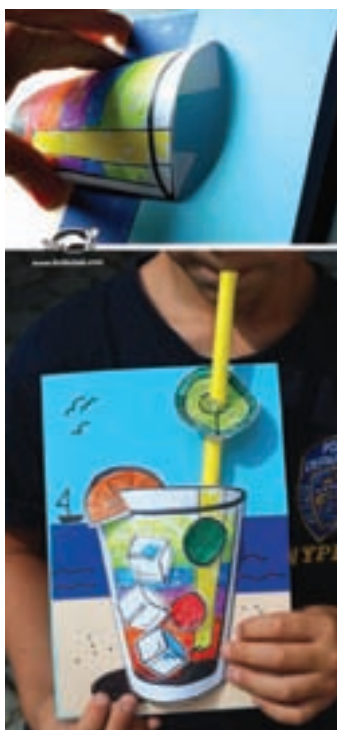
2. Papir u boji urolajte uz pomoć bojice kao slamčicu za vaše piće.

3. Na papir koji će vam biti podloga zalijepite čašu kao na slici tako što ćete dio na rubu čaše namazati ljepilom i kad ga zalijepite, čaša će poprimiti 3D verziju.

4. Zalijepite i slamčicu te ostale dijelove koje ste obojili i izrezali (voće, kockice leda).

5. Izgled čaše, njenu sadržinu te ostale dijelove slažite ili nacrtajte po želji. Dajte mašti na volju.

6. Ovakvu čestitku možete darovati nekom prijatelju koji ljeti ima rođendan.

7. Ne zaboravite se na kraju s prijateljem osvježiti pravim napitkom, možda nekom limunadom.

B. l.

Ljetna škola kulture, jezika i duhovnosti na Cresu

Aktivni odmor za učenike

hom srednjoškolaca i dvadesetak »pomagača« odnosno odgajatelja, predavača, kuhara...

Za razliku od prijašnjih godina, vrijeme (odnosno temperatura vode) ih nije poslužila, ali su se snašli. Jedan dan su imali besplatni cjelodnevni izlet u Mali Lošinj, gdje su imali priliku posjetiti veoma atraktivan Muzej Apoksiomena te Aquapark Čikat. Ovaj cjelodnevni program osiguran je uz potporu zastupnika u europskom parlamentu **Ivana Jakovčića** i gradonačelnice Malog Lošinja **Ane Kučić**, a posredstvom **Tomislava Žigmanova**, zastupnika u srbijanskom parlamentu. Organizatori škole se nadaju kako bi

Već dvanaest godina unatrag Udruga *Naša djeca* iz Subotice u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem organizira ljetne škole kulture, jezika i duhovnosti koje se održavaju na Hrvatskom primorju i koju polaze učenici iz Srbije koji se školuju na hrvatskom jeziku. Jedna od tih škola se posljednjih šest godina održava na otoku Cresu, u njegovom istoimenom »glavnom« mjestu, gdje im je domaćin Franjevački samostan kojega vodi fra **Zdravko Tuba**.

Škola je trajala deset dana a podrazumijevala je razne radionice, tjelovježbe, duhovne meditacije. Osim programskih aktivnosti, škola ima za cilj i međusobno druženje i upoznavanje djece i mladih. Ove je godine na Cresu bilo 43 učenika, ma-

malološinska ekskurzija mogla postati redoviti dio ovog ljetnog programa na Cresu.

D. B. P.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

25
YEARS

Srebrna akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Naprodaj bunjevačka ruva od paje, sukna, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prusluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel: 062 1941729.

Prodaje se stambena zgrada u Kertvarosu površine oko 120 m². Tel: 024 546800.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel: 0638560635.

Prodajem psa engleske rase, buldog, ženka, sterilizirana, stara godinu dana. Informacije: 065-531-99-28.

Starija kuća (4 sobe, ručiona, 2 kupaoane, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaoana) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 meteteri po jutru. Tel.: 064 305 1488.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavonska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavonska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupaoane, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobel prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Poklanjaju se umiljati štenci, smeđe-crni, niskog rasta, ravne dlake. Tel.: 024 532-570, 060-053-25-70.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA JE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt POSTROJENJE ZA PRERADU VODE ZA PIĆE NA VODOZAHVATU II. FAZA 2, na katastarskim parcelama 14584/1, 14585/2, 14586/2, 14789/2, 14589/2 i 14590/3 KO Novi grad, u Ulici Magnetna polja bb, Subotica (46.096969°, 19.705056°), nositelja projekta JKP VODOVOD I KANALIZACIJA SUBOTICA, Trg Lazara Nešića br. 9/a, Subotica.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/pages/11967_1.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 11. 7. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

OSIJEČANI prezadovoljni

Od petka, 29. lipnja do nedjelje, 1. srpnja Veslački klub *Palić* je bio organizator tradicionalnog natjecanja *Vojvodina Open*, a bilo je ovo 56. idanje međunarodne regate. Tijekom tri dana natjecanja, usprkos vremenu koje je prijetilo da pokvari ugođaj, nastupilo je oko 400 natjecatelja iz 27 klubova iz Srbije, Hrvatske, Mađarske i Makedonije. Nastupile su ukupno 342 veslačke posade, u svim kategorijama i disciplinama, od skifa, do osmerca.

Među klubovima koji redovno gostuju na Paliću bili su i gosti iz Osijeka, a Veslački klub *Iktus* i Veslački klub *Palić* imaju sjajnu dugogodišnju suradnju koja se, kako kažu iz oba kluba, nastavlja. Upravo to potvrđuje i **Jasminka Kraljević Čolić**, trenerica u VK *Iktus*.

»Mi smo dugogodišnji veslački prijatelji i rado dolazimo na Palić. Budući da treniramo na Dravi, volimo doći na jezero, jer su tu uvjeti još regularniji. Djeca su na natjecanju imala dobru konkurenciju, regata na Palić je uvijek kvalitetna, a nama je posebno drago da dođemo. Što se tiče rezultata, u primjerenoj konkurenciji smo zadovoljni njima. Natjecatelje koje smo mogli smo i doveli i provjerili. Među njima su bila i braća **Lončarić**, prošle godine svjetski, a ove godine europski prvaci. Kvalitetu imamo, neki od natjecatelja su imali i nove kategorije, a svi su našli svoja mjesta u utrkama. Vidjet ćemo dalje što još možemo popraviti«, ističe naša sugovornica.

Kroz suradnju VK *Iktus* i VK *Palić*, ali i drugih gradova, te odgovarajućih veslačkih saveza, dosta se radi na promociji veslanja i popularizaciji ovog sporta.

»Svi zajedno radimo na *Dunavskom kupu*, natjecanju kroz koje želimo povezati gradove dunavske regije, povećati kvalitetu i pažnju prema juniorskim i mlađim kategorijama, pa ići ka vrhunskom sportu. Dijelimo slične probleme. Normalno je da su loptački sportovi popularniji, kako u Srbiji tako i Hrvatskoj, pogotovo u mlađim uzrastima kada se djeca više vole igrati. Veslanje je, međutim, dugoročan sport, pa se u njega možete uključiti i s 15-16 godina. Nekada se to čak i preporučuje. Vjerojatno je to put kojim bi mogli ići i naše kolege iz Subotice i s Palića, da se promovira ideja da se sportaši, završetkom nastupa u jednoj

sportskoj grani, mogu okrenuti drugom sportu, i možda tek otkriti svoje prave mogućnosti.«

Suradnja *Palića* i *Iktusa* bit će sigurno nastavljena, a u planu su još dvije regate do kraja ove veslačke sezone.

»Mi u Osijeku organiziramo našu regatu 1. listopada i već smo razmijenili pozive i očekujemo da će među gostima biti i naši prijatelji iz VK *Palić*. Nadamo se da se prije toga vidimo ponovo na Paliću, jer su iz našeg prijateljskog kluba najavili novu regatu za 1. rujna«, dodaje Jasminka Kraljević Čolić.

D. Vuković

Čestitke organizatorima

Među gostima koji su pratili utrke 56. regate *Vojvodina Open* bio je i konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Hrvoje Vuković**, a imao je i čast podijeliti dio odličja najboljim sudionicima, ali i prenijeti svoje dojmove.

»Čestitao bih svim sudionicima utrka, naravno pobjednicima najviše, ali i organizatorima. Ovo je bila fantastična organizacija jedne vrlo značajne međunarodne manifestacije. Imao sam prilike i razgovarati sa sportašima iz Hrvatske, prijeneli su mi svoje impresije. Zadovolji su svojim nastupima, rezultatima i organizacijom«, istaknuo je Vuković.

Medalje putuju i u Osijek

U ekipi VK *Iktus* koju su vodili treneri Jasminka Kraljević Čolić, **Krešimir Ižaković** i **Tomislav Oršolić** posebno su se istakli **Patrik** i **Anton Lončarić**, koji su osvojili dva zlata i dva srebra u seniorskoj konkurenciji dvojaca bez kormilara, srebro u juniorskoj konkurenciji dvojaca, te srebro u seniorskom četvercu bez kormilara, u kojem su nastupili još **Marin Kovač** i **Bruno Bašić**. U skifu A za kadete **Ivor Janković** je stigao do srebrne medalje, a brončana odličja su za *Iktus* osvojili **Marin Kovač** u lakom skifu za seniore, **Ena Tadić** i **Lara Brdarić** u dublu A kadetkinja te kadetski četverac **Karlo Krstić**, **Ante Galić**, **Matko Tomac** i **Lovro Roguljić**.

Nogomet
Vojvođanska liga Sjever

Kako moćnici hoće

STANIŠIĆ – U proteklih mjesec dana svjedočimo turbulentnoj situaciji u NK *Stanišić* iz Stanišića. Ovaj klub, ovogodišnji prvak Područne nogometne lige Sombor, na travnjaku je regularno izborio plasman u Vojvođansku ligu Sjever. No, da ne bude tako pobrinuli su se nogometni moćnici čiji pipci sežu i do najmanjih sela. Naime, po tvrdnji pojedinih sportskih radnika i nogometaša, te brojnih ljubitelja kluba, na insceniranoj skupštini, održanoj 5. lipnja, lažirana je odluka da se NK *Stanišić* preseli u Sombor i preimenuje u NK *Radnički 1920 Sombor*, koji će biti baštinik povijesti NK *Stanišić*. Ovim potezom klub iz Stanišića praktički je

se *Stanišićki Atletski klub*, od 1932. do 1941. Sportski klub *Sloga*, od 1941. do 1944. *Adler FC*, a od 1946. do 1976. NK *Jedinstvo*. Pod današnjim imenom NK *Stanišić* nastupa od 1976. godine. Klub je, koje god ime nosio, oduvijek bio rasadnik dobrih nogometaša. Uspon kluba poslije II. svjetskog rata započinje koncem pedesetih i početkom šezdesetih godina. Tada je stasala generacija kojoj je osnova bila ekipa s fotografije. Plasirali su se u Jedinstvenu Vojvođansku ligu a i tada, zbog spleta nesretnih okolnosti, da ne kažem zakulisnih igara, nismo ostavili neki dublji trag u nogometu», priča nam o povijesti kluba ovaj Stanišićanin.

Kao žitelj ovoga sela i sportski radnik, teško je pogođen događanjima navedenim na početku priče.

»Sada moramo biti složni, mislim na sve strukture u *Stanišiću*, jer je obaranje ovakve, po svemu protuzakonite odluke, u interesu našega sela. Zajedničkim snagama moramo odreagirati. U protivnom, ukoliko navedenu krađu prešutimo i dopustimo da

nestao poslije skoro stoljeća postojanja. Na ovoj fotografiji, urađenoj 1953. godine, snimljeni su nogometaši *Jedinstva* iz Stanišića. Fotografiju i podatke iz arhiva kluba ustupio nam je jedan od članova bivšeg UO, koji se nije želio javno eksponirati u ovoj ružnoj priči, zazujući od mogućih posljedica, a znajući kakve se igre igraju u vodama današnjega nogometa.

»Ovo je slavna generacija naših nogometaša, koje se i danas rado sjećamo. Na fotografiji su **Milan Milanković, Milan Delić, Lazar Stepanović, Milan Mitrović, Anton Daniš, Petar Ban, Tomo Vukadinović, Dušan Milivojević, Vangel Ranganov, Zoran Mihajlović i Petar Ujević**. Bila je to višenacionalna ekipa, tada ponos našega sela. Klub je osnovan 1920. godine pod imenom *Erster Stanischitscher Sport Club*. Tijekom svoje povijesti nekoliko puta je mijenjao ime. Od 1925. do 1932. godine zva

se klubu toliko duge tradicije ovako nešto uradi, bit će ovo velika sramota našeg sela. Na taj način bismo pljunuli i na svoje pretke koji su ga osnovali i vremenom izgrađivali bogatu povijest kakvu danas ima. I sada, kad smo se na travnjaku pošteno izborili za ulazak u Vojvođansku ligu *Sjever*, naše mjesto zauzet će novostvoreni NK *Radnički 1920 Sombor* i on će faktički biti baštinik bogate povijesti NK *Stanišića*, iako će svoje utakmice igrati na Gradskom stadionu u Somboru. Mi bismo trebali početi od ništice, iz tzv. beton lige, u kojoj smo posljednji put nastupali 1959./60. godine i biti podružnica *Radničkom 1920*. Nadam se da ćemo biti uporni i odlučni kao i u slučaju obrane naše knjižnice, te i dalje gledati svoje ljubimce u rangu za kojega su se dečki pošteno izborili na travnjaku», završava svoju priču naš sugovornik.

Prijateljska utakmica NK Gibarac 95 – NK Zrinjski

Prijatelji dragi gdje ste

Gibarčani okupljeni oko NK *Gibarac 95* u nedjelju su posjetili Suboticu i Palić, a poslijepodne su na stadionu u Tavankutu po šesti put odigrali prijateljsku utakmicu protiv NK *Zrinjski* iz Subotice i tako nastavili lijepu tradiciju međusobnog druženja. Prije osam godina prognani Gibarčani željeli su dati svoj doprinos obilježavanju 20. obljetnice osnivanja DSHV-a, pa je sa središnjicom u Subotici dogovoreno da se tom prigodom odigra i prijateljska utakmica s reprezentacijom vojvođanskih Hrvata. Gibarčani su bili domaćini u Čokadincima, s trećim poluvremenom u Čepinskim Martincima. Već naredne godine Subotičani su ugostili Gibarčane u Subotici

i Tavankutu, a potom je uslijedio susret šahista i nogometaša u Osijeku, gdje su Gibarčani ugostili ekipe okupljene oko *Zrinjskog*. Od tada, svake se godine upriliči po jedan susret, pa je u nedjelju ubilježen šesti uzastopni. Na travnjaku u Tavankutu igralo se živo, zanimljivo, ali vrlo korektno. Uz veliki broj poteza za nogometne sladokusce, strijelci za domaćina bili su **Jasmin** i **Zelić** po 1, a za Gibarčane **Štenc** i **Mlinarević** po 2. Iako je konačni rezultat glasilo 2:4 (0:2), obojica trenera, **Miroslav Šišić** i **Pere Tikvicki**, iskazali su veliko zadovoljstvo viđenim na travnjaku, ali i sveukupnim druženjem, osobito u trećem poluvremenu. Još prigodom ugovaranja susreta naglašeno je da će večera biti poslužena prije susreta Hrvatske s Danskom. Večera je upriličena u prostorijama DVD-a *Tavankut*, a već je dogovoren i susret iduće godine u Osijeku i Čepinskim Martincima.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Penal

Tri minute prije kraja drugog produžetka susreta osmine finala Svjetskog prvenstva protiv Danske, **Rebić** je, na vrhunski pas **Modrića**, prošao vratara **Scheimehela** i tada ga je oborio **Jørgensen**. Penal za Hrvatsku i meč lopta za kapetana. Ali, sin legendarnog **Petera** skida Lukin udarac u lijevu stranu. I onda penali. Sada po pet za svaku od momčadi koje su, ruku na srce, obje zaslužile prolaz među osam najboljih.

Drama nad dramama na desnom голу prekrasnog stadiona u Nižnji Novgorodu. Najbolji danski nogometaš **Eriksen** promašuje prvi penal za Dance, ali odmah mu se s promašajem priključuje **Badelj**. Slijede po dva gola s obje strane (**Kramarić**, **Modrić**), a onda nova drama. **Subašić** brani četvrti penal, no za novu veliku prednost **Pivarić** ne uspijeva svladati fenomenalnog **Caspera** (treći obranjeni penal). Nakon ovog pola nacije je zasigurno pomislilo kako je nakon toliko »prosutog mlijeka« nemoguće obrati vrhnje pobjede, a druga polovica je svojim nepopravljivim optimizmom vjerovala u novu radost **Dalićevih** izabranika (iskreno: među kojima ste bili?).

Posljednji penal Danaca ponovo je skinuo heroj ovog susreta

magični **Subašić**, ostavljajući prostor **Rakitiću** za odlučujući gol i plasman u četvrtfinale. Rutineru iz *Barcelone* noga nije zadržala, poslao je Schmeichela u jednu stranu, a loptu i Hrvatsku među osam najboljih na ovom SP-u.

Tko je »preživio« gledat će *vatrene* sutra, 7. srpnja. u četvrtfinalu protiv domaćina Rusije. Nadamo se bez ovakve drame, jer ovo je bilo »za poludjeti«.

Stručni štab trebat će dobro proanalizirati ovaj susret, prvi u kojem su se pokazale neke od, na sreću, ne toliko ozbiljn(ij) slabosti u kreaciji igre koje su dovele do ovakvog raspleta susreta u kojemu je prema dosad pokazanom Hrvatska slovila sigurnim favoritom.

Lako je pametovati kad se sve sretno završi, ali slijedi još tvrdi susret protiv Rusije koja je svoju snagu pokazala protiv Španjolske i izdržala taktičku borbu na sredini terena. Slični scenarij očekuje nas i u susretu nad susretima za ovu generaciju *vatrenih*, u kojem će morati zaigrati mnogo bolje ukoliko se žele naći u polufinalu.

Nadajmo se da ponovno neće biti penala.

To bi bilo i previše šokova...

Susret je sutra navečer, a do tada...

Svaka čast, momci, izborili ste četvrtfinale.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Radionica izrade tarane u Đurđinu

Iz Ivković šora

Provađanje

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. Eto nama i vršidbe. I vrime se malkoc smirilo, pa ljudi mogu poradit, skinit rod s njive da ne propadne. Kako se okišilo ja i Joso smo baš diskutovali da ne valja, borme. Naši stari su divanili da kad jedna kiša padne, ode meter žita u vitar, toliko se pokvari kvaliteta a kad pada duže borme zna bit fajn nevolje. Zna i proklijat, prozaperčit, a i budne toliko isprano i blido da ga mož samo josagu poranit. Veli Joso da onda vidimo očel se ovi naši prvaki falit da nam je najjeptiniji kruv u čitavoj Evropi. Doduše, da nam je sve najskuplje ono drugo što običnom svitu triba nisu spominjali. A dabome da je jeptin kruv kad je i žito bud-zašto. Da se naš paor ne bavi drugim nuz žito, mogo bi mal nisam kazo... Obisit usta na klin pored »tolikog ulaganja u poljoprivredu«. Baš se znam uzjogunit, čeljadi moja. Kako i ne bi kad mi što sve ove druge ranimo, danjom-noćom, petkom i svecom radimo, smrdimo na josag, erbicide i opet ništa ne dotiče da se čovik malo lipče provede sa svojom čeljadi. Da još nema i ti koji kaki manifestacija, ta pravo bi poludili. Jeto, na priliku, na svetog Ivana Cvitnjaka ja lipo sve poradio po avliji kako Bog zapovida, pa sio na biciglu i gasa u Tavankut na priskaknje vatre. Ta, da je bliže očo bi i u Načvin, šta ne bi? Divanili mi ovo što su išli limuzinama da je i u Načvinu bilo lipo. Ode je posli davan i bioskop, i to od oni stari filmova o Dužijanci iz vrmena kad smo još i Joso i ja bili dica. A i dica su prikazivala svoje filmove šta su ji naučili slikovat na radionici »Kad se male ruke slože«, a koju ode već godinama opravlja za našu dicu onaj režiser lštvančić, iz Tavankuta rodnom a sad živi i radi u Zagrebu. Lipo od njeg, velim ja vama, što i posli toliko tušta godina nije zaboravio svoje rodno misto. Malo je taki čeljadi, i svaka mu čast. A i sutradan smo vodili ponovo unuku na dičiji festival. I tamo bilo prilipo: sigrali se sve one stare sigre od kadgod, a sve u nošnjama iz ti krajova otkaleg su sigre. Doduše, kad sam divanio da sam se ja i tamo lipo provo, ova dvojica, Pera i Joso, me ismijali pa kažu da mi bilo zato lipo što sam očo na dičije. Al pak, ja vam velim, čeljadi, da je u vaka vrmena i najbolje bit dite. Dite bar ne svaća i ne sekira ga ova politika kugod nas matore. Kad bi mi kogod sad kazo da će bit bolje i lipče u Ivković šoru, a i svudan u selu, ako bi posto dite, ja bi pristo i u dubku stat. I dudlu sisat, kad vam kažem. Al od tog ništa, nema borme za nas podmlađivanja a borme ni boljitka kako vidim. Nas je kogod zatefterio kandar u crni tefter. Zato se više neću ni s čim sekirat, kako je tako je. Triba još ovo malo kokošijeg života što lipče provest i radovat se, pa posli kako Bog da. Al jeto, prošlo gustiranje, čeljadi. Idem ja ponamirivat josag, frustukovat, a ondak na njivu, jel kombajoš neće čekat da se ja nakanim već će otić na drugu njivu. A ondak opet lipsaj magarče dok trava naraste, što kazo moj dida Mijo. A on se razumio borme u kosidbu. Nije zabadavad bio godinama Futošov bandaš. Ajd, zbogom.

Bač Ivin štodir

Danas mož svakako

piše: Ivan Andrašić

Ko i skoro svake godine, bač Iva i njegova se za Petrovo krenili u varoš. Išli ko Pave na imendan. Raniji godina zajedno s njima išli i kum Tuna i njegova. Pava i njegova, ope, dolazili u selo ko nji na Antuna i na Ivana. Noga zimckoga, na bač Ivin imendan. Tako o momački dana, pa sve do vi godina. Svima jim bilo lipo, al o pri nikoga vrmena više ne. Imendan pristali slavit zajedno. Pava još davni dana zagazijo u politiku, a pri nekoliko godina u njegovu partiju uvuko i kuma Tunu i sve njegove ukućane. Tijo i bač Ivu i njegove. Toliko ji skoletijo, njega već skoro i natento da se učljani, al njegova ni da čuje, a nisu tile ni cure. Digo ruke i on, pa i dalje ostali svačiji i ničiji. Oma se sve malo izminjalo, znade se kako je. Ne mož više ni bit na kakomu položaju, ako neš poštovat i viru koju poštuju vladari. Doduše, Pava i dalje slavijo imendan na Petrovo, al ne više ko kadgoda. Skupijo bi puno manje društvo, a ne dovađa više ni tamburaše. Otkako njegovi zavladaše, sto slavit i Petrovdan. Samo, taj dan mu više ni imendan, neg krsna slava. I dobro pazi koga će na koje slavlje zvati i ka će koje držati. Na Petrovdan okupi punu kuću svita, a kuća mu baš i ni mala, mogo bi u njoje komotno napraviti i male svatove. Jedino što on i njegova nemu nikoga ni za ženit, ni za udat. Što mu oduvik najveća rana na srcu, a zauvik će i ostati, ni jedan ni drugi Bog jim nisu dali da imu dice. Doduše, u mladi dana njegova nekoliko puta ostala noseća, al se čistila, dica jim još onda nisu tribala brog avanzovanja u partije i na poslu. U no vrime baš nisu imali ni vrmena za nji. Potli više nisu mogli, a baš se naobilazili doktora i u ve države i napolju. Na krsnu slavu mu dojdju većinom čeljad iz drugi varoši, pa mu znade dojt i dosta ni što u partije, a i na državnima jaslama, pozauzimali i veće položaje o njega, a jedamput bijo i najveći. I obavezno zove popu, al ne iz ne crkve u koje ga dada i mater krstili. Zove i armonikaša, svašta se tu piva. Iz njevoga sela zove jedino kuma Tunu. Bač Iva i njegova se krenili na ajzibanu, pa taman došli malo pri ručka. Pava se obradovo, veli sa će se s njima pravoga ispriopovidat. Veli i da brog toga i ni više nikoga zvo, matori su oni za velika slavlja. Pavina donela jednu tacnu, na njoje nako lipo, tanko ko flis papir, narizano više fela salame, kobasice šunke i nikaki sireva, pa sila s njima. Veli tu tacnu naručila da jim donesu iz jednoga bircuza, a potli će jim doneti i ručak. »Nisam se tila sama kicat, a žena što kuva i služi ko nas najedamput se razbolila, pa je odneli u bolnicu. Može nam se, pa naručili iz bircuza da nam donesu u kuću, njev kelner sve pomeće nastal i baš ispadne lipo«, veli Pavina i nalje jim rakije i likera. U tomu došla i dva kelnera, doneli jilo i očas pometali sve nastal, ko ko najveće gospode. Ka se malo izdivanili i popili rakije i likere, Pava ji povejo zastal. Latili se ručka, al divan dalje išo silom. Bač Ive bilo čudno što društvo na imendanu spalo samo na nji četveroj i što Pava i njegova ništa nisu pitali za cure. A ko zna, misli se, oće li ga na godinu Pava i držati?

NARODNE POSLOVICE

- Poslije kiše ne treba kabanica.
- Brat bratu, a Bog svima.
- Rani sirotu, na svoju sramotu.
- Radi kao da ćeš sto godina živjeti, a moli se Bogu kao da ćeš sutra umrijeti.

VICEVI, ŠALE...

Perica: Kakva ti je to knjiga?

Ivica: Našao sam je u parku, pa je nosim vlasniku.

Perica: Otkud znaš čija je?

Ivica: Pa piše na njoj, Jovan Jovanović Zmaj.

Ušla dva miša u videoteku i počela jesti filmsku vrpču. Pita prvi miš drugog:

– Jel' dobar film?

– Dobar, dobar, samo je knjiga bolja.

Dolazi pijanac kod liječnika i kaže kako ga jako boli ispod rebara s desne strane.

Pita liječnik:

– Pijete li?

– Da - odgovori pacijent.

– To vam je sigurno od šanka! - uzvratiti liječnik.

– Dobar dan, je li to operater?

– Jeste, izvolite.

– Ne radi mi internet.

Operater:

– Koji internet koristite?

– Susjedov...

DJEČJI BISERI

- Kad se kradu trešnje, to nije mafija.
- – Mogu li ja dobiti kockicu – pita kuma dijete nakon što je shvatila da je u roku pet minuta pojelo gotovo cijelu čokoladu.
- Nemoj, to ti nije dobro za zube – odgovori mudro dijete.

FOTO KUTAK

Posljedice nevremena

**PETAK
6.7.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Klinika Schwarzwald
11:10 Storijske o neponovljivima: Maškarate i veljuni, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Kraljica noći
14:45 Bonton
14:50 Zaronite s nama: Šibenski most - Šibenik
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:16 I to je Hrvatska:
17:30 turizam.hrt
18:00 Zaronite s nama: Veliko jezero - Otok Mljet
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Preljub
21:00 Svečano otvaranje Đakovačkih vezova 2018., prijenos
22:30 Dnevnik 3
23:07 Zločinački umovi
23:52 Umorstva u Midsomeru
01:32 Nestala: Alexandra Walsch, austrijsko-njemački film
03:42 Skica za portret
03:47 Storijske o neponovljivima: Maškarate i veljuni, dokumentarna serija
04:17 Kraj roda Mimbelli
04:57 Klinika Schwarzwald
05:42 Spone ljubavi

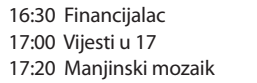

05:20 Kompozicija 3
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:00 Čudesne pustolovine Julesa Vernea, crtana serija
09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
10:00 Kronike Matta Hattera
10:30 Vremeplov, serija
11:05 Raj za dame, serija
11:55 Doc Savage: Čovjek od bronce, američki film
13:35 Neobičan posjet policijskog inspektora, britanski film
15:05 Škola kuhanja Marthe Stewart
15:50 Kazan: Nogomet - SP 2018: Urugvaj - Francuska, prijenos 1/4finala
17:50 Regionalni dnevnik

18:30 Stipe u gostima
19:00 POPROCK.HR
19:30 Nogomet - SP 2018 Zabivaka, emisija
19:50 Kazan: Nogomet - SP 2018: W5-W6, prijenos 1/4finala
21:50 Nogomet - SP 2018 Zabivaka, emisija
23:20 Rocky 5, američki film
01:00 Graham Norton i gosti
01:45 Nogomet - SP 2018, snimka 1. pol. najbolje utakmice dana
02:35 Nogomet - SP 2018, snimka 2. pol. najbolje utakmice dana
03:30 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
7.7.2018.**

06:40 Klasika mundi: Češka večer na Waldbühne 2016.
07:30 Udaljena truba, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Čuvari neba: Priča o uzletištu Biggin Hill, dokumentarna serija
13:15 Sigurno u prometu
13:45 Novi susjedi: Priljavo stubište, hrvatski dokumentarni film
14:10 Prizma
15:00 Najdarovitija učenica, američki film
16:30 Financijalac
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik
17:42 Lijepom našom - Mostovi kultura: Kopar
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 U dobru i zlu, film
22:10 Dnevnik 3
22:50 Hvala ti za ljubav, film
00:45 Smrtonosni hitac, film
02:20 Udaljena truba, američki film
04:15 Skica za portret
04:35 Manjinski mozaik
04:50 Suvenir koji putuje
05:20 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:00 Čudesne pustolovine Julesa Vernea, crtana serija
09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
10:00 Kronike Matta Hattera
10:30 Vremeplov, serija
11:05 Raj za dame, serija
11:55 Doc Savage: Čovjek od bronce, američki film
13:35 Neobičan posjet policijskog inspektora, britanski film
15:05 Škola kuhanja Marthe Stewart
15:50 Kazan: Nogomet - SP 2018: Urugvaj - Francuska, prijenos 1/4finala
17:50 Regionalni dnevnik

09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
10:00 Kronike Matta Hattera
11:00 Tajne Borgo Laricija
11:50 Vrtlarica
12:20 Tajna povijest britanskog vrta: 19. stoljeće
13:15 Lidijina kuhinja
13:45 Čudesni svijet Gordona Watsona: Lord Rothschild - milijarder i kolekcionar
14:20 Tenis, Wimbledon 2018.
15:50 Samara: Nogomet - SP 2018: W7-W8, prijenos 1/4finala
18:05 Smogovci, serija
18:35 Ratovanje u moderno doba: Bitke
19:30 Nogomet - SP 2018 Zabivaka, emisija
19:50 Samara: Nogomet - SP 2018: Rusija - Hrvatska, prijenos 1/4finala
21:50 Nogomet - SP 2018 Zabivaka, emisija
23:15 Rocky Balboa, film
00:55 Graham Norton i gosti
01:40 Nogomet - SP 2018, snimka 1. pol. najbolje utakmice dana
02:35 Nogomet - SP 2018, snimka 2. pol. najbolje utakmice dana
03:25 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
8.7.2018.**

06:05 Lijepom našom - Mostovi kultura: Kopar
07:40 Operacija Podsumnja, američki film
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Sunja: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:20 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Uporište divova, dokumentarni film
17:00 Vijesti u 17
17:20 Financijalac
17:37 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Hrvatski velikani
21:05 Sin, serija
22:00 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
22:55 Dnevnik 3
23:32 Operacija Podsumnja, američki film

01:27 Nedjeljom u dva
02:22 Bizant, englesko-američko-irski film
04:17 Skica za portret
04:37 Pozitivno
05:07 Suvremenici: Zlatko Bourek
05:37 Mir i dobro
06:07 Split: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
08:30 Pustolovine mede Paddingtona
09:00 Svečani mimohod Đakovačkih vezova 2018., prijenos
11:05 Piroit
11:55 Vrtlarica
12:25 Veličanstveni kolači Fione Cairns, dokumentarna serija
13:30 Zašto ste me osudili na život?, američki film
15:30 Adidas protiv Pume, njemački film
17:15 Duh babe Ilonke, hrvatski film
19:00 Tony Cetinski: 25 godina s vama, snimka koncerta
20:05 Downton Abbey
21:15 Pele: Legenda je rođena, američki film
23:10 Igre moći
23:55 Pripravnici
00:55 Graham Norton i gosti
01:40 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
9.7.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Klinika Schwarzwald
11:10 65+: Idemo na more, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
14:50 Zaronite s nama: Veliko jezero - Otok Mljet
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:20 Naši i vaši
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana

20:05 Raj za dame, serija
21:00 Lice ljubavi, film
22:35 Otvoreno
23:25 Dnevnik 3
00:02 Motel Bates
00:47 Zločinački umovi
01:32 Umorstva u Midsomeru
03:12 Skica za portret
03:20 Žene, povjerljivo!
04:10 Koktel-bar: Igor Geržina & gošće
05:00 Klinika Schwarzwald
05:45 Spone ljubavi

05:20 Treći format
06:00 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki, crtana serija
09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija za djecu
10:00 Kronike Matta Hattera
10:30 Vremeplov, serija za mlade
10:55 Kratki dokumentarni film
11:15 McLeodove kćeri
12:00 Downton Abbey
13:10 Pele: Legenda je rođena, američki film
15:10 Škola kuhanja Marthe Stewart
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tenis, Wimbledon 2018.
18:20 TV Bingo
19:02 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Himalajom pješice, dokumentarna serija
21:00 David Beckham - iz ljubavi prema nogometu, dokumentarni film
22:35 U zmajevom gnijezdu, hongkonško-američki film
00:20 Bitange i princeze
00:50 Graham Norton i gosti
01:35 Noćni glazbeni program

**UTORAK
10.7.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Klinika Schwarzwald
11:10 Lijepa vaša: Dame i gospodo, Mickel Jackson - dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi

13:10 Dr. Oz
14:00 Kraljica noći
14:45 Sigurno u prometu - rekonstrukcija
14:50 Zaronite s nama:
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:25 Dva : jedan u gostima: Braća Sinković
18:00 Zaronite s nama
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Raj za dame, serija
20:55 Dubrovačke ljetne igre - otvorenje, prijenos
22:05 Otvoreno
22:55 Dnevnik 3
23:32 Motel Bates
00:17 Zločinački umovi
01:02 Umorstva u Midsomeru
02:42 Skica za portret
02:55 Za Cvelferiju, emisija pučke i predajne kulture
03:25 Žene, povjerljivo!
04:15 Koktel-bar: Detour
05:05 Klinika Schwarzwald
05:50 Spone ljubavi

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki, crtana serija
09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
10:00 Kronike Matta Hattera
10:30 Vremeplov, serija
11:20 Raj za dame, serija
12:10 Lice ljubavi, američki film
13:45 Djed Božićnjak, ljubavni posrednik - američki film

15:10 Škola kuhanja Marthe Stewart
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tenis, Wimbledon 2018.
18:25 Stipe u gostima
19:00 Nogomet - SP 2018 Zabivaka, emisija
19:50 St. Petersburg: Nogomet - SP 2018: W1-W2, prijenos 1/2finala
21:50 Nogomet - SP 2018 Zabivaka, emisija
22:30 Nogomet - SP 2018, sažeci
22:50 Vremenski policajac, američko-japanski film
00:30 Bitange i princeze
01:00 Graham Norton i gosti
01:45 POPROCK.HR
02:15 St. Petersburg: Nogomet - SP 2018: W1-W2, snimka 1/2finala
04:00 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 11.7.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:20 Klinika Schwarzwald
11:10 Gradionica vrtova: Siniša i Lana
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Kraljica noći
14:45 Bonton:
14:50 Zaronite s nama:
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:16 Bonton:
17:25 Dva : jedan u gostima: Filip Hrgović

18:00 Zaronite s nama
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Raj za dame, serija
21:00 Ljubav u New Yorku, američki film
22:30 Otvoreno
23:20 Dnevnik 3
23:57 Motel Bates
00:42 Zločinački umovi
01:27 Umorstva u Midsomeru
03:07 Skica za portret
03:22 Žene, povjerljivo!
04:12 Koktel-bar: Tedi Spalato
05:02 Klinika Schwarzwald
05:47 Spone ljubavi

05:20 Pravac na Treću
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki
09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
10:00 Kronike Matta Hattera
10:30 Vremeplov, serija
11:05 Raj za dame, serija
11:55 Billy the Kid, film
13:35 Zamjenik Djeda Božićnjaka, američki film
15:10 Škola kuhanja Marthe Stewart
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tenis, Wimbledon 2018.
18:25 Stipe u gostima
19:00 Nogomet - SP 2018 Zabivaka, emisija
19:50 Moskva Luž: Nogomet - SP 2018: W3-W4, prijenos 1/2finala
21:50 Nogomet - SP 2018 Zabivaka, emisija

22:50 Vatrene lisice, film
00:55 Bitange i princeze
01:25 Graham Norton i gosti
02:10 POPROCK.HR
02:40 Moskva Luž: Nogomet - SP 2018: W3-W4, snimka 1/2finala
04:25 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 12.7.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:20 Klinika Schwarzwald
11:10 Šokol i šokolari ninski, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Kraljica noći,
14:50 Zaronite s nama:
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:16 Sigurno u prometu - rekonstrukcija
17:25 Dva : jedan u gostima: Sandra Paović
18:00 Zaronite s nama
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Raj za dame, serija
21:00 Kraj ljubavne priče, američko-britanski film
22:45 Otvoreno
23:35 Dnevnik 3

00:12 Motel Bates
00:57 Zločinački umovi
01:42 Umorstva u Midsomeru
03:22 Skica za portret
03:27 Žene, povjerljivo!
04:17 Koktel-bar: Massimo
05:07 Klinika Schwarzwald
05:52 Spone ljubavi

05:20 A forum
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki
09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
10:00 Kronike Matta Hattera
10:25 Vremeplov, serija
11:20 Raj za dame, serija
12:10 Ljubav u New Yorku, američki film
13:40 Božićna povorka, kanadski film
15:10 Škola kuhanja Marthe Stewart
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 U istom loncu
16:45 Tenis, Wimbledon 2018.
17:35 Stipe u gostima
18:20 Vaterpolo: Hrvatska - Mađarska - prijateljska utakmica, prijenos
20:05 Superroditelji u životinjskom svijetu: Vlastitim snagama, dokumentarna serija
21:00 Rio Ferdinand - Kako biti i mama i tata, dokumentarni film
22:35 Pobješnjeli Max 2, australski film
00:10 Bitange i princeze
00:40 POPROCK.HR
01:10 Graham Norton i gosti
01:55 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zapisi s terena

Ljudi o kojima želim pisati

Gotovo nikada pored prirode ne vidim ljude. Ne jer ih ne želim vidjeti nego jer me priroda očarava, to je ono što me privlači i u čijem društvu najviše uživam. Vođena tim porivima i ovog puta sam izabrala destinaciju čija prirodna ljepota osvaja, pred čijom ljepotom zanimam. Zapravo, izabrala je ona nas.

Selo Rumboci

Rumboci je mjesto u okviru Općine Prozor-Rama, a u sklopu hercegovačko-neretvanske županije, Federacija BiH. Površinom je najveće naselje u ramskom kraju. Od Sombora je udaljeno 400 km i jedina mana te male razdaljine su putovi kroz BiH jer zbog krivudanja i uspona put može potrajati mnogo više nego što smo navikli na tim razdaljinama. Mada, kada bolje razmislim dobro što je tako jer ne bi valjalo projuriti kroz sve te ljepote, tirkizne kanjone, gromadne planine, stijene i vrhove. Uvijek, ali baš uvijek poželim tu ostati živjeti.

Svi ti izvanzemaljski ljudi

Do sada smo spominjali poziv prijatelja na Ramsko jezero, malo napravili uvod za reportažu koju ćemo napraviti o nekim dijelovima jezera ali nikako da se dotaknemo najjačeg dojma. Nikako da se dotaknemo ljudi. Izvanserijskih, izvanzemaljskih ljudi.

Riječ izvanzemaljac svatko može tumačiti na svoj način, pa odmah da se dogovorimo. Ja kad pomislim ili kažem da je netko izvanzemaljac, onda je to jer mi je nestvaran, divan, poseban i najčešće ogromnog srca i toliko svojom veličinom odudara od ostalih ljudi da kao da nije s ovog planeta. I takvi ljudi nisu česti, a pronalaze te s vremena na vrijeme da te podsjetite kako bi to trebalo funkcionirati među ljudima. U svoj toj njihovoj rijetkosti

mi smo naišli na čitavo selo takvih izvanzemaljskih ljudi. Da priča ne bi dobila muzičku pozadinu iz *Dosijea X*, odmah otkrivam da su ovo ljudi velikog srca, divne duše i ogromne povijesti.

Jesu li naše prošle priče ono što mi danas jesmo i onda to umiksano s prirodom koja nas okružuje postaje ono kakav mi dojam ostavljamo kod drugih ljudi? Mora da je tako i da je priroda pomogla ovim divnim ljudima da prežive sve svoje priče, da uz takva stradanja i gubitke budu toliko srdačni, spremni pomoći i željni ugoditi. Sigurno se i vama događalo da kada odete kod nekoga u goste, taj netko se trudi oko vas i čini vam neke bar male ugođaje da vam pokaže koliko mu je drago što ste tu ili da učini da vam bude lijepo. E, pa koliko je to ovdje izraženo, teško da ću ikada uspjeti dočarati vam. I to kod Rumbočana nije samo stvar ugađanja, oni su takvi. Svi paze na jednoga i dok ih ne upoznate imate osjećaj da su svi obitelj. Svatko svačiji vrt okopava. Susjed pokupi jaja koja su snijele tvoje koke i unese ih u tvoj hladnjak. Susjed ode na brdo da ti zagrne kupus, a sinovljeva žena dođe da ti skuha ručak. Koliko god se trudio, nećeš uspjeti ući u trag tome tko je tu kome tko i zašto je sad netko tu, niti ćeš se uspjeti na dobar način revanširati. Bez obzira koliko dobri bili mi, a ovo govorim u svoje ime i mislim da sam dobar čovjek, nikada se nećemo uspjeti toliko čisto ispomagati, voljeti i davati koliko mogu ovi dobri ljudi.

Idem da se vratim

Izbjegavam pisati o ljudima, i to ne uvijek, ne zato jer nemam što reći na tu temu nego stoga što ljudi teško čitaju o sebi. Tu onda budu situacije u kojima neke stvari prešutiš, jer ih netko neće dobro pročitati ili neće razumjeti što si htio reći, a ti se samo trudiš prenijeti svoje viđenje svega, za razliku od prirode koja ni ne čita. S prirodom je drugačije i nju ni ne interesira što si napisao; ona samo stoji i ponaša se u skladu s tim kako se ti ponašaš u njoj. Obožavam biti u prirodi i pisati o njoj. Ovi ljudi koji

su mi se dogodili u Rumbocima su sasvim neka nova dimenzija ljudi o kojoj želim još mnogo pisati. To su ljudi koji postoje i koji se prema vama ponašaju u skladu s onim kako se vi ponašate s njima. Oni se ponašaju još bolje, baš kao priroda. Ti ljudi su priroda i kada smo od njih odlazili nisam plakala, kao što to uvijek radim kad napuštam neko mjesto. Znam da idem da bih se vratila.

A što sam u Rumbocima naučila i zakuhalo ispod peke, pišem vam u sljedećem broju.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Takmičenje **RISARA**

14. 7. 2018.

ĐURĐIN

